کەریم شازلی

ئەڤە بومە نەگوت

بەری ببینە هەڤژین

وەرگێڕان
دژوار مصطفى

ئەڤە بومە نەگوت

بەری ببینە هەڤژین

کەریم شازلی

ئەڤە بومە نەگوت
بەری ببینە هەڤژین

وەرگێڕان: دژوار مصطفی

2018

ل دەستپێكێ

....

هیڤیا وێ ئەوبو شی ب قارەمانەکی بکەت!

ئەو گەلەك نەخوش بو و كەتە د خەوچركییێ دا ژبەر شیكرنا وێ وێ ب نوژدارەكێ ئاسایی، ئەو زەلامەكێ نقومبوی بو دناڤ كاروبار و داڤ و داخازییێن ژیانا روژانە دا، زەلامەك نزانیت جەنگ و گورەپانا پێكدادانێ چیە، نزانیت زمانێ قارەمان و مێرخاسا چیە.

خەونا دبینیت ئەگەر ئەو ئافرەتەك با قارەمانێ وێ ئەو ل هەسپێ خو یێ سپی سیاركربا پشتی ل سەر خاترا وێ هەر تشتەك ئەنجام دای و دنیا بو هەژاندی، گەلەك خەونا دبینیت و ژبەر ڤێ چەندێ ئەوێ زەلامێ خو نەڤیا!

روژەك لدیڤ روژەكێ دەربازبون و ئەو یا خەمگینە، هەستەك یێ ل دورماندوری وێ دزڤریت دەربارەی وێ چەندێ كو ئەو یا ژ هەژی دەستودارەكێ گەلەك باشترە ژڤی دەستودارێ ئەو ڤێ گاڤێ تێدا.

روژەكێ ژ روژا دەنگ و باسێ زەلامێ وێ بو هات، ئەو نوژدارێ ئاسایی یێ كو ئەوێ شی پێكری چارەسەركرنا زاروكەكێ ماری پێڤەدای كرە مەبەستا خو، ئەو دەملدەست رابو سەرخو و بزاڤ كەتە لەشێ وی پێخەمەت رزگاركرنا زاروكی بێی كو هزرا خو د جهێ ماری دا بكەت یێ كو خو لێ ڤەشارتی و پشتی دگەهیتە وی جهی ماری ب وی ژی ڤەدا، ژیانا نوژدارێ ئاسایی بدوماهی هات دوماهیەكا نە ئاسایی، و ل وێ دەلیڤا

گوندی خاتر خاستی ژ نوژدارێ خو یێ مەزن وی دەمی هەڤژینا وی یا بریندار زانی ل وان سالا هەمیا ئەوێ ژیانا خو دبوراند لژێر بەرەڤانی و هەمبێزا قارەمانەکی یێ کو ئەوێ نە دڤیای!

ئەو دژیا لژێر ئێك بان دگەل سیارچاکەکێ راستەقینە یێ کو شیرێ ماندیبون و دلسوزیا خو دداوەشاندە مەیدانا کاری و جەنگێ ژیانا روژانە، قارەمانەك بو نەیێ رژد بو ل سەر وێ چەندێ بازدان و خوهلاڤێتنێن بلند و مەزن ئەنجام بدەت، قارەمانەکێ چەندەك ژ ماقویلی و خونەپەرێسی و قوربانیدان بخوڤەگرتی یاکو هەڤژینا وی نەدیتی ژبەرکو... ئەوێ بەرێ خو ددا دیر!

چیروکا بوری روژەکێ ژ روژا من خاند بو، یا روناکبیرێ روسی ((ئەنتوان چیکوڤ))، ئەوی برێکا وێ پێکول یا کری مە ئاگەهدار بکەت ژ شاشیا بەرێخودانا دیر، ژ داخازکرنا ژمارێن پیڤاییێن سیفەتێن باش ژ لایەنێ بەرامبەر، دگەل کەمتەرخەمی و ژبیرکرنا وێ راستیا دبێژیت ئەم یێ ل جیهانەکا ب کێماسی و مستەحیلە ((بەرهەمەکێ تەکوز)) تێدا هەبیت.

ب لێبورین ڤە... مروڤا بەردەوام ڤیانا وێ چەندێ یا هەی بەرێ چاڤێن خو دیر بهاڤێژن، ئەو بێ ئاگەه دبن ژوان قەنجی و پاداشتێن دناڤ دەستێن وان دا هەین، و وان هێز و شیانێن دناڤ نەفسێن وان دا هەین، و وان بژاردەیێن ل دورماندوری وان هەین، و بوخو هندەك هیڤی و ئارمانجا نەخشە دکەن ئەو د شەنگستە و راستیا خودا شاشی نە، و ئەو نەفسا خو، و بارودوخێن خو، و وی دەمێ ئەو تێدا دژین، دادگەه دکەن ل سەر بنەمایێ وی تشتێ وان بوخو نەخشەکری و ڤیای.

و ژیان وی تشتی نادەتە خەلکی یێ وان دڤێت، بەلکی کا خەلك ژ هەژی چ تشتی یە ژیان وی تشتی پێشکێشی وان دکەت، و باراپترڀا مروڤا دوبارە لێ زڤرینێ ناکەن و بەرێ خو نادەنە وی تشتێ وان مەزاختی و ژ دەست دای پێخەمەت داڤ و داخازیێن خو، غرورا وان وەسا بو وان دیاردکەت یا ئەو ڤێ گاڤێ تێدا کارەساتە و دخازیت هیڤیا ساخی و سلامەتیێ بو وان بێتەکرن، و موسیبەتە دخازیت سەرەخوشی ل وان بێتەکرن.

و چ موسیبەت مە وێران ناکەن وەکی موسیبەتا سەرەدەریکرنا خەلەت ئەوا ئەم دگەل نەفسێن خو و کەسێن دورماندوری خو ئەنجام ددەین، و چ دەرد نائێنە ئاستێ دەردێ وێ ژیارێ ئەوا خودان تێدا ب رولێ وی کەسی رادبیت ئەوێ بویە قوربانی و زیان ڤێ کەفتی و خوشیێ ب هزرکرن و هژمارتنا خەم و ژانێن خو دبەت!

تشتێ نەخوش ئەوە جلوبەرگێ کەسێ قوربانی و زیان ڤێ کەفتی ل بەر مە بیت د هەمی سەروبەرا دا، هەتا دناڤ خانیێن مەدا، و ل دەمێ سەرەدەریکرنا مە دگەل هەڤپشکێ ژیانێ، ژن ل چیروکا بوری نمونەیە بو باراپترڀا وان ژنا ئەوێن دناڤ جیهانەکا بێ وێنە و بێ کێموکاسی دا مەلەڤانی کرین، جیهانەکا ئاسوییێن وێ برێکا هندەك پیڤەرێن دیر ژ راستیێ هاتینە دیارکرن، و ئەسمانێ وێ ب هندەك ستێرێن درەو هاتیە جوانکرن، و بڤی دەستوداری تشتێ داخازکری دبیتە تشتەکێ نە واقعی، و ل سەر ڤێ چەندێ دێ شکەستن دورماندوری مە گریت هندی ئەم خو ماندی بکەین و قوربانیێ بدەین.

و زەلام ب هەمان شێوە، دچیتە ناڤ جیهانا خو یا هەڤژینیێ ب شاشیێن بێهنڤەدان و ڤەحەویانێ، دێ بو نەفسا خو، و ژیانا خو، و خێزانا خو، دیتنەکا مەزن و ژ توخیبا دەرکەفتی نەخشە کەت، پاشی دێ دەست ب گازندا کەت ل وی دەمێ پەیدابون و بدەستڤەئینانا وی تشتی نەبینیت یێ وی دڤیای.

و ل بەرامبەری نەرازیبون و گازندێن هەردوو لایا هەروەکی دیاربونا نیشانێن چارەسەرکرنێ دێ تشتەکێ بزەحمەت بیت، و بەندەرێ تەناهیێ دێ یێ دیر بیت ژ پاپورا مە یا شەپرزەبوی.

و یا دبیتە جهێ داخێ ئەوە چ کەس بومە نابێژن کا چ ل سەر مە پێدڤیە ئەم بکەین، بەلکی چ کەسا بومە نەگوت کو ئەو تشتێ مە هزرا خو تێدا کری و مە ڤیای و هیڤی بو خاستین و دیتنێن خو ل سەر نەخشە کرین خەون و خەیال بون، ڤێجا تشتەکێ سەیر نابیت، کو ب ئاسانی... هەمی دبەر ئاڤێ دا بچیت!

یا سەیر نابیت ئەگەر ئەم توشی شکەستنێ ببین، و ئازارێ ببینین، و هەست پێ بکەین کو ئەم هاتینە خاپاندن، ژبەرکو بەری ئەم ژیانا هەڤژینیێ پێك بینین کەسێ بومە راستیا وێ نەگوت، راستیا وی کەسێ دێ ئەم دگەل دا ژیانا مای بورینین، ئەم هێلاین وەکی پویرە بو درامایێ، و سترانا، و چیروکێن بێ ئەختوبارا...

ئەم هێلاینە د هژیان و لڤینێ دا دناڤبەرا وێ کەمالێ و بێ وێنەییا ئەم داخاز دکەین و بدەست مە نەکەڤیت، و وێ خولیسەریا دبێژیت پێکئینانا ژیانا هەڤژینیێ گورستانا ڤیانێ و دوماهیا وێ یە.

لڤێرە من ڤیا ئەز بوتە وی تشتی دیاربکەم و بێژم یێ من باوەری پێ هەی دەربارەی بابەتێ ڤیانێ و پێکئینانا ژیانا هەڤژینیێ.

وی تشتێ ئەز دبینم کو ئەگەر ئەم تێگەهشتین وی دەمی دێ دشیان دابیت تا ئاستەکێ باش بەختەوەریەکا زێدەتر پێشکێشی ژیانا مە بکەت، و ئاریشێن مە زێدەتر نێزیکی چارەسەرکرنێ بکەت، و ژیانا مە زێدەتر تەنا و ئارام بکەت.

ئەو گەریانەکە دناڤ واقعێ ژیانا مەیا هەڤژینیێ دا، هیڤیا من ئەوە تشتەکێ رون و ئاشکەرا ژ وی واقعی پێشکێشی مە بکەت یاکو مە گەلەك پێدڤی پێ هەی.

کەریم شازلی

قاهیرە، نوڤەمبەر ٢٠١٦

بومە نەگوت:

١: پێکئینانا ژیانا هەڤژینیێ نە بتنێ ((قسمەت و ئێقباله))!

....

دناڤ ئەدەبیاتێن کومەلایەتی دا گوتنەك یا هەی دەربارەی وێ چەندێ کو پێکئینانا ژیانا هەڤژینیێ ((قسمەت و ئێقباله))، و ژبەرکو ئەو تشتێ بویە بەختێ خودانی دێ هەر کەڤیتە د رێکا وی دا هندی ئەو پێکولا بکەت ژێ برەڤیت، ڤێجا ل سەر مە پێدڤیە ئەم رازی ببین ژ وی تشتێ بومە هاتیە نڤێسین، و ئەم پێشوازیا دەستخوشی و پیروزباهیا بکەین دەمێ کەیفەك دئێت، و سەرەخوشیا دەمێ موسیبەتەك دئێت، ئەڤە هەمی و ئەم د رازی نە ژ وێ یا خودایێ مەزن نڤێسی و سوپاسدارێن قەدەرا وی نە!

ئەڤ گوتنە، هەتا ئەگەر ژ سەرڤە سەرڤە یا راست و دروست بیت، بەلێ ئەو د نافخویا خودا یا رەش و خرابکارە، ئەڤە گوتنەکە پێکولێ دکەت مروڤی ژ وی رولێ مەزن و گرنگ دابڕیت یێ ئەو ژبو چێکرنا ژیانا خو و دانانا وێ رێکا ژیارێ یاکو دێ ئەو ل سەر برێڤەچیت دگێریت، ئەو رێکا دێ باجا چێکرنا وێ ژلایێ وی ڤە ئێتەدان ل ژیانا دنیایێ و ئاخرەتێ، یان خێر و پاداشت یان زەحمەت و خولیسەری.

ب لێبورین ڤە، بەری ئەم بچینە د ژیانا هەڤژینیێ دا چ کەسا بومە نەگوت کو ل سەر مە پێدڤیە ئێکەم تشت ئەم رامانا ژیانا هەڤژینیێ بزانین، یان ب رامانەکا نێزیکتر ژیانا هەڤژینیێ ب دیتنا من چ رامان

ددەت و بو من چ دگەهینیت؟ ئارمانجا من ژێ چیە؟ ئەرێ من دڤێت شێوازێ ژیانا من یێ چەوا بیت پشتی ئەز کەسەکی دی دئینمە ناڤ وێ ژیانێ یێ کو دێ دگەل من رێکا ژیارا من دانیت، و دێ دگەل من بەشداری هەر تشتەکێ گرنگ و چارەنڤیس بیت؟

دەمێ ئەم هزرا خو د پێکئینانا ژیانا هەڤژینیێ دا دکەین هەر کەسەکێ ل دەوروبەرێن مە رادبیت ب بەربژێرکرنا ((کەسێ گونجای))، هەر ئێك لدیڤ دیتنا خو و حەز و ڤیانێن خو، یاریا خو یا ژ هەمیا خوشتر دکەن د گوهورینا هزرێن مە دا ب هێجەتا وێ چەندێ سەروبەر د واقعی دا نە ئەوە یێ ئەم هزر بو دکەین و بابەت یێ جیاوازە.

پا تو چ دبێژی ئەگەر ئەز بوتە ئاشکەرا بکەم کو واقع ب ژمارێن خو و ب ئامارێن خو ل وان دکەتە ڤێژی کو رێکا وان یا ئەو بەحس ژێ دکەن نەیا دروستە، و ئەو خولیسەری و بێزاریا دورماندوری مە گرتی بەشەکێ وێ دزڤریت بو رێکا وان د هزرکرنێ دا...

تشتێ نەخوش ئەو د یاریا خودا گەلەك سەرکەفتنێ بدەست خوڤە دئینن، و ل دوماهیێ دێ خو بینین ئەم یێ دگەل کەسێ خەلەت و نە گونجای بەشداریێ دکەین د ژیانەکا ڤالا ژ پشتەڤانی و هاریکاریا پێکگوهور، و دژین ژیانەکا تامسار نە رح تێدا و نە دلێن تژی ڤیانا دژوار، ژیانەکا روژێن وێ هەمی وەکێ ئێك، و دەمێ ئەم پسیار دکەین کا ئەرێ بوچی ئەم کەتینە دڤێ تەنگاڤیێ دا، ئاماژا ((قسمەت و ئێقبال)) دێ دیار بیت وەك سەرەخوشی، و ئەو تشتێ چێبوی قەدەرەکا نڤێسی بو!

ل چیروکا ((ئەلیس ل وەلاتێ سەیر و سەمەرا)) قارەمانا چیروکێ بریارێ ددەت بلەز پێشداچونێ بکەت داکو بگەهیتە هیڤیا خو، بەرێ خو ددەتە جورەها رێکا ب چاڤەکێ شەپرزە، و دەمێ دیکەفتیا وێ - ئەز دبێژم کێڤریشك بو - پسیارێ ژێ دکەت کا ئەرێ ئەو چ جهە وێ دڤێت بگەهیتێ سەرێ خو د هەژینیت و ئەو یا حێبەتیبوی، وی دەمی دیکەفتیا وێ ب ئاقلداری ڤە دبێژیتێ: ((**دڤی کاودانی دا هەمی رێك وەکی ئێکن**))!

ب دیتنا من ئەڤ گوتنە بەسی مەیە ژبو دیارکرنا باراپتریا نەخوشیێن ژیانا مە، ئەم نزانین ئارمانج چیە و بڤی دەستوداری هزرا دەستنیشانکرنا رێکێ دێ هەر مینیت بابەتەکێ ژ قەستا و چو پێڤە نەئێت، ئەرێ نەفسا خو بدانینە سەر چ رێك، ب هیڤیا وێ چەندێ ببینە خودان بەختەکێ باش و ل دوماهیێ ئاراستێ خو یێ دروست ببینین!

و ئەڤا بوری دەربارەی بابەتێ پێکئینانا ژیانا هەڤژینیێ چێدبیت، و ((کەسێ گونجای)) چ نینە ژبلی پەیڤەکا نە رون و ئاشکەرا دەربرینێ دکەت ژ مژ و مورانا ئارمانجێ و ئاستێ بەرهەڤیا مە ژبو پێشکێشکرنا هندەك داگێرانێن دێ پاشی خویکا وان ب گرانی ڤە ئێتە دان ژلایێ مەڤە.

لڤێرە ئەم دشێین رەخێ دەزی بگرین و بێژین ئێکەم خال داکو پێکئینانا ژیانا هەڤژینیێ ژلایێ مەڤە نە بتنێ ((قسمەت و ئێقبال)) بیت ئەوە ئەم دەستنیشان بکەین کا مە چ ئارمانج هەنە ژ پروژێ ژیانا

هەڤژینیێ و کا مە چ ژێ دڤێت، ئەم بزانین دێ بوچی ژیانا هەڤژینیێ پێك ئینین؟ و دێ دگەل چ کەس ڤێ چەندێ ئەنجام دەین؟!

بوچی دێ ژیانا هەڤژینیێ پێك ئینین؟ بەلێ ئەڤە پسیارەکا گەلەك گرنگە، ئەم گەلەك جارا ئارمانجێن گشتی و ئارمانجێن کەسایەتی دەربارەی پروژێ ژیانا هەڤژینیێ تێکەلی ئێك دکەین و ژێك جودا ناکەین، ئارمانجێن گشتی ئەون یێن خەلك هەمی بەشداریێ تێدا دکەن، هەمی مروڤ ژیانا هەڤژینیێ پێك دئینین پێخەمەت وێ چەندێ کیانەك هەبیت پێ بێنە نیاسین، و زاروك هەبن خێر و چاکیێ ژێ ببینن، زێدەباری وێ چەندێ دئێتە هژمارتن رێکەکا شەرعی ژبو تێرکرنا شەهوەتا لەشی، و گەلەك ئارمانجێن دی ئەوێن هاتینە نڤێسین د پەرتووکێن فقهی دا یان زانستێ دەروننانسی یان زانستێ کومەلایەتی.

بەلێ ئارمانجێن کەسایەتی، کومەکا ئارمانجانە ئەوێن دێ روبەرێ وێ بێهنڤەدان و تەناهیێ پێشکێشی تە کەن یا تە دڤێت، و دێ بوتە رێ خوشکەر بن ژبو بدەستڤەئینانا هیڤیێن تە، و دێ بوتە وەکی دیوارەکێ گونجای بن خو پێ بپارێزێ ل دەمێ جەنگێ تە دگەل ژیانێ، و ئەڤە ئەوە یا ئەم تێدا ژێك جیاواز، و ئەڤە ئەوە یا دڤێت ئەم گرنگیەکا زێدەتر بدەینێ.

دەربارەی ئارمانجێن کەسایەتی ئەز ژ خەلکی هەمیێ پتر دزانم کا من چ سروشت هەیە و خودانا چ سیفەتا مە، ژ هەمیا پتر تێدگەهم کا من چ دڤێت، ژ هەمیا پتر یا هشیاری پێچێبونا خومە دەربارەی بابەتێ خوراگرتن یان خونەراگرتن ل بەرامبەری هەبونا سیفەتەکێ دیارکری لدەڤ هەڤپشکێ داهاتی، و ل سەر ڤێ چەندێ مەرجێن گونجای دەربارەی

کەسەکی ژ کەسا لدیڤ دیتنا وان دبیت نە د گونجای بن لدیڤ دیتنا من، و ئەڤ کەسێ ئەو بەحس ژێ دکەن دبیت یێ گونجای بیت بو ملیونەها کەسێن دی ژبلی من، بێی کو ئەڤ چەندە رەتکرنا من بو وی بکەتە بێ ئاقلیەك د بوچونێ دا یان غەریبیەك د سالوخەتی دا.

لڤێرە دێ بێژم، ئەز ژیانا هەڤژینیێ پێك دئینم ژبەر هندەك ئارمانجا، هندەکا ئەز تێدا یا هەڤپشکم دگەل مروڤایەتیێ هەمیێ و د گشتی نە، و هندەك د کەسایەتی نە تایبەت ب من ڤە، ژوان بو نمونە هەڤپشکێ ژیانا من بزانیت من چ هیڤی د ژیانێ دا هەنە و دگەل من دا یێ هاریکار بیت ژبو بدەستڤەئینانا وان، و ئەو ژ سروشتێ من یێ کەسایەتی و عەیبێن من رازی ببیت و ئەو عەیب نەبنە ژێدەرێ سەرگێژیێ بو وی پاشی بو من، و پرەنسیپێن مە یێن گشتی د ئێکگرتی بن دەربارەی بابەتێن سەرەکی، وەکی ئایین، و رێك و رێبازێن پەروەردەکرنێ، و رێکا تێگەهشتنا ژیانێ، یاکو ژلایێ خوڤە لێکگونجاندن و ئێکگرتنەکێ پەیدادکەت، یان هەروەکی دبێژن دێ بیتە ئەگەر ئەم ((**بەرێ خو بدەینە ئاراستەکێ هەڤپشك**)).

ئەگەر مە ئەڤە باش دەستنیشانکر وی دەمی دێ دشیان دابیت ئەم خال و نیشانێن ((**کەسێ گونجای**)) دیاربکەین، و دێ هێزەکا باش پێشکێشی مە کەت ژبو وێ چەندێ ئەم نەبینە گوهدار و جێبەجێکار ل پشت هەلبژارتنێن کەسانێن دی، و دێ زێدەتر رژدیبونێ دەتە مە ژبو سەرئێخستنا هەلبژارتنا مە، و پاشی رەڤین ژ وێ خەفکا دبێژیت پێکئینانا ژیانا هەڤژینیێ بتنێ ((**قسمەت و ئێقباله**))!

<u>بومە نەگوت:</u>

٢- ماوێ دەزگرینییێ بو ئەقلی یە نەك بو هەست و سوزا!

....

د پەرتووکێن فقهی دا دێ بێژنە تە ((دەزگرینی سوزدانە ب پێکئینانا ژیانا هەڤژینییێ))، و د واقعی دا هەمی کەس ژ وێ خالێ دەست پێ دکەن کو دەزگرینی دەمێ بەرهەڤیا و ئاڤاکرنێ یە، و هەڤال دێ دەڤێ خو نێزیکی گوهێ تە کەن و هێدی بێژنە تە ئەو دەمێ ئەڤینێ و هەست و سوزانە و نابیت تو ب چ شێوا ژ دەست خو بکەی بێی تو قورچ نەکەیێ قورچەکا مەزن ژ پەرداغێ وێ یێ خوش و شرین!

چ کەس نابێژنە مە کو دەمێ دەزگرینییێ ئەو دەمە یێ کو نابیت د سەر مەدا ببوریت بێی کو ئەم پێکولێ نەکەین هندەك روبەرا ژ کەسایەتیا وی مروڤی ئاشکەرا بکەین ئەوێ دێ ئەم دگەل دا بەشدارییێ د ژیانێ دا کەین، ئەڤە ئەو دەمە یێ کو هەوجەی ئەقلەکێ تێگەهشتی و هشیار داکو ئاگەهدار ببیت ل سەر سالوخەتێن کەسایەتییێ و سروشتێ وێ، و ئەم هەوجەی دەوساندنا هندەك ستۆپاینە هەتا پێلا هەست و سوزا براوەستینیت داکو چاڤا کورە نەکەت ژ دیتنا وان سیفەتێن دبیت ببنە ئەگەر ئەم بەردەوامبونێ رەت بکەین و ژ رێکێ پاشڤە بزڤرین.

دێ بێژنە تە ئەڤێ هەمییێ چ مفایێ خو نینە، و ئەم دێ ل دەمێ دەزگرینییێ هەڤدو خاپینین و دێ زارڤەکرنێ کەین و بەروڤاژی راستیا

كەسايەتيا خو دێ خو نيشان دەين... و ئەڤە خەفكە و ئاخفتنەكا ڤالايە ژ راستيێ.

راستە ئەم خو جوان دكەين ل دەمێ دەزگرينيێ، و ئەڤە تشتەكێ سروشتى و مەنتقى يە، تشتەكێ مەنتقى يە ئەز سەروبەرێ خو بشێوەيەكێ نمونەيى نيشان بدەم بەرامبەرى وى كەسێ ئەز دخازم ژيێ خو يێ مايى دگەل ببورينم، و بەروڤاژى ئاخفتنا مە يا بورى دێ وێ رامانێ دەت كو دەڤخوشى و گێولێ پاقژيێ و سەروبەرێ جوانيێ لدەڤ خودانى يێ كێمە، ب چ شێوا نە تشتەكێ رەوايە ئەز بشێوەيەكێ ڤالا ژ ئەدەب و جوانى و رێك و پێكيێ خو نيشان بدەم ل ديوانا خەلكەكێ بتنێ ئەز چەند دەمژمێرەكا لدەڤ دمينم، و ل سەر ڤێ چەندێ، دێ تشتەكێ سروشتى بيت ئەز پێكولێ بكەم باشترين تشت لدەڤ خو نيشان بدەم ل دەمێ رينشتنا من دگەل وى كەسێ ئەز نەفسا خو بو پێشكێش دكەم وەك هەڤپشكەكێ گونجاى، ئەم لڤێرە غشێ و خاپاندنێ ناكەين هەتا ئەگەر ئەم خو جوان بكەين و ل بەر خو براوەستين و هندەك تشتا نەكەين يان نەبێژين.

يا دروستتر بو وان لڤێرە ئەوە وان ئەم فێرى وێ چەندێ كربانين دێ چەوا پسيارێن دروست ئاراستەى لايەنێ بەرامبەر كەين، و د ئاگەهدار بين ل سەر وى تشتێ ژ دەڤێ وى كەسى دەردكەڤيت ئەوێ دبيت ببيتە هەڤپشكێ ژيانا مە، و باش تێبينيا وێ رێكێ بكەين ياكو ئەو پێ سەرەدەريێ دگەل كەسوكارێن خو دكەت، و وان هەلويستێن ئەو بومە دبێژيت داكو ئەم وى تشتى ژێ بزانين يێ كو دبيت هاريكاريا مە بكەت دەربارەى بابەتێ هەلبژارتنێ.

زانستێ دەروونناسی دبێژیتە مە دەمێ ئەم ئەڤینیێ دکەین مێشك چەندەکێ ژ ((دوبامین))[1]ی بەرددەت و بڤی شێوەی مروڤ هەست ب بەختەوەری و سەرگەرمی و رازیبونێ دکەت. وێنەکرنا تیشکێ ل ماوێ دەزگرینیێ چالاکیەکا زێدەتر لدەڤ ئافرەتێ دیاردکەت ل وان جهێن تایبەت ب هشیاریێ، و بیردانکێ، و تەخمینکرن و پێشبینیکرنا تشتی، بەلێ دەربارەی زەلامی چالاکیەکا زێدەتر دیاردکەت ل وی بەشێ مێشکێ ئەوێ تایبەت ب زانیاریێن دیتنێ[2].

بەلێ یا ژڤێ هەمیێ مەترسیدارتر ئەوان تێبینیا وێ چەندێ کر کو شانێن هەستەیی ژ مێشکی ئەوێن تایبەت ب رژدیبون و داکوکیرنێ و هزرکرنا مەنتقی دئێنە گرتن، هەروەسا سەنتەرێن مێشکی ئەوێن بەرپرسیار ژ ترس و دوودلیێ دئێنە تەنا و ئارامکرن!

ئەڤە وێ رامانێ ددەت کو ل ماوێ ئەڤینیێ یان ماوێ دەزگرینیێ یێ کو ئەم تێدا لژێر کارتێکرنا خوشی و سەرگەرمیا وی کەسێ دبیت ببیتە هەڤپشکێ ژیانا مە، ئەم ب ئەقلەکی هزرێ دکەین پشت بەستنێ ل سەر هزرکرنەکا مەنتقی و پراکتیکی ناکەت، هەر ئێك ژمە یێ کەیفخوش، و پشت راست، و ئارام... کێم رژدی و پیتەدان، و هزرکرن، و ئاگەهی.

---

(1) **دوبامین:** مادەکێ کیمیاوی یە دناڤ مێشکێ و ب دیارکری دناڤ شانێن هەستەیی یێن مێشکێ دا، رولەکێ مەزن د گێریت دەربارەی هەستێن تایبەت ب خوشیێ و بەختەوەریێ و ئالودەبونێ. "وەرگێر"

(2) ئاماژەدانە بو ((القشرة المخية البصرية))، ئانکو بەشێ مێشکی یێ بەرپرسیار ژ دیتنێ و هەر زانیاریەکا برێکا چاڤا دگەهیتە مێشکی، و دکەڤیتە بەشێ پشتێ ژ مێشکی. "وەرگێر"

هەتا هەستێن ترس و دوودلییێ ئەوێن دبیت ل ڤی ماوەی بومە پەیدابین هەر ژ ترسا مە یا سروشتی پەیدادبن ژبەر فشارێن هەلبژارتنا چارەنڤیساز یاکو کەتیە سەر شانێ مە، و نە ئەو ترسە یاکو دوبارە هزرکرنێ د بابەتێ هەلبژارتنێ دا لدیف خو دئینیت جارەکێ لدیف جارەکێ!

پاشی زانستێ دەرونناسی بو جارا دووێ دزڤریت داکو بومە دوپات بکەت کو پشتی پێکئینانا ژیانا هەڤژینییێ خانێن هەستەیی ژ مێشکی ئەوێن تایبەت ب ئیلحاحێ و غەریبی و پەریشانییێ ئارام دبن، و ل جهێ وان بازنەیێن بەرپرسیار ژ باوەری و پشت راستییێ و ڤەحەویانێ دگەل وی کەسێ ئەم حەژێ دکەین، چالاك دبن.

ئەڤە وێ رامانێ ددەت کو رەوشا هەر تشتەکی پشتی پێکئینانا ژیانا هەڤژینییێ د زڤریتە بارێ خو یێ ئاسایی، و پاشی دێ ئەم نەفسا خو بینین ئەوێ یا دەستپێکری ب دیتنا تشتی ل سەر راستی و سروشتێ وی و دبیت بو ئێکەم جار!!

لڤێرە بومە یا گرنگە ئەم باش سروشتێ وی تشتی بزانین ئەوێ دئێتە ریدان، ئەم خو ب تێگەهشتن و هشیارییێ پرچەك بکەین داکو نە کەڤینە ژێر کاودانێ سەرگەرمی و رازیبونێ ئەوێ دڤی ماوەی دا نەفسا مە دگریت، ئەم گەلەك باش د ئاگەهدار بین ل سەر وان پیڤەرێن بەری ڤی ماوەی مە بوخو داناین و وەسا خو نیشاندای کو ئەم دەستا ژێ نا بەردەین، ئەم گوهداریا بوچونێن وان کەسا بکەین ئەوێن سروشتێ کەسایەتیا مە دزانن و شیرەتا ئاراستەی مە دکەن و دوبارە بەرێخودانێ بو وان شیرەتا بکەین بشێوەیەکێ ئاقلانە و ڤالا ژ خورافاتێن ((**دێ ئێتە گوهورین ژبەر**

خاترا من، هین بتنێ ژ سەرڤە سەرڤە بەرێ خو ددەنە تشتی)) ئەوێن ئەم بکاردئینین وەك خوڤەدزین ژ وی تشتێ کەسێن شیرەتکار پێ نەخوش دبن و مە نەڤێت بکەڤینە بەرامبەری وی تشتی و بشێوەیەکێ واقعی بەرێ خو بدەینێ.

کاکلکا گوتنێ، ئەم هەوجەی ئامادەکرنا وی ئەقلی نە ئەوێ دلی زیرەك و هشیار دکەت داکو دڤی ماوەی دا وی دیر پاشڤە ببەت، ((پێنوس و لاپەر)) و هزرکرنا مەنتقی د ئامادەبن، ئەم دەلیڤێ نە دەینە هەست و سوزێن خو ئەو بتنێ پێشرەویا ڤێ قوناغێ بکەن، و وەکی زێدەهیەکا باش بو گوتنا مە، دوپاتکرنا وێ راستیێ یە کو ماوێ دەزگرینیێ نە بتنێ ماوێ بەرهەڤی و ئاڤاکرنێ یە، راستە ئەو سوزدانە ب پێکئینانا ژیانا هەڤژینیێ بەلێ سوزەکە دشیان دایە ب هێز و دلێری پاشگەزبون ژێ هەبیت ئەگەر ئەم د پشت راست نەبین ژ دروستیا هەلبژارتنا خو، و ل سەر مە پێدڤیە ئەم نە ترسین ژ کارڤەدانا کەسوکارا یان کومەلگەهێ، ئەو ژیانا تەیە، و ژبلی تە چ کەس بهایێ خەلەتیێن تە نادەت، و ل سەر ڤێ چەندێ چ پێگوهور نینن بو دلێریێ د سەرەدەریکرنێ دا و دانا بریارێ.

بومە نەگوت:

٣- پێكئينانا ژيانا هەڤژينيێ نە چارەسەريەكا دەرونى يە!

....

تو خاپاندى ب گوتنا خو: ژيانا هەڤژينيێ پێك بينە داكو تو تەنا و ئارام ببى، و بو گيانێ خو يێ نالەبار پەناگەها تەناهيێ ببينى!

بەلێ ئەوان بوتە نەگوت كو ژيانا هەڤژينيێ چ چارەسەريێن سێربەندانە دناڤ خودا نا راكەت ژبو نەفسێن رەش و تارى، و ئەوان دەستێ هاريكاريێ درێژ نەكر بو وان كەسێن بريار داى داخازا هاريكاريێ ژ دەرڤە بكەن بێى كو دەست ب رێك و پێككرنا گيانێ خو بكەن ژ ناڤدا، و بدەستێ خو برينێن دلى چارەسەر بكەن!

تو گەلەك خاپاندى دەمێ ژيانا هەڤژينيێ وەسا بوتە وێنەكرى تو دێ بێژى ئەو نەخوشخانەيە ژبو چارەسەريێ، بێى كو تە تێبگەهينن كو ژيانا هەڤژينيێ گەشتەكە دڤێت تو دەست پێ بكەى ب وژدانەكا ساخ و ساخلەم، و بالانسەكێ باش ژ هيڤيا، و ئيرادێ، و گەشبينيێ.

دەيك دبێژيت: ژنێ بو بينن داكو راستە رێ ببيت...!

و پاشێ دێ گەشتا وێ يا لێگەريان و ديڤچونێ دەست پێ كەت ژبو ديتنا ((قوربانيێ))! تاوانا ئاڤاكرنا مالەكا راوەستياى ل سەر نالەبارى و ترس و دوودليێ ئەنجام ددەت، بێى كو باش بزانيت مەرجێن چونە ژورا نەخوشخانێ ژبو چارەسەريێ د جودانە ژ مەرجێن ئاڤاكرنا مالەكێ، و

ئەو بڤی کاری بەشداریێ د دابەشکرنا نەخوشیێ دا دکەت ل جهێ کەیفخوشکرنا کوڕێ خو و باشکرنا وی!

و کچك دبێژیت: دێ شی کەم داکو برەڤم ژ وێ دوزەخا ئەز تێدا...!

و ل سەر ڤێ چەندێ، دێ نەفسا خو هاڤێتە ناڤ دەستێن ئێکەم کەسێ دەرگەهێ وێ د قوتیت، گەشتا ژیانا خو د بورینیت دگەل کەسەکی یێ کو ئەوێ هەلبژارتی نە ب ئەقلێ خو و نە ب دلێ خو، بەلکی پالدەرێ ئێکانە رزگاربون بو ژ وێ ژینگەهێ یاکو گڤاشتن ل سەر وێ دکرین، دچیت و هزرا وێ ئەوە دێ بێهنڤەدان هەبیت، و بەختەوەری، و تەناهی... و ب لێبورین ڤە، کەنارێ دی بەردەوام نەیێ تەنایە، ب تایبەتی دەمێ ئەم قەستا وی دکەین و ئەم د هلنگفتی، و دوودل، و ترسیای، د ڤالا ژ هەر پلانەکێ یان بەرنامەکی ژبلی پێشداچون و رەڤینێ.

و کوڕ دبێژیت: دێ ژنێ ئینم داکو ژیانا خو یا تێکدای و نالەبار دوبارە رێك و پێك بکەم...!

دێ دەملدەست رابیتە سەرخو پێخەمەت پێرابونێن ئاڤاکرنا ژیانەکێ ل سەر هندەك بناغێن سست و لاواز، یا وی دڤێت و داخاز دکەت هەمی ئەوە کچکا وی بێت و دارێ سێربەند یێ دگەل دا داکو شێلوبێلا رابردوی پاقژ بکەت، و دەستمالا خو بهاڤێتە گیانێ وی یێ بژالەبوی و کومڤە بکەت، و بێ مرادیێن رابردوی ژ بیرا وی ببەت، و دەستێ خو بدانیتە سەر برینێن گیانێ وی و ڤێرا بینیت و ساخ بکەت.

توراهاتە، و درەوە، و ترسنوکی یە...

ژیانا هەڤژینییێ نە کارەکێ سێربەندانەیە... ئەو بەروڤاژی ڤێ چەندێ یە، ئەو پروژەکە هەوجەی زیرەکی وماندیبونێ یە ژبو سەرئێخستنا وی، پروژەکە هەوجەی گیانەکێ ساخلەمە، و ئەقلەکێ هشیار، و پالدەرێن ئەرێنی، و نەفسێن گەشبین.

ڤێجا ئەگەر پروژە ب سەرکەفت، دێ ژ مفاییێن وی دابینکرنا چاڤدێریا روحی بیت بو وان کەسێن ل سەر کار دکەن، و پێشکێشکرنا هاریکارییێ بو وان کەسێن بەشداری د دانانا وی دا کری، و تەناکرنا برینێن خودانێن پروژەی و چارەسەرکرنا وان.

ژیانا هەڤژینییێ نە نەخوشخانەکا دەرگەهـ ڤەکریە بو تەبەلوکێن[1] ژیانێ و شکەستی د سەربورێن وێ دا، بەروڤاژی، ئەو خانیەکە ژ پیشی، دبیت یێ سەرنجراکێش بیت ژ دیرڤە، بەلێ دێ ئەو هەوجەی کارێ بەردەوام بیت هەتا کو ئەم بناغەیا بو چێبکەین، و بهێز بکەین، و بدانینە سەر وی سەروبەری کو بشێت بەرەڤانیا مە بکەت و تەناهییێ بومە دابین بکەت، و پاشی گیانێن خو یێن وەستیای بهاڤێژینە تێڤە ب پشت راستی، و داخازا چاڤدێرییێ بکەین و ئەم د پشت راست ژ هەبونا وێ.

بکورتی: ب تەماعی ژنێ نە ئینە، و هزر نەکە دێ ژن ئینانێ شیانێن چارەسەرکرنا برینێن سەربورێن تە هەبن، و چارەسەرکرنا ڤەیرانێن تە... ژبەرکو دێ تو حێبەتی بی دەمێ د زانی تە چ نەکریە ژبلی هاوکێشا دابەشکرنەکا زوردار، دابەشکرنا نەخوشییێ ل سەر دووا ل جهێ هەبونا وێ بتنێ د نافخویا تەدا !!

---

[1] ئانکو تەب، ئاماژەدانە بو ((داء الصرع)). "وەرگێر"

و شی نەکە وەك رەڤین ژ وێ خولیسەریا تو تێدا ڤێجا ب خولیسەریا دووێ بکەڤی، دبیت سەختتر و گرانتر بیت ژ یا ئێکێ، تو ل یا ئێکێ قوربانیا ژینگەهێ بوی یان پەروەردەکرنێ یان بارودوخا و باراپتریا وێ خولیسەریێ تە ب ئیرادا خو نە هەلبژارت بو، بەلێ ل یا دووێ دێ تو هەڤپشك بی تێدا، و بڤی شێوەی دێ بەشەکێ نە ئاسان ژ لومەییێ، و ئێشانێ، و تومەتبارکرنا خویەتییێ، ئێخیە سەر شانێ خو.

ئەز دزانم ئەم مروڤین ژ خینێ و گوشتی، و مە ژ پێنگاڤا ژیانا هەڤژینیێ هیڤی و داخازی هەنە، چ نینە ئەڤە دروستە، دێ وەرگرین و دەین، قوربانیێ دەین و خەلەتیێ کەین، خو راگرین و خو نازدار کەین، و ئەڤە هەمی تشتەکێ ئاسایی یە و یێ گونجایە بو سروشتێ مروڤایەتیێ ب لاوازیا خوڤە و هێزا خوڤە.

بەلێ کارەسات ئەوە ئەم نەخوشیێن خو، و خەلەتیێن خو، بایێ گەنجینیا خو و لەزاتیا ژ بێ ئەقلیێ، و نالەباریا گیانێ خو، ددانینە سەر شانێ خو پاشی ل ((پەریێ))[1] پالددەین و گرنژینەکا چێکری ل سەر رویێ مە یا نەخشاندی یە، ب هزروبیرێن تژی ژ سیناریوییێن ئاشوپی دەربارەی بەختەوەریا داهاتی.

باشە، و هەتا ئەگەر ئەو بومە نەبێژن، ل سەر مە پێدڤیە ئەم گیانێن خو چارەسەر بکەین بەری ژیانا هەڤژینیێ پێك بینین... و ژبلی ڤێ چەندێ... تاوانەکە هەمی روکنێن وێ د تمامبوی نە...!!

---

[1] ئاماژەدانە بو ((الکوشة: جهێ رینشتنا بیك و زاڤا لدەمێ دەواتێ)). "وەرگێر"

بومە نەگوت:

٤- پێکئینانا ژیانا هەڤژینیێ نە دوماهی یە

....

دەمەکی ژ دەما ل ژیانا مە کومەلگەهـ و کەسوکارێن مە وەسا سەرەدەریێ دگەل مە دکەن کو پێکئینانا ژیانا هەڤژینیێ ئەو خالە یاکو دڤێت ئەم بگەهینێ، دوماهیا کاروانێ ناما دەیك و بابا یە، پاداشتەکە ئەم بدەست خوڤە دئینین بەرامبەری تشتەکێ ئەم چ تشتا ژێ نەزانین!

دناڤ فلما دا دیسا ئەم دبینین نیشانا دوماهیا فلمی ل سەر شاشێ ژوردا دئێت و قارەمانی خوشتڤیا خو بدەست خوڤە ئینا و سەرکەفتن ل سەر مەترسی و قەیرانا تومارکر، دەستێ وێ دگریت ب فیستانێ سپی و ل سەر ئاوازێن سترانەکا دلڤەکەر دگەل خودا دبەت بەرەڤ جیهانا وان یا گولزاری.

چ کەس بومە نابێژن دێ چەوا قارەمان پشتی پێکئینانا ژیانا هەڤژینیێ پاراستنێ ل سەر وێ بەختەوەریێ کەت، چ کەس بومە نابێژن ژبەرکو ئەو وەسا بەرێ خو ددەنە ژیانا هەڤژینیێ هەروەکی ئەو خالا دوماهییێ یە!!

ئەم ژی ژلاییێ خوڤە وەسا هزر دکەین، ل ماوێ بەری پێکئینانا ژیانا هەڤژینیێ تەڤایا هزرێن مە دەربارەی ئاڤاکرنا مالەکێ نە، و بەرهەڤکرنا هێلینەکا جوان، و رێك و پێککرنا نافمالێ، پاشی دێ چینە د بەهەشتا خوڤە، بو چەندەکێ ژ دەمی کەڤینە د بەختەوەریێ دا، پاشی هێدی هێدی عەورێن بێزاریێ و روتینێ ب سەر ژیانا مەدا دئێن!

نیشانێن گرنژین و کەیفخوشیێ هێدی هێدی د ڤەرەڤن، و هەست پێ دکەین تشتەك یێ کێمە، و گیانێ ژیانا هەڤژینیێ نەمایە.

چ چێبو...؟! ئەو تشتێ چێبوی ئەوە ئەم بەرێ خو ددەینە ژیانا هەڤژینیێ ب چاڤەکێ مەزن، بەرێ خو ددەینە دەستوداریێ گشتی، ئەقلی ئارام و کەیفخوش دکەین ب سیناریوییێن وی تشتی یێ کو دێ پشتی ژیانا هەڤژینیێ ئەنجام دەین، و کا چەوا دێ بینە بەختەوەرترین دوو کەس د هەبونێ دا، و ئەگەر مە ئەو ژیان پێکئینا، گرێك ستۆیێ مە دگرن!!

گرێکێن نە ئامادەبونا زەلامی ل مال، گرێکێنماندیبونا وی ل سەر کاری، گرێکێن کومڤەبونا مە یا سار ل سەر مێزا خارنێ، گرێکێن مەزاختنێن مادی، گرێکێن کەسایەتیا هەڤپشکێ ئەوا نەفسا خو ب رون و ئاشکەرایی راگەهاندی کا چ مروڤە، ژمارەکا زورا گرێکا بەرچاڤکا رومانسیێ هەمی ڤەشارتبون، ئەو گرێکێن مە خەما رویبریبونا وان نە راکری ژبەرکو مە هزر دکر ئامادەبونا مە لژێر بانێ ئێك مال گرنگترین تشتە، و دێ شێت هەر تشتەکی چارەسەرکەت.

حێبەتی دبین ژ بێزاریێ، ژ چیایێ جەمەدێ ئەوێ بەردەوام بەرەڤ بلندبونێ دچیت، ئەڤ ساریاتیە ژ کیڤە هاتە د ژیانا مەدا؟!

کا ئەو بەختەوەریا بەحسێ وێ بومە کری؟ بوچی ئەم بڤی رەنگی دئێینە گوهورین...؟

دێ بوتە بێژم...

ئەڤە هەمی چێبو ژبەرکو مە هزرکر ئامادەبونا مە لژێر ئێك بان خەلاتە، و مافێ کەسێ سەرکەفتیە ئەو تەنا و ئارام ببیت!!

و براستی ئەڤە نە تشتەکێ دروستە، یا دروست ئەوە ژیانا هەڤژینییێ حەژ نیکرنێ، و ڤیانا دژوار، و لڤینێ دکەت، سەرەرای وێ چەندێ مروڤ بونەوەرێن ب بزاڤ و چالاکی نە، بەلێ شیانێن وان ل گەلەك دەما سست و خاڤ دبن، لەشێن وان د لڤلڤن بەلێ گیانێن وان د جێگیرن، و هەست و سوزێن وان د راوەستیای نە، پێدڤی وێ چەندێ نە لێ زڤرین بو بێتەکرن و باش بێنە لڤاندن!

و ب لێبورین ڤە بەری ئەم ژیانا هەڤژینییێ پێك بینین چ کەس بومە نابێژن یا فەرە داهێنان بەشەکێ گرنگ بیت د واقعێ مەدا، و بێهنڤەدان و رینشتن دێ گەفا ل ژیانا مە کەت و توشی دەبەنگییێ[1] کەت.

چ کەس بومە نابێژن شکاندنا بێزارییێ ئەرکێ مە بخویە، و کارێ مەزن پشتی پێکئینانا ژیانا هەڤژینییێ دەست پێ دکەت، کار دەربارەی وێ چەندێ خێزانا مە یا نی و بچیك نە بیتە جهێ لەقدانێ بو فشار و بێهیڤیبون و قەیرانێن واقعی، و ئەم هەوجەی مەزاختنا ماندیبونەکا مەزنترین ژ وێ یا مە بەری ژیانا هەڤژینییێ دانایە سەر شانێ خو.

و بابەت نە گەلەك یێ بزەحمەتە، یا ل سەر مە پێدڤی هەمی ئەوە ئەم د بەردەوام بین ل سەر هاڤێتنا ئوکسجینێ بو لەشێ ژیانا هەڤژینییێ، پێکڤە دەربکەڤین، مە ژڤانێن جێگیر بو شیڤخارنا ژ دەرڤەی مالێ هەبن هەتا ئەگەر بتنێ هەر هەیڤێ ئێك جار بیت، ئەم هەڤدو کەیفخوش بکەین ب وی تشتێ لایەنێ بەرامبەر حەژێ دکەت هەتا ئەگەر ئەو تشتەکێ ئاسایی و بچیك بیت، ئەم سەرەدەرییێ دگەل پەیوەندیا خو بکەین هەروەکی ئەو بونەوەرەکێ زیندیە و خودان لەش و گیانە، و ئەم

---

[1] **گێل، دەبەنگ:** ئاماژەدانە بو ((بليد، بلادة)). "وەرگێڕ"

د هشیار بین هشیاربونەکا زێدە ژ وی تشتێ ئالوزیێ یان سست و خاڤیێ یان بێزاریێ تێدا کارا دکەت.

زەلام بزانیت ئەو ماندیبونا ددەتە بەر سینگێ خو ژ دەرڤەی مالێ تشتەکێ گرنگ و پیروز و مەزنە، بەلێ نابیت ئەڤە ببیتە هێجەت ئەو خانی بکەتە ئوتێل و جهێ بێهنڤەدانێ، ب تایبەتی ئەو ئاخفتنەکێ گەلەك دوبارە دکەت دەربارەی وێ چەندێ کو ئەو کاری و بزاڤا بەردەوام دکەت پێخەمەت مالا خو و هەڤژینا خو، باشە، مادەم وەسایە، ل سەر وی پێدڤیە ئەو گرنگی و پیتەدانێ بدەتە مال و هەڤژینا خو ژ ناڤدا کا چەوا ئەو گرنگیێ پێ ددەت ل جەنگێ ژ دەرڤە... جەنگێ پاریێ ژیارێ.

و ل سەر هەڤژینێ پێدڤیە ئەو باش بزانیت رولێ وێ وەکی هەڤژین گەلەك د بوریت ژ ئەرکێن نافمالێ، ئەو گیانێ مالێ یە و گولا هەبونا وێ یە و نهێنیا روناهی و جوانیا وێ یە، و ل سەر ڤێ چەندێ، دڤێت ئەو ب دەرزیکا وزەبەخش بەردەوام د ئامادەباشیێ دابیت داکو ل ڕەها ژیانێ بدەت دەمێ ئەو ب هەستێن خو یێن مێیینە دزانیت بابەت یێ بەرەڤ ژورداچونێ دچیت!!

دڤێت ئەم باش بزانین، هەتا ئەگەر بومە نەبێژن، پێکئینانا ژیانا هەڤژینیێ دەستپێکە، و خالا پێشداچونێ یە.

بومە نەگوت:

٥- بو هەیڤا هنگڤینی هندەك كار و ئەركێن دی هەنە!

....

بەلێ مافێ مەیە ئەم كەیفێ بكەین و پاداشتا نەفسێ بدەین ل سەر وی تشتێ چێبوی، ئەم دلخوش و رویگەش ببین ژ وی خوشتڤیێ هاتیە ناڤ دەستێن مە و بومە هاتیە نڤێسین ئەم دگەل وی تام بكەینە هنگڤینێ خوشی و سەرگەرمیێ.

بەلێ بو هەیڤا هنگڤینی پلانەك یا هەی چ كەسا بوتە نەگوتیە، و ئەوێن ل دەوروبەرێن تە بوخو نەكریە خەم وێ پلانێ بوتە بێژن...!

باش گوهێ خو بدێ... بەشەك ژ تمامكرنا ژیانا تە یا هەڤژینیێ بشێوەیەكێ دروست و پێگەهشتی ئەوە تو هەر ژ ئێكەم روژ گرنگیێ بدەیە چێكرنا كاودانەكی ژ لێك تێگەهشتنێ دگەل هەڤپشكێ ژیانا خو، و مەرەما من ب لێك تێگەهشتنێ لڤێرە رێككەفتنە دەربارەی كومەكا دیتن و قەناعەتا ئەوێن دێ ژیانا وە یا پاشەروژێ ل سەر یا ئاڤاكری بیت.

ژ روژا ئێكێ دەست ب زانینا چەوانیا نێزیكیا خو بكەین ژ هەڤدو، ژ رێكا سەرەدەریكرنا هەڤپشكێ ژیانا مە ژلایێ ((دەرونی، سێكسی، مادی، رەوشتی))، و ل سەر بنەمایێ وێ سەرەدەریكرنێ دەست ب چێكرنا هەست

و دیتنێن[1] دەستپێکێ بکەین دەربارەی شێوێ پەیوەندیا مە و سروشتێ هەڤپشکی، بیرتیژ ئەون یێن بهایێ قوناغا ئێکێ دزانن د بەرهەڤکرنا ئاخێ دا بشێوەیەکێ باش و گونجای بو دەمێ داهاتی، بیرتیژ ئەون یێن گرنگیێ ددەنە چێکرنا هەست و دیتنێن ئەرێنی دەربارەی پەیوەندیا خو، ئاقلدار ئەون یێن سەرەدەریێ دگەل رێزێن دەستپێکێ دکەن ل سەر وی بنەمای کو ئەو رێز ئاشکەراکەرێن ناڤەروکا نامێ نە، ڤێجا ئەو خو ماندی دکەن د چێکرنا ناڤ و نیشانەکێ باش دا یێ کو ئاماژێ ددەتە گوتارەکا خێر و چاکی دناڤ خودا راکری.

ژ واقعەکی ئەز بوتە دوپات دکەم کو ئەو کەس گەلەکن یێن پەیوەندیا سێکسی ل بەر دلێ وان رەش بوی ژبەرکو ئێکەم هەست و دیتنا ژێ پەیدابوی نەیا باش بو، و بەشەکێ هەرە مەزنێ شێلوبێلێ و لێك تێنەگەهشتنێ ئێخستە سەر شانێ خو، و گەلەك کەس توشی لێدانێ بون ژبەر قەبارێ خوپەرستیێ و داهباربون و عەشقا زێدە ب خویەتیێ[2] د دانانا رێسایا دا و د دەربرینێ دا ژ سروشتێ کەسایەتیێ و خەسلەتێن وێ، و ژمارەکا هەرە مەزن ژ هەڤژین و هەڤژینا توشی کاودانێ گومانێ بون دەربارەی دروستیا هەلبژارتنا خو، و هەر ژ دەلیڤا ئێکێ ترس و دوودلیەکا

---

(١) ئاماژەدانە بو ((انطباعات)) کوما ((انطباع او انطبع)) و گەلەك رامان ژێ دچن وەکی ((إحساس، ادراك، تأثیر))، ب کورتی: خوجهبونا هەستەکێ یان دیتنەکێ یان هزرەکێ یە لدەڤ خودانی ژبەر ئەگەرەکی، و مە ژلایێ خوڤە ل بەرامبەری ڤێ پەیڤێ یا گوتی ((هەست و دیتن)). "وەرگێڕ"

(٢) ئاماژەدانە بو ((النرجسیة)). "وەرگێڕ"

دژوار بو پەیدابو دەربارەی بەردەوامبونا پەیوەندیێ پشتی ئەو تشت ژ هەڤپشکێن وان دیاربوی یێ کو ئاماژێ ددەتە ئاستەنگێن داهاتی.

و وەکی هەرگاڤ، چ کەسا بوخو نەکرە خەم تە ئاگەهدار بکەت ژ گرنگیا وێ چەندێ تو بازنا لێك تێگەهشتنێ دگەل هەڤپشکێ ژیانا خو بەرفرەھ بکەی برێکا لادانا عەشق و داهباربونا خو ب خویەتیا خو ژ رێکێ و زێدەتر نێزیکبون ژ جیهانا وی، و خو ماندیکرن د چێکرنا روبەرەکی داکو هەستێن تەناهیێ لدەڤ وی پەیدابکەت، و پشت راستیێ پێشکێشی وژدانا وی بکەت.

بوتە بەحسێ گرنگیا وێ چەندێ نەکر تو ب نەرمی و جوانی سەرەدەریێ بکەی دگەل روژێن دەستپێکێ یێن ژیانا هەڤژینیێ، و تو گەلەك یێ رژد بی ل سەر دانانا هوش و ئاگەهیا خو د کاودانێ ئامادەباشیێ دا داکو زێدەتر کارڤەدانێن لایەنێ بەرامبەر وەربگریت، و پاشی تو باش کار بکەی پێخەمەت نەهێلانا هەر لێك تێنەگەهشتنەکا دبیت ژبەر جیاوازیا سروشتێ وە یان حەز و ڤیانێن وە پەیدابیت.

دێ بوتە تشتەکی بێژم... ژ بیرتیژیا تەیە تو وەسا سەرەدەریێ دگەل دەمێ دەستپێکێ یێ ژیانا خو یا هەڤژینیێ بکەی هەروەکی هێشتا هین هەردوو یێ ل دەمێ دەزگرینیێ! چ کەس ژ وە هەست ب گوهورینا سروشتێ لایەنێ دی ناکەن، ب ئێکجار دەستا ژ کاودانێ خو یێ فەرمی نا بەردەن بەلکی ((دەڤخوشیێ))[1] دکەن و ((هندەك تشتا نابێژن یان ناکەن))[2]، ئەز دزانم تشتەکێ باشە ئەم دەربرینێ ژ نەفسا خو بکەین داکو

---

[1] ئاماژەدانە بو ((مجاملة: ملاطفة، ملاینة، مصانعة)). "وەرگێر"

[2] ئاماژەدانە بو ((تحفظ)). "وەرگێر"

دەلیڤە بو هەڤپشکێ مە پەیداببیت باش مە بنیاسیت و د مە بگەهیت و سەرەدەریێ دگەل مە بکەت، بەلێ هین باوەر ژمن بکەن دێ بابەت زێدەتر یێ باشتر بیت و رازیبون بو هەبیت ئەگەر یێ ئارام بیت، یێ تێکەلکری بیت دگەل هشیاریێ و رێزگرتنێ و لێك تێگەهشتنێ.

و کا چەوا سیاسەتمەدار دبێژنە مە لێکگوهورینا ئاشتیانە یا دەستهەلاتێ مللەتا د پارێزیت ژ کێشە و ئالوزیێن کودەتایا و ترسا وان ژ تاریاتیا پاشەروژێ د ڤەرەڤینیت، وەرگرتنا دەستهەلاتێ ژلایێ تەڤە دناڤ مالا تەیا نی دا دڤێت ب هەمان شێوە بیت، برێکا دانانا میکانیزمێن شروڤەکرنێ و تێگەهشتنێ ژبو هەڤپشکێ دەربارەی شێوە و سروشتێ پەیوەندیا وە یا داهاتی.

راستە ل دەمێ دەزگرینیێ سوز و پەیمان دناڤبەرا وە دا هەبوون، بەلێ ڤێ گاڤێ بابەت هەمی یێ جیاوازە، ئەو تشتێ ڤێ گاڤێ دیاردبیت و ب سەر ئاڤێ دکەڤیت دێ وەسا ئێتە وەرگێڕان کو ئەو رێکا ژیارێ یە، و دیتن و تەخمینە بو پاشەروژێ، ڤێجا بڤی شێوەی دێ ژ تێگەهشتنا تە بیت تو گرنگیێ و پیتەدانێ بدەیە خو پشت راستکرنێ ژ هەبونا هەستێن تەناهیێ و ئارامیێ و سەرەدەریکرنا شارستانیانە لدەڤ هەڤپشکێ خو.

ب رون و ئاشکەرایی، یا من دڤێت بێژم ئەوە کو بەشەکێ گرنگ ژ بەختەوەریا مە یا ژیانا هەڤژینیێ یا راوەستیایە ل سەر وێ چەندێ هەردوو لایەن خو بگونجینن دگەل ژیانا هەڤژینیێ، و هەر لایەك سروشت و خەسلەتێن لایێ دی باش بزانیت و تێ بگەهیت، و ئەڤ گونجاندنە وی دەمی پەیدادبیت دەمێ ئەم زێدەتر هاریکارێن هەڤدو بین و زێدەتر تێگەهشتن دناڤبەرا مەدا هەبیت، پەیدادبیت دەمێ ئەم گرنگیێ ددەینە

شروڤەکرن و راگەهاندنا ئارام دەربارەی سروشتێ خو، و تێبینیکرنا کارڤەدانێن لایەنێ بەرامبەر...

چ دەمێن گونجای ژبو ئەنجامدانا یا بوری نینن، بەلێ هندی یا بلەز بیت دێ یا بەرهەمدار و باشتر بیت.

و ئەم هەوجەی گرنگی و پیتەدانەکا تایبەتین بو روژێن دەستپێکێ یێن ژیانا خو یا هەڤژینیێ، ژبەرکو تێدا هەست و دیتنێن مە دەربارەی پەیوەندیا مە دەست ب دروستبونێ دکەن، و تێدا تەخمینێن مە پەیدادبن دەربارەی تشتێ داهاتی.

دیسا ل سەر مە پێدڤیە ئەم گرنگیێ بدەینە ((پەیوەندیا سێکسی)) گرنگیەکا تایبەت، ژبەرکو هەر ئێکی ژ مە خەون و هیڤیێن خو، و هزرێن خو، و تورە و رەوشتێن خو، و مەترسیێن خو هەنە ژ شێوە و سەروبەرێ ڤێ پەیوەندیێ، و واقع بومە دوپات دکەت کو پەیوەندیا سێکسی تێرمومەترێ پەیوەندیا ژیانا هەڤژینیێ یە بشێوەیەکێ گشتی، و بڤی شێوەی، دێ ئەم پێدڤی پەیداکرنا لێك تێگەهشتنەکێ بین دەربارەی پەیوەندیا سێکسی برێکا سوحبەتا ئارام، و پێکولا تێگەهشتنا قەناعەت و مەترسیێن هەڤپشکی دەربارەی وێ پەیوەندیێ، ئەگەر ئەڤە چێبو وی دەمی دێ ئەم شێین دوپات کەین کو ئەرکێ تە یێ ژ هەمیا گرنگتر ل هەیڤا هنگڤینی ب سەرکەفتیانە هاتە بجهئینان، و ل سەر تە پێدڤیە تو بەردەوامیێ بدەیە کاروانی ب پالدەرێن ئەرێنی و گەشبین.

بومە نەگوت:

٦- ياريا ژيانا هەڤژينيێ ((سەركەفتى و شكەستى)) تێدا نينە!

....

هندەك ژوان ب لێبورين ڤە مە دبەنە ناڤ ژيانا هەڤژينيێ بێى بومە رون و ئاشكەرا بكەن كو ئەو ياريا دێ ئەم دگەل ژيانێ ئەنجام دەين يا پێدڤى وێ چەندێ يە ئەم تيمەكێ پێك بينين دگەل هەڤپشكێن خو، پێكڤە ياريێ بكەين، نە نەژادپەرێسى و رەق و هشكاتى د ئەقل و بوچونێ دا، و نە بەرتەنگى د تێگەهشتنێ دا.

نابێژنە مە هەڤركى و ركمانەيى نەخوشترين تشتە د ژيانا هەڤژينيێ دا، و ل وى دەمێ ئێك ژمە دەست ب ئەنجامدانا ياريێ دكەت بتنێ و بێى لايەنێ دى، و لێدانێن خو ئاراستەى لايەنێ دى دكەت، ئەو رامان ژێ دچيت كو ژيانا مە يا گەهشتيە سەر لێڤێن روخيانێ، ژبەركو ژيانا هەڤژينيێ سەركەفتى و شكەستى تێدا نينە، بەلكى يان ئەم هەمى دێ سەركەفتنێ ئينين يان شكەستنێ!

ئەگەر ژمارە ئاخفتبان دا بێژنە تە تەڤايا دوسيێن بەردانێ ياريكەرێ سەرەكى تێدا نەبونا پێگەهشتنێ بويە، ياكو ژلايێ خوڤە باش دياربوى د رەفتارێن توند و رەق و هشك، و هەڤركيا دژوار، و بويە ئەگەر هەر لايەك ب مانديبون پێكولێ بكەت داكو نەباشيا لايەنێ دى دوپات بكەت، نەباشيا هزركرنا وى و رەفتارێن وى، نەباشيا پەروەردەكرنا وى، و نەبونا داهێنانا وى، و كێماتيا تێگەهشتنا وى، و چوننەييا ئاقلداريا وى!!

بەلێ، ڤێ چەندێ دکەن و زێدەتر...

هزر دکەن ئەو بڤێ چەندێ سەرکەفتنێ ل سەر هەڤپشکێ خو بدەست خوڤە دئینن، و ئەڤ سەرکەفتنە دێ جورە جیاوازیەکێ پێشکێشی وان کەت، و ب لێبورین ڤە، وی کەسی نابینن یێ بو وان دبێژیت کو ئەو یێ بەرەڤ نهاڵێ دچن، و ژیانا وان ئەگەر بەردەوامی پێ هاتە دان دێ گەلەك ژ رێزگرتنێ، و لێك تێگەهشتنێ، و دانوستاندنێ ژ دەست دەت.

د جەنگێ ژیانێ دا یان کەسەك ژمە دێ هاریکارێ هەڤپشکێ خو بیت ل سەر روژا، یان دێ هاریکارێ روژا بیت ل سەر هەڤپشکێ خو.

و ئەو نابیتە هاریکارا هەڤپشکێ خو هەتا داهێنانێ نەکەت د چاڤ نقاندن و خو ب سەرڤە نەبرن ژ وی تشتێ هەڤپشك حەژێ نەکەت، و رەوشتێن وی یێن نە دەستیرداى ژبیر نەکەت، و دەستوداریێ خەلەتیێ ئاسان نەکەت و نەکەتە تشتەکێ چارەسەریکرنا وی یا ئاسان.

ئەم نە فریشتەینە، دێ خەلەتیێ کەین، دێ دلا سوژین، دێ ئێشانێ پەیداکەین...

ل سەر مە پێدڤیە ئەم سەرەدەریێ دگەل وێ خرابیا ژ لایەنێ دی دەردکەڤیت بکەین بشێوەیەکێ تێگەهشتی و هشیار، دناڤ وێ سەرەدەریکرنێ دا دلێن مە بکەڤنە پێشیا هەست و سوزێن مە، و بەرژەوەندیا پروژێ مە بەرژەوەندیا مە یا کەسایەتی دناڤ خودا بەرزەبکەت.

ئەز نابێژم دڤێت خودان رازی ببیت ژ حەلاندنا مافێ خو، و ژ داعیرانا هەتکبرنا خو، بەلکی ئەز دبێژم ل سەر مە پێدڤە ئەم هەڤدو ژ شینوارێن

خەلەتیێن خو دەرباز بکەین ، ل هەڤدو ببورین، لایەنێ دی نە کەینە دناڤ زیندانا خەلەتیێن وی دا و ژ دەمەکی بو دەمەکی بینینە بیرێ داکو بو وی دوپات بکەین کو مە دەستەکێ بالا ل سەر وی یێ هەی، و دڤێت ئەو ڤەنجی و مەزنی و مەردینیا مە ژبیر نەکەت.

باوەر ژمن بکە، چ کەسا نەڤێت لایەنێ بەرامبەر خەلەتیێن وی بینیتە بیرا وی، و ئەم هەمی - ژبلی نەخوشێن دەرونی - سوپاسداریا وی کەسی دکەین یێ خو ب سەرڤە نەبری و ژبیرکری و لـە خوش بوی.

دێ ئەم هەمی پێکڤە د یاریا ژیانێ دا سەرکەفتنێ بدەست خوڤە ئینین ئەگەر هەر کەسەك ژمە تێگەهشت کو هەڤپشکێ وی د یاریێ دا یێ لێدانێن خەلەت دداوەشینیت و هەوجەی هاریکاریێ یە، و ئەم ژی ژلایێ خوڤە، دیسا دێ لێدانێن خەلەت داوەشیننە تەپێ و دڤێت ئەم داخازا لێبورینێ بکەین.

دێ ئەم هەمی سەرکەفتنێ ئینین دەمێ د راوەستین داکو سوپاسیا لایەنێ بەرامبەر بکەین ل سەر ماندیبونا وی پێخەمەت مە، ئەڤە و هەڤپشکێ تە چ خالێن جیاوازیا کەسایەتی ژ دەست نادەت هندی تو سوپاسیا وی بکەی ل سەر وێ خالا جیاواز. ئەی هەڤالێ من، هەمی مروڤ ل رێزگرتن و سوپاسیێ دگەریێن، ڤێجا تو پێشکێشی هەڤپشکا خو بکە دێ گەلەك ڤازانج کەی.

چ کەس بەری ژیانا هەڤژینیێ هونەرێ ڤوربانیدانێ نیشا مە نادەن، دبیت نیشا مە بدەن دێ چەوا بینە ڤوربانی، دێ چەوا گلە و گازندا کەین

وەکی قوربانیا، دێ چەوا سەرەدەرییێ کەین وەکی قوربانیا، بەلێ دێ چەوا قوربانییێ دەین؟ چ کەس فێ چەندێ نیشا مە نادەن.

و هونەرێ قوربانیدانێ د راستیا خودا هونەرێ چاکییێ یە، هونەرێ هەلبژارتنێ یە، هونەرێ هەلگرتنێ یە د هژمارتنا روژا دا، هونەرێ وەبەرهێنانێ یە د وژدانێ دا، هونەرەکە ژوان هونەرێن بێهنڤەدانێ و رازیبونا ژ نەفسێ دگەل خودا دئینن، ژبەرکو کەسێ ب هوش و ئاگەهی قوربانییێ ددەت دزانیت یا ئەو دکەت تشتەکێ ژ هەژی وی یە و ژ هەژی پەروەردەکرنا وی یە و ژ هەژی دیتنا وی یا بلندە بو نەفسا وی، و قوربانیدانا وی ب هەدر ناچیت هەتا ئەگەر لایەنێ بەرامبەر بو چەندەکێ ژ دەمی چاڤێت خو ژێ نقاندن، روژ دشێن جارەکا دی قوربانیدانێ شین بکەن، و بشێوەیەکێ گەشتر نیشان بدەن، ئەڤە و یا ژڤێ بلندتر ئەوە کو هەتا ئەگەر خەلکەکی ژبیرکر، خودایێ مەزن ژبیرڤە ناچیت، حاشای مەزناهیا وی، و هەر تشتەکێ ئەم ئەنجام ددەین دێ بەرهەمێ وی ل دونیایێ بینین چ زی چ درەنگ و ل ئاخرەتێ یێ تومارکری و پاراستی.

بومە نەگوت:

٧- باشترین تشتێ ئەم پێشکێشی زاروکا بکەین ئەوە ئەم ((حەژ هەڤدو بکەین))!

....

بەری ئەم ژیانا هەڤژینیێ پێک بینین دبێژنە مە مێرێ راستەقینە ئەوە یێ شیانێن دابینکرنا پێدڤیێن مادی هەبن ژبو مالا خو، و ژنا راستەقینە ئەوە یا کاروبارێن مالێ برێڤەدبەت بێی پت پت و گازندە.

بەلێ چ کەس بومە بەحسێ گرنگیا وێ چەندێ ناکەن کو ئەم رێزێ ل هەڤدو بگرین، چ کەس بهایێ گەنگەشە و پیتەدانا ئەرێنی، و سەرەدەریکرنا شارستانیانە، بەرز و بلند ناکەن، و بەحسێ گرنگیا ڤان هەمی کریارێن دەرونی و تورە و رەوشتا ناکەن د ئاڤاکرنا خێزانەکا خودان تەندروستیا دەرونی و ڤالا ژ نەخوشییێن کومەلایەتی.

چ پێ نەڤێت، ناسناڤێ ((باب)) دئێت و دگەهیتە ناسناڤێ تە وەک ((مێر))، و تو دبیە ((دەیک)) و هێشتا تو یا ل دەستپێکا ژیانا خو وەک ((ژن))، کومەکا ئەرک و بەرپرسیارییێن دی دەست ب دیاربونێ دکەن، مێهڤانێ نی دئێت داکو تشتەکی ژ پەیوەندیێ بگوهوریت، پێکولێ دکەین چاڤدێری و گرنگیدانەکا مەزن بدەینە زاروکێ خو، بەلێ ئەم گەلەک ل سەر وێ چەندێ ئاگەهدار نابین کو باشترین تشت ئەم پێشکێشی زاروکێن خو بکەین ئەوە ئەم وان بکەینە ئەندام د خێزانەکا ئێکگرتی دا سیمایێ ڤیانێ و رێزگرتنێ تێدا ب سەر هەر تشتەکێ دی بکەڤیت.

ئەم بێ ئاگەهـ دبین ژ وێ چەندێ کو بەشەکێ دشیان نەبیت ب نەوەیی ل پێنوس بێتە دان ژ دەردێن کومەلگەهێ ل دەوروبەرێن مە هاتن ژ عەیالێ سەربەردای، ئەوێن دەرکەفتین ژ هندەك مالێن نە ڤیان و نە رێزگرتن و نە تێگەهشتن زانی...

چ کەس بومە نابێژن کو نەمانا ڤیانێ دبیت زێدەتر ژ بەرەبابەکێ هەژار بومە دەربێخیت، بەرەبابێ ئێکێ بەرەبابێ زاروکا یە، ئەوێن دلێن وان ب کێرکێن سار دئێنە پرت پرت کرن.

زاروکێن مە ئەوێن سەرئێشانا ترسێ ژ تشتێ نەدیار وان د ڕاڕەڤینیت[1]، ئەوێن رینشتی ل دیرترین کوژیێ پیتەدانێن مە و زێرەڤانیا کریارێن مە یێن بێ ئاقلانە دکەن، هەر تشتەکێ ئەو دبینن ژ رەفتارا و پەیڤ و گوتنا د ئەرشیفێ ئەقلی دا تومار دکەن ژبەرکو دێ ل پاشەروژێ هەوجە بنێ...

دێ هەوجەی توندرەوییێ بن د سەرەدەریکرنا خودا دگەل هەڤالا، دێ هەوجەی کەمتەرخەمییێ بن د سەرەدەریکرنا خودا دگەل کومەلگەهێ، دێ هەوجەی تولڤەکرنێ بن داکو پێ بکەڤنە بەرامبەری ژیانێ...

پاشی ژیانا هەڤژینیێ پێك دئینن، دا بەرێ خو بدەینێ چەوا خێزانەك پەیدادبیت ژ جەرگێ خێزانا کەڤن، چەوا بەرەبابەکێ نی دیار دبیت یێ تژی ژ خوسەپاندن و توندیێ، ب چ شێوا دشیان دا نابیت تو پێشبینیێ ژ زاروکێ خو بکەی ئەوێ فێری وێ چەندێ بوی کو خێزان هەڤوێنە بو خەمێ و سەختیێ ئەو جورە ماندیبونەکێ بدەتە بەرخو داکو یێ بەختەوەر بیت، پێشبینیێ ژ وی زاروکی ناکەی ئەوێ دەیکا خو

[1] ئاماژەدانە بو ((خطف)). "وەرگێڕ"

دیتی تشتەكێ پشتگوههاڤێتی ئەو ببیتە زەلامەكێ رێزێ ل ئافرەتا دگریت، پێشبینیێ ژ كچا خو ناكەی ئەوا ژیای ب هندەك حەز و ڤیانێن ژێكڤەبوین دناڤبەرا دەیكا وێ و بابێ وێ دا ئەو پاراستنێ ل سەر دەرونەكێ باش بكەت و بشێت خو پێ رابگریت ل بەرامبەری ئاستەنگێن ژیانێ، مە هیڤی دناڤ وان دا كوشت، روژا ژیانا وان ئاڤابو دناڤ ژیانا مەدا!

و ب لێبورین ڤە، ئەڤ بارەبابە دێ یێ بەرپرسیار بیت ژ دەرئێخستنا بەرەبابێن داهاتی...

بەرەبابێن شكەستی و هەژار!

دویندەهەكا زنجیرا وێ یا بەردەوام... ب لێبورین ڤە.

بەری ئەم ژیانا هەڤژینیێ پێك بینین چ كەس بومە نابێژن كو مەزنترین وەبەرهێنانا دشیان دابیت ئەم بو زاروكێن خو هەلبگرین ئەوە ئەم حەژ هەڤدو بكەین، و ئەم دلێن زاروكێن خو بپارێزین برێكا خارنەكا روژانە یا بەردەوام ژ رەفتارێن ڤیانێ و دلوڤانیێ، و گرەنتیكرنا پاشەروژێ نە بتنێ دێ برێكا هەلگرتنا سامانەكی بیت وان بپارێزیت ژ گوهورینێن بارودوخێن روژا.

هەلگرتنا راستەقینە ب هەبونا بالانسەكی یە ژ بیرەوەریێن جوان، زاروكی كوگەهەك هەبیت ژ دلوڤانیێ ئەوی بپارێزیت ژ جەنگێ ژیانا سەخت و گران، كوگەهەك ژ هیڤیا جەنگی پێ بكەت دگەل سەختیا روژا، كوگەهەك ژ ڤیانێ بەردەوام بو وی دوپات بكەت كو دشیان دایە واقع یێ باشتر بیت، و ئێشان یا كێمتر بیت، و بەختەوەری یا زێدەتر بیت.

چ كەسا بومە نەگوت دێ چەوا زاروكێن خو فێری وێ چەندێ كەین ئەو ب رون و ئاشكەرایی دەربرینێ ژ هەستێن ڤیانێ بكەن، دێ چەوا

بێژن: حەژتەدكەم، سوپاس، لمن ببورە... نيشا وان بدەين دێ چەوا كەربا خو داعيرن، و نەفسا خو راگرن و نەبنە ئەگەرێ زيانێ و ئێشانێ بو كەسانێن دى.

خوزى ئەڤە بو دەيك و بابێن مە هاتبا گوتن، دا وى دەمى ژيانا مە هەلبژارتنێن زێدەتر بخوڤە بينيت، و دا جيهان جهەكێ باشتر بيت بو ژيانێ!!

ب هەر سەروبەرەكێ هەى، هەتا ئەگەر بوتە نەبێژن، دڤێت تو باش بزانى دێ چەوا وەبەرهێنانێ د گيانێ زاروكێن خودا كەى، دێ چەوا بو وان ژڤانەكى بشێوەيەكێ شارستانيانە دانى كو ئەو پێگريێ پێ بكەن هەتا پيردبن، دێ چەوا حەژ دەيكا وان كەى، و رێزى لێگرى، دێ چەوا ژيانا وان كەيە نمونە بو ڤيانێ و دلوڤانيێ.

دێ چەوا داخازا لێبورينێ كەى ل بەرامبەرى وان، دێ چەوا داخازا لێبورينێ ژ دەيكا وان كەى، دێ چەوا داخازا لێبورينێ ژوان كەى...

دێ چەوا سوپاسى و پەسنەكرن و رێزگرتنا هەر جوانيەكێ كەى ياكو هەڤپشكا ژيانا تە ئەنجام ددەت...

دێ چەوا بێژيە وان دەيكا وە مەزنترين چێكريە پێ خو دانايە سەر عەردى...

و ل سەر تە پێدڤيە تو ژلايێ خوڤە ماندىبونا بابێ وان د چاڤێ وان دا بەرز ب نرخينى، نيشا وان بدە كو جەنگێ پاريێ ژيارێ گەلەك يا ژ بابێ وان وەرگرتى و دڤێت ئەو ناڤ و نيشانێ وێ كەيفخوشيێ بن ياكو پێشوازيا بابێ وان دكەت پشتى روژەكا سەخت و گران.

نيشا وان بدە كو ل سەر وان پێدڤيە ئەو رابن ب كومڤەكرنا گيانێ وى ئەو گيانێ ژيانێ پرت پرت كرى پێخەمەت وێ چەندێ بو وان ژيانەكا باشتر دابين بكەت...

بو زاروكێن خو هەست و سوزێن وان شروڤە بكەن، داكو بشێن جوداهيێ بكەن دناڤبەرا يێ باش و يێ خراب، داخازا لێبورينا وان وەربگرن داكو بو وان دەست بدەت ئەوژى ژلايێ خوڤە خەلەتيێن خەلكەكى ب سينگەكێ بەرفرەه وەربگرن و ب گيانەكێ ئارام سەرەدەريێ دگەل بكەن و ببيتە هاريكار ژبو چارەسەركرنا خەلەتيا.

ژ كەڤن دا گوتيە: ((**مروڤ نابيتە مروڤ هەتا مروڤەك وى بخودان نەكەت**)).

ئەم ـ و نە چ كەسێن دى ـ د بەرپرسيارين ژ ڤەگوهاستنا ميراتێ شارستانى و دەرونى بو دلێن زاروكا، ئەم د بەرپرسيارين ژ كريارێن پاقژكرن و چاككرنا رەوشتا، ئەم د بەرپرسيارين ژوان نامێن دێ ل پشت خو هێلينە دناڤ ژيانێ دا برێكا وى عەيالێ دێ روژەكێ ژ روژا تێكەلى خەلكەكى بن، ئەمين د ئامادەباشيێ دا ژبو پاقژكرنا وى تشتێ توشى رەوشتێ وان و دلێ وان دبيت ژ كەرب و نەڤيانێ يان خرابيێ...

و ئەو ـ ئەگەر هين بزانن ـ ئەركەكێ سەخت و گرانە، و دەست پێ دكەت ئێكەم دەستپێكرن برێكا سەرەدەريكرنا مە يا روژانە، و رەفتارێن مە يێن رێك و پێك، و هشياريا مە يا وى دەمێ ئەم تێدا...

و چ رێك ژبلی ڤێ رێكێ نینن پێخەمەت وێ چەندێ ئەم زاروكێن خو بكەینە كەسێن تەندروست، شیان هەبن هیڤیا و چاكیێ د جیهانا خەلكی دا بەلاڤ بكەن.

بومە نەگوت:

٨-جیاوازیا لەزاتییێ دناڤبەرا مەدا یا مەترسیدارە!

....

بەرێ پێکئینانا ژیانا هەڤژینییێ چ کەس تە ئاگەهدار ناکەن ژ کێشەکێ کو گەلەک دناڤبەرا ژن و مێرا دا پەیدادبیت، ئەوژی گیروبونا ئێك ژ وانە و نەگەهشتنا وێ یە ژ هەڤپشکێ خو ل قوناغەکێ ژ قوناغێن ژیانا وان.

باراپتر دەمێ ئەم ژیانا هەڤژینییێ پێك دئینین روبەر دناڤبەرا مەدا یێ کێمە و ئەم د نێزیکی هەڤدوینە، ئەم هێشتا یێ ل دەستپێکا ژیانێ، دەستپێکا هیڤی و ئومێدا، بەلێ دگەل بورینا دەمی ئێك ژمە دەست ب سەرەدەریکرنێ دکەت دگەل ((لەزاتیا ژیانێ speed of life)) بشێوەیەکێ جیاواز، د هزرکرنا خودا و د هیڤی و ئارمانجێن خودا بلەز دکەڤیت، بلەز دکەڤیت د پێهەلچونا پەییسکا هیڤیێن خو یێن کەسایەتی، چانتێ وی زێدەتر تژی دبیت ژ سەربور و سەرکەفتنا، پێگەهێ وێ یێ هزری، و پیشەیی، و کومەلایەتی دئێتە گوهورین، و هەستکرنا وی یا گشتی گەشە دکەت، ئەڤە ل وی دەمی هەڤپشکا وی گیرو دبیت ژبەر کار و ئەرکێن روتینا روژانە یاکو ئەو ئەنجام ددەت و کێمبونا ئەزمونێن ژیانێ و نە جوراوجوریا وان، لڤێرە لایەنێ بلەزتر هەست ب گیروبونا هەڤپشکا خو دکەت، و دبیت وێ هزرێ بکەت کو هەڤپشکا وی نەیا گونجایە بو کەسایەتیا وی!

بشێوەیەکێ زێدەتر رون و ئاشکەرا و دیارکری، زەلام دبینیت کو ئەو ئافرەتا دگەل وی ژڤێ گاڤێ و پێهەل یا گونجای نابیت بو پێگەهێ وی یێ نی، و ئەوێ ئەو شیان نینن تێ بگەهیت و خو بگونجینیت دگەل وێ گوهورینا ب سەر وی دا هاتی، و ئەو خودانا هشیاریەکا کێمە د سەرەدەریکرنا خودا دگەل وی، شیان نینن هزروبیرا پێشکێشی وی بکەت، و رێکێ بو رون بکەت و هاندانا وی بکەت، و عومبارا هەست و سوز و هزرێن وی تژی بکەت ب وی تشتێ گونجای دگەل وێ پێشهات و گوهورینێ یاکو د کەسایەتیا وی دا پەیدابوی!

و دبیت وەسا چێ ببیت زەلام هەستکرنا بڤێ دیراتیێ لدەڤ وێ پەیدابکەت، و زیرەکیێ نیشان بدەت د ئاگەهداریکرنا وێ دا دەربارەی قەبارێ وێ قوربانیدانا ئەو پێشکێش دکەت ب بورینا ژیانا خو دگەل مروڤەکا نە هشیار دبیت و نە تێ دگەهیت و نە بهای دزانیت ددەرحەقێ وی تشتێ ئەو تێدا دبوریت و دکەڤیتە بەرسینگێ وی.

داخازا لێبورینێ دکەم ژ سەختیا وێ ئاخفتنا ئەز دبێژم، بەلێ پا ب لێبورن ڤە چ کەسا بوتە نەگوت کو ئەڤە د ژیانا مە دا دئێتە ریدان، چ کەسا بڤێ رون و ئاشکەراییێ بوتە بەحسێ وێ ئاریشا زێدە ئالوز نەکر، بەلێ دگەل ڤێ چەندێ، یا ئەز دبێژم تشتەکێ واقعی یە و یێ دئێتە دیتن، و خەمەکێ دناڤ دلی دا دهێلیت دشیان دا نینە خودان خو ژێ بدەتە پاش.

ئەم هەڤپشکین د دامەزراوەکێ دا دئێتە ناڤکرن ب ژیانا هەڤژینیێ، و ئەڤە ژلایێ خوڤە، ئاماژەدانا ئێکێ یە ژبو چارەسەرکرنا ڤێ ئاریشێ، دڤێت ئەم باش بزانین کو هەر هەڤپشکەکێ کار و ئەرکێن خو بهێلیت و دەستا ژێ بەردەت دێ ئەو بڤێ چەندێ زیانێ گەهینیتە تەڤایا کومپانییێ.

د راستى دا كومپانييێن سەركەفتى د بوارێ بازرگانييێ دا ڤێ گاڤێ يێن ئاگەهدار بوين ل سەر ڤێ چەندێ، دێ تو وان بينى ئەو گرنگييێ ددەنە ئەندامێن خو و سەرەدەرييێ دگەل دا دكەن هەروەكى ئەو هەڤپشكێن سەركەفتنا كومپانييێ نە و نەبتنێ هندەك فەرمانبەرن و بەس، و كار دكەن ل سەر گەشەكرنا شيان و شەهرەزاييا وان، و بەشەكى ژ سامانێ دامەزراوێ بو وان دابين دكەن پێخەمەت پێشكێشكرنا هندەك خولا بو وان داكو ل هەمان ئاستێ پێشكەفتنا گشتى بن ياكو دامەزراوا وان تێدا دبوريت.

و ئەڤەيە ياكو دڤێت تو ئەنجام بدەى ئەى هەڤالێ منێ زەلام، تو زێدەتر يێ ئەرێنى بى، و ب هەڤژينا خو پايە بلند ببى، و هاريكاريا وێ بكەى و دەستێ وێ بگرى داكو دگەل تە بلند ببيت و پێش بكەڤيت...

ل سەر تە پێدڤيە؟ بەلێ، ل سەر تە پێدڤيە تو وێ ئاگەهدار بكەى ل سەر گرنگيا وى تشتێ ئەوێ ئاگەه ژێ نەى، و ژێ غافلبوى ل دەمێ نقومبونا وێ دناڤ رولێ وێ دا وەك دەيك و چاڤدێريكرنا مالێ.

دڤێت تو هاريكاريا وێ بكەى دڤێ چەندێ دا، دەستا ژ هندەك داڤ و داخازيێن خو بەردەى، هندەك بارێن گران ل سەر وێ سڤك بكەى داكو دەليڤە بو وێ پەيدابيبت ملێ خو بدەتە ملێ تە د رێكا پێشكەفتنێ دا.

دڤێت تو دەملدەست دەستا بەردەى ژ زمانێ لومەييێ، و زاراڤێ گلە و گازندا، و ئاماژەدان يان داخويانيا رون و ئاشكەرا دەربارەى كەمتەرخەميا وێ يان دەست داهێلانا وێ، زێدەبارى ڤێ چەندێ، ئەو گيروبو داكو ب وى تشتى راببيت يێ كو روژەكێ ژ روژا تو بەختەوەر دكرى و بێهنڤەدان

پێشکێشی تە دکری، بەلکی هێشتا وێڤەتر تە بەرێ لێڤا وێ دگرت ل سەر کەمتەرخەمیا وێ د ئەنجامدانا وی تشتی دا.

ب چ شێوا نە ژ زەلامینییێ یە تو ب خەملا خو و ب مەزناهیا خو بچیە بەرامبەری وێ و دەست ب پیڤانا وی روبەری بکەی یێ تە و وێ ژێك جودا دکەت داکو بو نەفسا خو و بو وێ دوپات بکەی ئەو ژ تە کێمترە، و بڤی شێوەی، تو یێ هەوجەی ئێکا دی یاکو هەستیاریا قوناغێ و گرنگیا وێ بەرچاڤ وەردگریت!

و تو ئەی خیشکا من، دڤێت تە ئاگەه ژڤێ چەندێ هەبیت، نەفسا خو ژبیر نەکەی دناڤ شێلوبێلا ژیانێ دا، نەوەبیت زەلامێ تە لێگەریانا تە بکەت و تە نەبینیت، یان تە ببینیت تو یا دیر و نەشێی لدیڤ گازیا وی بچی ل دەمێ گونجای و بشێوەیەکێ گونجای.

گرنگییێ بدە گەشەکرنا نەفسا خو، و ئەقلێ خو، و لەشێ خو، و گیانێ خو، نەهێلە ئەو بتنێ پێشرەوییێ بکەت، بەلکی خو ماندی بکە بگەهیە وی، و بو وی ببە پالپشت و پشتەڤان، و رێکێ بگرە ژ هەر ڤالاتیەکا دبیت دورماندوری وی بگریت و تە ژێ دیر بکەت.

و باوەر ژمن بکە دەمێ ئەز دبێژمە تە مەترسیدارترین ئاستەنگا ئەڤرو دکەڤیتە بەرامبەری ژن و مێرا جیاوازیا لەزاتییێ یە... و گیروبونا ئێکی یە ژ یێ دی!

بومە نەگوت:

٩- ئەم ب هزرکرنا خو بەرەڤ بژاردەیا بچین

....

چ پێ نەڤێت کارێ من ل سەر من د سەپینیت ئەز ببمە قیبلە بو گلە و گازندا و پرس و راوێژا، ئەوێن خودانێن وان وێ پێشبینیێ ژمن دکەن ئەز چارەسەریا دوماهیێ و دروست دەربارەی ئاریشێن وان پێشکێشی وان بکەم، دمیننە ل هیڤیا چارەسەریا تەکوز، و پەیڤا ئێکلاکەر، و پوختا ژێهاتی و کارتێکەر... و ئەڤە ئەوە یا هەمی گاڤا چێ نابیت!

چێ نابیت ژبەرکو باراپتریا مە ل سەر وێ چەندێ پەروەردەبوینە کو بو هەر ئاریشەکێ بتنێ ئێك چارەسەریا دروست و ئێکلاکەر یا هەی، ئەڤە سەرەرای وێ چەندێ کو ئێکەم تشتێ پێدڤی بو ئاریشێن مە یێن کومەلایەتی ئەوە ئەم بازنێ بژاردەیا بەرفرەھ بکەین، و رێکێن نی و ژێهاتی ئاشکەرا بکەین بەلکی مفای بگەهیننە مە دەربارەی وێ قەیرانا ئەم نەخوشیێ ژێ دبینین.

چ تو بسپورێ دەرونی بی یان شیرەتکار، یان هەتا ئەگەر خودانێ ئاریشێ بی، دڤێت تو تشتەکێ گەلەك گرنگ باش بزانی، ئەوژی ئێك ژ گرنگترین رولێن تە یێن سەرەکی د بەرهنگاربونا ئاریشێ دا ئەوە تو لێگەریانا بژاردێن ژێهاتی و کارتێکەر بکەی، رێکا دووێ و سێیێ، دناڤ سندوقێ دا و ژ دەرڤەی سندوقێ، و تو نەبیە نێچیرا چارەسەریا ئێکانە، یاکو دبیت تە رادەستی هزرا ((رێکا گرتی)) بکەت!

دناڤ قەیرانێن مە یێن ژیانا هەڤژینیێ دا بژاردێن چارەسەریێ باراپتر پەیوەندی یا هەی ب خەسلەتێن مە یێن کەسایەتی ڤە، و سروشتێ پەیوەندیا مە، و چەنداتیا ئێکگرتنا وێ، و ئەڤە وێ رامانێ ددەت کو ئەو بەرسڤێن دڤێت ئەم بگەهینێ هەوجەی ئەقلەکێ نەرمن، جورەها بژاردا ل هندەك دەما وەربگریت، بەربکەڤیت ژبو بکارئینانا هندەك ئامرازا وەکی بێهنفرەهی و خوراگرتن و قوربانیدان، یان ئاشکەرایی و رویبریبون... و بابەت یێ راوەستیایە ل سەر راستیا کاودانی، و کاراییا هەر بریارەکێ.

ب لێبورین ڤە، بەری ئەم ژیانا هەڤژینیێ پێك بینین چ کەس بومە نابێژن کو ژیان چارەسەریا سێربەندانە ((CTRL + Z)) بخوڤە ناگریت ئەوا ئەم دناڤ کومپیوتەرا دا دبینین، و ل سەر ڤێ چەندێ، چ کەسا ژمە ئەو شیان نابن پێنگاڤا خەلەت ژێ ببەت یان بو پاشیێ بزڤریت و لاپەرێ خو هەمیێ سپی بکەت، چ کەس نەشێن - هندی رێك ل بەر بەرتەنگ ببن - بزڤریتە زکێ دەیکا خو و برەڤیت ژ سەختیا ژیانێ و قەیرانێن وێ.

چارەسەریا ئێکانە و بەردەست ئەوە ئەم خو پرچەك بکەین ب بەرهنگاربونێ، و تێگەهشتنێ.

تێگەهشتن کو ژیان ئەو تشتە یێ چێبوی و کەتیە بەرامبەری مە نە دئێتە گوهورین و نە کاودانێ بەری چێبونا وی دزڤریت[1]، و سەرەدەریکرنا نمونەیی دگەل وێ ژیانێ دێ ب پەیداکرنا بژاردێن

[1] ئانکو ژیان ئەمر واقعە، و مادەم وەسایە، چ تشت ددەستێن مەدا نینن و ئەوا چێبوی ئەم پێ د نەچارین و یا ئەم دشێین بکەین بتنێ زێدەکرنا بژاردایە و خو ب ئێك بژاردەڤە زیندان نەکەین داکو بشێین ژ ئالوزیێن خو دەربازبین. "وەرگێر"

جوراوجور و زێدە بیت، شیانا بدەنە مە سەرەدەریکرنێ دگەل وان ئالوزیا بکەین ئەوێن دناڤ وێ ژیانێ دا دکەڤنە بەرامبەری مە.

ژیان نە چالا تەقنێ یا ئاسێ یە، و دڤێت ئەم سەرەدەریێ دگەل نەکەین ب وێ یا ئەز ناڤ دکەم ب ((ئەدەبیاتێن کەسێ خەندقی)): شێلوبێلێ و رێك ل بەر خو بەرزەکرنێ د لێگەریانا داڤەکا پیشی دا چ مفایێ خو نابیت، یان هەناسەدانەکا کێرا بو دەمەکێ کورت مرنێ گێرو دکەت...

ژیان ئەو تشتە یێ چێبوی و کەتیە بەرامبەری مە ، و ل بەرامبەری وی تشتی ئەم هەوجەی رژدیبون و نەرماتییێ نە د سەرەدەریکرنێ دا.

و دەمێ ئاریشەك دکەڤیتە بەرامبەری مە وی دەمی ئەم هەوجەی بەرفرەهکرنا بازنێ بژاردا دبین هندی رێکەك بو ڤێ چەندێ دشیان دابیت، و ئەم ل هندەك دەما پشت بەستنێ ل سەر وی کەسی بکەین یێ کو هاریکاریا مە بکەت ل سەر بەفرەهکرنا بازنێ دیتنێ و هزرکرنێ و داهێنانێ و پێشکێشکرنا بژاردێن ژێهاتی.

دێ ئەم پێدڤی وێ چەندێ بین گەلەك کێر هزرا خو د هەر بریارەکێ دا بکەین، و پێکولێ بکەین هندی دشیان دابیت خو دیر بکەین ژ بژاردێن صفرێ ئەوێن بوخو جهەکێ تەنا دناڤ ئەقلی دا دبینن، ڤێجا چ ب لێکدانێ بیت دگەل هەڤپشکێ ژیانێ یان هەتا دەست داهێلان و رازیبون ب ئەنجامدانا رولەکێ نەرێنی و نە کارا.

دێ ئەم پێدڤی وێ چەندێ بین جلوبەرگێ بێهنفرەهیێ بکەینە بەرخو و ب جەربینین، و خو پرچەك بکەین ب زریپوشێ گەشبینیێ و جارەکێ لدیف جارەکێ پێکولێ دوبارە بکەین ئەگەر مە شکەستن ئینا، ئەم سەرەدەریکرنا خو ژ وێ خالێ دەست پێ بکەین کو شکەستنێ و بێهیڤیبونێ و دەست داهێلانێ جهێ خو دناڤ پیتەدان و بژاردێن مەدا نینە.

دێ پێدڤی وێ چەندێ بین بژاردێن چارەسەریێ گەلەك بەرفرەه بکەین، و بازنەی بەرتەنگ نەکەین ب ئینانا بژاردێن بەرهەڤ، ژیان نە رەش و سپی یە، و ژیان نە ئەوە یان دێ حەژتەکەم یان کەربا تە راکەم!

ژیان یا هەمەرەنگە وەکی رەنگێن کێلەستوینێ[1]، و چەند پاداشتا خودایێ مەزن بو وی کەسی یا جوانە یێ ژ دلێ تورەبوی هێجەتەکێ بو هەڤپشکا خو پەیدادکەت، و ژ هێزا بێهیڤیبونێ هزار چارەسەری و دەروازا پەیدادکەت...!

---

(١) ئاماژەدانە بو ((ألوان الطیف، قوس قزح)). "وەرگێر"

بومە نەگوت:

١٠- ئاریـشە ڤیـانـێ نا کـوژن

....

بەرێ ئەم ژیانا هەڤژینییێ پێك بینین بومە نەگوت کو ڤیان دژیت دگەل ئاریشا، و چ عەیب د سەرپێچیێن مەدا و د جیاوازیا مەیا بیروبوچونا دا نینە!

ڤیانێ کەرب ژ نمونەییێ ڤەدبن، ئەو یا نمونەیی و بێ کێموکاسی یە بتنێ د هوزانێن قەیسی دا، و شانوگەریا شەکسپیری، و دراما هولیودێ، بەلێ د واقعی دا بابەت گەلەك یێ جیاوازە، ڤیانا راستەقینە هەوجەی بهێزکرنا سیستەمێ بەرگرییێ یە ب هندەك ڤایروسا! هەوجەی شداندنا ستوینێن وێ یە ب هندەك سەربور و ئاستەنگا، هەوجەی دوپاتبونا هەبونا وێ یە برێکا دانا هندەك بەرپرسیاریا ل سەر شانێ وێ!

دروست وەکی زاروکێن مە، هندی ئەم چاڤدێریا وان بکەین، و پێکولێ بکەین وان ژ نەخوشیا بپارێزین، دێ ل دوماهیێ هەر نەخوش بن.

سەمیانێ ئاقلدار دلێ وی نا فرێت و نا تێکچیت، بەلکی سەرەدەرییێ دگەل بابەتی دکەت ب مجدی، یێ باوەردار ب مسوگەریا هاتنا نەخوشییێ ئەوژی ژبەر لاوازیا سیستەمێ بەرگرییێ، و پاشی دەست ب لێگەریانا نوژدارەکێ شەهرەزا و چارەسەریەکا کارا دکەت.

دگەل بورینا دەمی ئەم ئاشکەرا دکەین کو سیستەمێ بەرگریێ لدەڤ زاروکێن مە بهێز دکەڤیت برێکا بەرهنگاربونا نەخوشیا، و هێدی هێدی زێدەتر گەنج و بهێز دبن.

ئەا ئەڤەیە یاکو دگەل ڤیانێ پەیدادبیت پشتی پێکئینانا ژیانا هەڤژینیێ!

سیستەمێ بەرگریێ لدەڤ ڤیانێ ل دەستپێکا خو یێ لاوازە، و ل سەر ڤێ چەندێ، دبیت هندەك رەفتارێن گەلەك سادە کارتێکرنێ لێ بکەن، و ئەڤە نە ئاریشەیە، ئاریشە دیاردبیت دەمێ ئەم لدەڤ ئاریشێ د راوەستین و وەسا سەرەدەریێ دگەل دا دکەین هەروەکی ئەو گەفە بو ڤیانێ، و دوپاتکرنە بو لاوازیا وێ و بێ بهاییا وێ، و ئەوە وەکی جارا نەمایە.

ژ عەیبێن رومانسیەتێ ئەوە وەسا بومە نیشان ددەت کو ئەم شەرەدەڤێ ناکەین دەمێ ئێك مال مە دگەهینیتە ئێك، کاودانێ لێك تێگەهشتنێ ئەوێ پەیدادبیت ژ ئەنجامێ سەرگەرمیا کەتنا داڤێن ڤیانێ دبیتە ئەگەر ئەم وەسا هزر بکەین کو دێ یا دلێ هەڤدو زانین بێی هەوجەی ئاخفتنێ بکەت.

جهێ داخێ یە پشتی پێکئینانا ژیانا هەڤژینیێ لێکدان دناڤبەرا مەدا پەیدادبیت، شەرەدەڤێ دەربارەی هندەك بابەتا دکەین دبیت ئەو بابەت ب دیتنا هندەکا تشتەکێ چونە و بێ بها بیت، پاشی دێ ئەم زەلام گەهینە ئێك ل قەهوەخانێ، یان یانێ، یان پشتی ب دوماهی هاتنا کاری داکو ب تەعلی گازندا بکەین کو ژیانا هەڤژینیێ زیندانە، و د بەرامبەر دا هەڤژینا تە لێگەریانا گوهێ هەڤالەکێ دکەت گوهداریا گلە و گازندێن وێ

بكەت و پاشی هەڤال ئەویٚ پشت راست دكەت كو ئەڤە رەوشا هەمی زەلاما یە، و ل سەر ڤی دەستوداری، چ هیڤی نینن ژبو باشبونەكا نیٚزیك، یان یا دیر!

ب لیٚبورین ڤە چ كەس بومە نابیٚژن كو ل سەر مە پیٚدڤیە ئەم ژ هزرا ((مسوگەریا هەڤركییٚ)) رازی ببین هەتا ئەگەر چەند ڤیان دناڤبەرا مەدا یا مەزن بیت، ئەو هەڤركیا ئاڤاكری ل سەر راستیەكا بەلگە نەڤیای ئەوژی ئەم د جیاوازین ژلاییٚ خەسلەتا، و هزروبیرا، و حەز و ڤیانا، و پالدەرا، راستیا ویٚ چەندیٚ كو هەر ئیٚك ژمە هزر دكەت بوچونا وی یا دروستە، و زیٚدەتر یا بەرئەقلە، و بڤی شیٚوەی، پیٚكولیٚ دكەت ڤیٚ چەندیٚ بو لایەنیٚ بەرامبەر دوپات بكەت، و پاشی كیٚشە دەست پیٚ دكەت.

چ كەس نابیٚژنە مە ل سەر مە پیٚدڤیە ئەم داگیٚرانیٚ بكەین، و پیٚنگاڤەكیٚ بەرەڤ ئاراستیٚ لایەنیٚ بەرامبەر خو نیٚزیك بكەین، ئەم بگەهینە ئیٚك ل نیڤا وی روبەریٚ دكەڤیتە دناڤبەرا هزریٚن مە، داگیٚرانەكا دەربرینیٚ ناكەت ژ لاوازیا هەلویستیٚ مە هندی دەربرینا ویٚ ژ نەرماتیا مە و تیٚگەهشتنا مە بو سروشتیا ویٚ چەندیٚ دوو كەس لژیٚر بانیٚ ئیٚك مال بگەهنە ئیٚك ژبو ئارمانجەكا هەڤپشك، بەس ب هزركرنەكا مستەحیلە د هەمی بابەتا دا وەك ئیٚك بن.

باش ڤیٚ چەندیٚ بزانە، ئاریشیٚن ژن و میٚرا دوو جورن: جورەك ڤیانیٚ د كوژن، و جورەك ڤیان وان د كوژیت!

ئەو جوریٚ ڤیانیٚ د كوژن ئەون یێن ئەم خارنیٚ ددەینیٚ و بخودان دكەین، بەلیٚ، ئاریشیٚ بخودان دكەین بریٚكا سەرەدەریكرنا خەلەت دگەل ویٚ ئاریشیٚ، بەریٚ خو ددەینە ئاریشیٚ هەروەكی ئەو راگەهاندنا رون و

ئاشکەرایە ژ هەڤپشکێ ژیانێ دەربارەی وێ چەندێ کو ئەم نە د باشین، ئەو بهایێ وی تشتی نزانیت یێ ئەم پێشکێشی وی دکەین، بەرێ خو ددەینێ هەروەکی ئەو تورانەکرنا وی یە ب هەست و سوزێن مە، و پاشی دێ پەنایێ بەینە بەر رەفتارێن وێرانکەر، بگرە ژ تورەبونێ، و هەڤرکیێ، و دەلیڤەدان بو سیلاڤا هەستێن تنگژی داکو ب بوشاتیا خو هەر جوانیەکێ ب رامالیت، و ل دوماهیێ، ئاخفتنا نەرێنی دگەل نەفسێ، و گرتنا دەرگەهێ دلی ل سەر هزرەکا بێ ئومێد ئەوژی چ هیڤی نینن، و ئەز قوربانی مە!

بەلێ ئەو جورێ ڤیان وان د کوژیت، ئەو ئاریشەنە یێن ئەم وەسا دبینین ئەم ژوان بهێزترین، ئەو ئاریشێن ئەم سەرەدەریێ دگەل دکەین ل سەر وی بنەمای کو ئەو تشتەکێ سروشتی نە بو وێ جیاوازیا دناڤبەرا مەدا هەی، ئەوێن ئەم هێز و ماندیبونا خو بو راکرنا وان ئاراستە دکەین و پاشی ددانینە جهێ وان یێ دروست، ئەوێن ئەم قەبارێ وان زێدەتر مەزن ناکەین ب پێ لێدانا توخیبا و هەستیاریا زێدە.

ب لێبورین ڤە چ کەسا بومە نەگوت کو ئاریشە نە د هەبونا ئاریشێ دایە، بەلکی یا د سەرەدەریکرنا مەدا دگەل وێ! ب تایبەتی هندەك ئاریشە هەنە د هەتا هەتایی نە، د گرێدایەنە ب سروشتێ مە یێ کەسایەتی ڤە، دبیت زەلام یێ گرتی و کێم ئاخفتن بیت دەربارەی هەست و سوزا ژبەر سروشتێ وی یان پەروەردەکرنا وی، دبیت خەسلەتێ تورەبونێ لدەڤ هەبیت، و دبیت ئافرەت د خالەکێ دا گەلەك یا ب غیرەت بیت، و بشێوەیەکێ مەزنتر لژێر کونترولا هەست و سوزێن خو بیت، ئەڤ

خەسلەتە دناڤبەرا شەڤ و روژەکا دا نائێنە گوهورین، و دبیت چ جارا نەئێنە گوهورین!

د ژیانێ دا چ تشت سافی و زەلال ژ شێلیبونێ نائێن، و چ بەختەوەریێن سافی ژی نینن وەکی شیری، و ڤیان دژیت دگەل ئاریشا، هەناسێ ددەت هەتا ئەگەر بو چەندەکێ ژ دەمی توشی تەنگەنەفەسێ ببیت، ڤێجا ئەگەر ئاریشەك هاتە بەرامبەری مە ئەم وەسا سەرەدەریێ دگەل بکەین هەروەکی ژیانێ پشتا خو دا مە، و پروژێ ژیانا هەڤژینیێ کەتە د مەترسیێ دا، هەما وی دەمی ئەڤە بخو دێ مەترسی بیت... و دێ کارەسات بیت ب نەخوشترین وێنێن خوڤە.

بومە نەگوت:

١١- ڤیان ب جەلتا دلی نامریت

....

نیشا مەدا کو بەروڤاژی ڤیانێ کەرب و کینە، و ل سەر ڤێ چەندێ مە وەسا بوخو قەناعەت چێکر کو ئەو ڤیانا کەتیە دلی نائێتە روخاندن هەتا کومێن گوللەیا ژ نەڤیانێ و کەرب و کینێ بو نەئێنە ئاراستەکرن... و ژبەرکو مستەحیلە ئەڤە بێتە ریدان ب تایبەتی ل دەستپێکا ژیانا مە یا هەڤژینیێ ڤێجا ئەم تەنا و ئارام دبین بەرەڤ کاودانێ لێك تێگەهشتنێ ئەوێ دەوروبەرێن مە دگریت.

ب بورینا دەمی ئەم هەست پێ دکەین تشتەکێ خەلەت یێ دئێتە ریدان، و ژبەرکو ئەم نزانین ئەو تشت چیە ئەم پێکولێ دکەین ژێ برەڤین و لدەڤ نە راوەستین، هەتا ئەم ئاشکەرا دکەین پشتی دەم گەلەك ب سەرڤەچوی کو ئەگەرێن مرنا ڤیانێ گەلەکن، و ژوان ئەگەرا نەبونا پیتە و گرنگیدانێ یە!

د ڤیانێ دا هەروەکی د ژیانێ دا، دبێژنە مە مرن ئەوە دل ژ فرێکرنا ئاماژەدانێن خو براوەستیت، و نابێژنە مە مرنەکا دی یا هەی، هێدی هێدی ب سەر مەدا دئێت، هەتا لدەڤ خودانی مرنا وی و ژیانا وی، هەبونا وی و نەبونا وی، بزاڤ و چالاکیا وی و راوەستیانا وی یەکسان دبن!

د ڤیانێ دا هەروەکی د ژیانێ دا، باراپتریا مە هێدی هێدی دمرن، ساریاتی روژ ب روژ دئێتە ناڤ گیانێ مە... ئەم ژ نیشکەکێ ڤە نابینە

کەلەخەکێ سار، ئەو سەرداچون و خومەزنکرنە، نە زێدەتر، ئەوە مە پالددەت ئەم ڤێ راستیێ رەت بکەین، و کاودانێ حێبەتیبونێ ل سەر هندەك سەروچاڤا بێتە نەخشاندن ئەوێن بێ پیتە و گرنگیدان تەماشەی وی تشتی دکری یێ چێدبوی!

مروڤ دمریت دەمێ هیڤی و ئارمانجێن وی دمرن،
و ڤیان دمریت دەمێ پیتەدان و پێشرەوی بەرەڤ وێ ڤیانێ دمریت!

ب لێبورین ڤە، چ کەس ب ئێکجاری ڤێ چەندێ نابێژنە مە، چ کەس نیشا مە نادەن کو ڤیان ب جەلّتا دلی نامریت، و ل گەلەك دەلیڤا بەسە تو بتنێ پشتا خو بدەیێ داکو بمریت ب کەمتەرخەمیێ، و ب چرمسیت ژبەر ئێکانەتیێ، و بەلگێن وێ هشك ببن ژ تێهنا پەیڤەکێ، یان لێ زڤرینەکێ، یان لڤینەکا نەرم و جوانا دانانا دەستی ل سەر ملی.

چ کەس بومە شروڤە ناکەن کا چەوا ڤیان دچیتە ناڤ سەلاجا مریا و هێشتا ئەم پێکڤە بەشداری ژیانێ، و مێزا خارنێ، و نڤینا دبین!

چ جارا تێ ناگەهین، چەوا دشیان دایە گرنژینەکا تامسار ل سەر لێڤا بێتە نەخشاندن، و چەوا دشیان دایە ئەزمانێن مە بکەڤنە بەرامبەری ئێك دناڤ سوحبەتەکێ دا، و ئەم باش دزانین کو ئەو تشتێ ئەم ل سەر کومبوین، و ل سەر گرنژین، و ل سەر ئاخفتین، نەمایە!

بریارا ژێکجودابونێ چ یا فەرمی یان یا هەست و سوزا بتنێ راگەهاندنا راوەستیانا مەیە ژ زارڤەکرنێ، گوتنا راست: ماندیبون گەهشتە گوپیتکێ، و ل سەر ڤێ چەندێ، بەردەوامبون ل سەر ئەنجامدانا

رولەکێ لاوازێ چ بەرهەم ژێ پەیدانەبن نەما د چانتێ مە دا، هەر ئێك ژلایێ خوڤە دێ رابیتە سەرخو داکو شیرەتێن خو ب مەندەهوشی ڤە پێشکێش بکەت دەربارەی وێ چەندێ کا ئەم چەوا گەهشتینە ڤی کاودانی.

و دراستی دا یا ئەم رەت دکەین ل گەلەك دەما راستگوترین تشتە یێ مە گوتی یان کری بەری دەمەکی ژ دەما!

ژ دەمێ ئەم ژ بەردانا ئاڤێ بو سەر عەردێ ڤیانێ راوەستیاین، ژ دەمێ مە گژ و گیایێ کەمتەرخەمیێ پشتگوهاڤێتی ڤێجا بلندبوی و ڕەهێن پەیوەندیا مە بێبارکرین ژ هەناسەدانێ و رەخ و دورێن وێ گرتین و روژا ژیانێ نەشیای بگەهیتێ!

باشە، دا ئەم تێ بگەهین، هەتا ئەگەر بومە نەبێژن، بەروڤاژی ڤیانێ کەمتەرخەمی یە نەك کەرب و کین، و مەزنترین دوژمنێ ڤیانێ نەگرنگیدانە و بەرێ خو ژێ وەرگێران و پشت دانە، و ژێکدیرکەفتنا دامای و هێدی هێدی یە.

دا ئەم باش بزانین، تێر و تەسەلی هەمی تشتە، و ژ کەڤن دا گوتیە: ((شەیتان یێ دناڤ تێر و تەسەلیێ دا))[1]، و ئەز دبێژم: دراستی دا ڤیان ژێ

---

[1] **تێر و تەسەلی:** ئاماژەدانە بو پەیڤا ((تفاصيل))، وەکی پەیڤ، چ پەیڤ ب دیارکری د زارێ بەهدینی دا بەرامبەری ڤێ نائێنە گوتن بەلکی بشێوێ رونکرن دئێتە گوتن: تێر و تەسەلی، و رامانا گوتنا ((الشيطان يسكن في التفاصيل)) ئاماژەدانە بو نەباشیا وێ چەندێ ـ چ پێ نەڤێت ل سەر هەمی کاودانا جێبەجێ نابیت یان ژی هەما دبیت گوتنەکا خەلەت=

دیسا ژلایێ خوڤە یا دناڤ تێر و تەسەلییێ دا، و وێرانکرن دیسا یا دناڤ تێر و تەسەلییێ دا!

و بڤی شێوەی، دڤێت ئەم د هشیار بین ژ وێ رێکا ڤیان د چیتێ، هشیاری رەفتارێن خو بین بەرامبەری پروژێ ژیانا هەڤژینییێ، تێ بگەهین پەیوەندی بەرەڤ چ ئاراستە وەربادانێ دکەت...

و دێ دوبارە کەم... چ نینە ئەگەر هندەك هژیان یان نەخوشی توشی پەیوەندیا مە ببن ژبەر ئالوزیا ژیانێ ل دەوروبەرێن مە، بەلێ چ تشت ل وە خوش نابن ل وی دەمی هین غافل دبن ژ میلێ پەیوەندییێ و ئەو یێ ب بەردەوامی دئێتەخار، هەتا ئەگەر هاتنەخارا وی یا هێدی هێدی بیت... ژبەرکو ڤیان ب جەلّتا دلی نامریت.

= بیت ـ مروڤ گەلەك کێر و زێدە د بچیك و مەزنێن هەر بابەتەکی دا بچنەخار و ل سەر هەڤدو گران بکەن، و نڤیسەر ژلایێ خوڤە ژبەرکو بابەتێ وی ل سەر وێ چەندێ یە ژن و مێر بزانن ڤیان ب ئێکجار نامریت وەکی هاتنا جەلتا دلی بەلکی مرنەکا دی یا هەی هێدی هێدی ب سەر دا دئێت ئەوژی دەمێ ژن و مێر پشتا خو ددەنە پەیوندیا خو، ڤێجا نڤیسەر دبێژیت ڤیان ژی دیسا یا دناڤ تێر و تەسەلییێ دا، ئانکو دڤێت ژن و مێر پەنابیێ ببەنە بەر هەر تەفاصیلەکێ خو چەند یا بچیك بیت بو نمونە وەکی پەیڤەکا جوان یان ژبیرکرنا پەیڤەکا بریندارکەر داکو ڤیانا خو بو هەڤدو بهێلن زیندی. "وەرگێڕ"

بومە نەگوت:

١٢- خەسلەتێن مە یێن کەسایەتی دێ کارتێکرنێ ل ژیانا مە کەن

....

ئەم خاپاندین ب گوتنا خو: دێ بینە ئێك لەش پشتی پێکئینانا ژیانا هەڤژینیێ!

گەلەك درێژی دا دوپاتکرنا خو دەربارەی وێ چەندێ کو ژیانا هەڤژینیێ ئانکو ئێکگرتنا تەڤایی د هزرا، و هەست و سوزا، و رەفتارا دا.

وی دەمی چ کەسا بومە راستی نەگوت، راستیا وێ چەندێ کو دێ ئەم هەر مینین دوو کەسێن جیاواز، و ژیانا هەڤژینیێ یا پێگەهشتی ئەوە یا ئارمانج تێدا دبنە ئێك، و پرەنسیپ لێك نێزیك دبن، و قارەمانێن وێ بدرێژاهیا دەمی گەنگەشێ دکەن دەربارەی رێك و ئامرازێن باشتر پێخەمەت وێ چەندێ ژیان خوش ببیت و ئاسان ببیت.

و ب لێبورین ڤە، کاودانێ خوشی و سەرگەرمیێ ئەوێ ل دەمێ دەزگرینیێ مە دگریت ب کارێ خو رادبیت د دوپاتکرنا وێ هزرا خەلەت دا[1]، ئەو دەمێ ژبەر بەختەوەریا مە یا زێدە ئەم دناڤ دا پێکولێ دکەین زێدەتر د نەرم بین، و ژ تشتی رازی ببین، و د ئامادەبین ژبو گوهورینێ، و ئەڤە ژلایێ خوڤە وێ ئیلهامێ ددەتە مە کو دێ رەوش پشتی

---

[1] ئەو هزرا دبێژیت دێ بینە ئێك دەست و دل دەمێ دگەهینە ئێك. "وەرگێر"

پێکئینانا ژیانا هەڤژینیێ هەر بڤی شێوەی برێڤەچیت، پاشی دێ ل وی دەمی ئاشکەراکەین کو هندەك تشت هاتنە گوهورین، و خەسلەتێن مە دەست ب دەربرینێ کر ژ نەفسا خو ئەوژی ب داخازکرنا ئازادبونێ و سەرەدەریکرنا ئاسایی یاکو ئەم پێ ئارام دبین.

هەر مروڤەکی خەسلەتێن تایبەت بخوڤە هەنە، برێکا بورینا چەندەها سالا ژ ژیێ وی یێ بەری ژیانا هەڤژینیێ ئەو خەسلەت یێن پێکهاتین، ئەگەرێن زکماکی رولێ خو یێ تێدا دیتی، و پەروەردەکرنێ رولەکێ دی یێ تێدا دیتی، و سەربورێن کەسایەتی رولێ سێیێ یێ گێرای د دانانا قالبێ وان خەسلەتا دا.

بو نمونە دێ بینین ئاستێن گەشبینیێ لدەڤ کەسەکی گەلەك د بلندن، یاکو ژلایێ خوڤە کارتێکرنێ ل وێ رێکێ دکەت یا ئەو پێ خوشیێ ب ژیانێ دبەت، و کارتێکرنێ ل حەزێن وی دکەت بەرەڤ سەرەدەریکرنا ب مەترسی ژلایێ مادی ڤە، بەروڤاژی کەسەکێ دی یێ زێدە هشیار و ئابوری ژلایێ مادی ڤە ژبەر دیتنا وی یا ب ترس و دوودلی بو ژیانێ.

و دبیت کەسەکی ببینین حەژ رێك و پێکیێ دکەت، و ژخەوربونا بەروەخت، بونەوەرەکە ب روژێ هەمیێ یێ ب بزاڤ و چالاکی یە ب هەمی رامانێن پەیڤێ، بەلێ ئێکی دی روژا خو پشتی نیڤرو دەست پێ دکەت، حەز دکەت کارێن خو پشتی نیڤا شەڤێ ئەنجام بدەت.

هەر ل سەر یا بوری ب پیڤە جیاوازی دناڤبەرا کەسەکێ کومەلایەتی و ئێکێ دی یێ گرتی دەربارەی پەیوەندییێن کومەلایەتی، کەسەکێ برێك و پێك و رێکخستی و ئێکێ دی یێ هەمەجی و باوەری ب بالادەستیا بارودوخا ل سەر مروڤی هەی! زێدەباری یا بوری، بیروباوەرێن ئایینی و

تیتالێن کومەلایەتی دبیت رولێ خو ببینن د پێکئینانا کەسایەتیێ دا و دەستنیشانکرنا وان پیڤەرا یێن ئەوی د لڤینن.

هندەك ژمە ل دەمێ دەزگرینیێ ژ جیاوازیا کەسایەتی تشتەکێ ئەرێنی دبینن، کەسێ کەمتەرخەم هزر دکەت هەبونا کەسەکێ رێك و پێك و رێکخستی د ژیانا وی دا دێ ئەوی ژی ب هەمان شێوە وەکی خو رێك و پێك کەت، و کەسێ ئیسرافێ دکەت وێ پێشبینیێ دکەت کو هەبونا کەسەکێ ئابوری دێ وی دیر کەت ژ هەدردانا سامانی، و کەسێ گرتی ژلایێ پەیوەندیێن کومەلایەتی ڤە دبینیت ئەوی ل دوماهیێ ئەو کەس بدەست خوڤە ئینا یێ بارگرانیێن کومەلایەتی ل سەر ملێن وی سڤك دکەت!

پاشی دێ ژیانا هەڤژینیێ پێك ئینین، داکو جەنگێ دانانا رێسایا دەست پێ بکەت، هەر ئێك ژمە پێکولێ دکەت لایەنێ بەرامبەر ملکەچ بکەت داکو سروشتێ مە وەربگریت و ژ چەوانیا سەرەدەریکرنا مە رازی ببیت و گوهداریێ بو بکەت، سەرەدەریێ دگەل سروشتێ لایەنێ بەرامبەر یێ جیاواز ژ سروشتێ مە دکەین هەروەکی ئەو گەفکرنە، کێمکرنەکە ژ وی روبەرێ تەناهی و ئارامیێ ئەوێ مە هیڤی خاستین دگەل هەڤپشکی دا بدەست مە بکەڤیت، ئاریشا مەزن ئەوە ئەم حوکمی ل پەیوەندیێ هەمیێ دکەین ل سەر بنەمایێ ڤی جەنگێ بەرپابوی دناڤبەرا خەسلەتێن مەدا، بابەتی کورت دکەین د گوتنا ((**ئەگەر ژ راست تە ئەز ڤیابام دا خو گوهوری ل سەر خاترا من**))، ((**ئەگەر ئەز یێ گرنگ بام بو وی دا ئەو وی تشتی کەت یێ ئەز ژێ رازی دبم**)).

و چارە...؟!

دانوستاندن، گەنگەشە، پێکولا گەهشتنا ناوچا ناڤەراست...

گڤاشتنێن بەردەوام ل سەر هەڤپشکێ ژیانێ داکو بێتە گوهورین دێ مە کەتە د کاودانێ هەڤرکیا بەردەوام دا، و دبیت ئەم سەرکەفتنێ بدەست خوڤە بینین د وێ کریارا گوهورینێ دا، بەلێ دبیت ئەڤە سەری بکێشیتە مەترسیەکا دی، ئەوژی هەڤپشکێ ژیانا مە بێتە ڤەگوهاستن بو کرێتەکێ رەنگڤەبوی، تشتەکێ هاتیە راستڤەکرن داکو بومە یێ گونجای بیت، و ژ پێلێن تورەبونا مە و گوهورینێن هەستێن مە بترسیت.

روژەکێ ژ روژا من خاند: ژیانا هەڤژینیێ یا سەرکەفتی ئەوە یا ئاڤاکری دناڤبەرا: ((**کەسەکێ حەژ سینگێ مریشکێ دکەت و ئێکێ دی یێ حەژ رانکی دکەت**))!، ئەو لڤێرە یێ بەحسێ هزرا تەکوزیێ دکەن ئەوا دڤێت سیبەرێ ل ژیانا هەڤژینیێ بکەت، و ژیان - ئەگەر مە ڤیا ب هیری بێژین - بڤی شێوەی برێڤەناچیت، ژیانا هەڤژینیێ یا پێگەهشتی ب دیتنا من ئەوە یا ئاڤاکری دناڤبەرا کەسەکێ حەژ مریشکێ دکەت و ئێکێ دی یێ حەژ ماسیێ دکەت، یان کەسەکێ حەژ گوشتی دکەت و ئێکێ دی یێ گیایی بیت.

پێگەهشتن لڤێرە دیار دبیت د چەوانیا برێڤەبرنا وان بو خەسلەتێن وان و حەز و ڤیانێن وان و چ لایەن هەڤپشکێ خو نەچار نەکەن داکو د فەلەکا وی دا بزڤریت.

ژیانا هەڤژینیێ یا تەندروست ئەوە یا ئاڤاکری ل سەر وان رێك و ئامرازێن رێزگرتنێ ل جیاوازیێ دگرن، و زانینا چەوانیا سەرەدەریکرنێ دگەل وێ جیاوازیێ و برێڤەبرنا وێ بشێوەیەکێ دروست، ئەو ژیانەکا هەڤژینیێ یا سڤکە ژ شاشیێن ((گیانەك د دوو لەشا دا)) یاکو دبیتە ئەگەر ئەم د کاودانێ نەرازیبونا بەردەوام دا بین بەرامبەری جیاوازیا

خەسلەتێن مە و دیتن و ئارمانجێن مە، ئەڤەژی ل سەر وی بنەمای کو دڤێت گیانێن هەردوو لایەنا د کاودانێ لێك گونجاندنا بەردەوام دابن بدرێژاهیا دەمی.

بومە نەگوت:

١٣- بـەردان رامـانـا شـكەستنێ نـادەت

....

نيشا مەدا كو بەردان موسيبەتە، و حەلالێ ژ هەميا نەڤيايترە لدەڤ خودايێ مەزن، و ژڤانە دگەل مانديبونێ و سەختيێ و ئێش و ژانێ.

گوتە مە مێرێ ژنێ بەرددەت مروڤەكێ شكەستی يە، و ژنا دئێتە بەردان رەتكەرا هەر قەنجی و چاكيەكێ يە، نە يا پێگەهشتی يە، يا خرابە د هەمی كاودانێن خودا.

كومەلگەه يێ رێككەفتی ل سەر وێ چەندێ كو بابەتێ ژێكجودابونێ بكەتە قەيرانەكا مەزن، دڤێت شەڕەدەڤ ل دادگەها بديڤ دا بێت، و لێكگوهارتنا تومەتا، و پێكولێن سەخت ژلايێ هەر چەپەرەكی ڤە داكو چەپەرێ دی كرێت بكەت!

دبيت بدرێژاهيا ژيانا مە ئەم بتنێ جارەكێ يان دووجارا بەردانەكا شارستانيانە ببينين، لايەنێن وێ بريارداى هەر ئێك بەرێ خو بدەتە رێكا خو و لێگەريانا دەستپێكەكا نی بكەت، نهێنيێن خو بپارێزن، گەلەك د توند و هشياربن بەرامبەری وێ چەندێ كەسەك، خو چ كەس بيت، بازنێ وێ تايبەتمەنديێ پێشێل بكەت ياكو روژەكێ ژ روژا ئەو پێكڤە كومكرين!

و دگەل دوپاتكرنا مە بو وێ خالێ كو بەردان ريدانەكا نە ئاسانە، و دڤێت ئەم پەنايێ ببەينێ بتنێ د ئێك كاودان دا، ئەوژی دوپات بكەين كو

پێکڤەژیان چو د بازنێ مستەحیلێ دا، بەلێ دگەل ڤێ چەندێ دڤێت ئەم بزانین بو بەردانێ هندەك وانە و سەربور هەنە هەروەسا ئەوێ حوکمێن خو هەنە.

بەردان هەلبژارتنە، خودایێ مەزن یا حەلال کری ل وی دەمێ ژن و مێر دبینن پێکڤەژیانا وان بەشەکی ژ دلخوشیا وان و تەناهیا وان یا دەرونی ژ دەستێ وان دکەت، رێکەکا ئالوز و ب سترى یە دبیت تو نەچاربی بەرەڤ وێ رێکێ بچی ئەگەر رێکێن دی د گرتی بن، دمێ د وژدانا هەر لایەکی دا دانپێدان دئێتەکرن کو ئەوی شیانێن بەخشینێ نەمان، شیانێن قوربانیدانێ نەمان، یان ب رامانا فقهی: ((دترسیت نەکو توخیبێن خودایێ مەزن نەپارێزیت))[1].

تشتێ نەخوش ئەوە چ کەس بومە ڤێ چەندێ نابێژن، دبیت ئەم تێ بگەهین کا بوچی هەمیا نەڤێت ناڤێ بەردانێ بێتە سەردەڤێ وان و هیڤیا دخازن کو ژێ د دیربن، بەس ئەرێ چ هەوجەیی هەیە بڤی قەبارێ مەزنێ توندیێ ئەوێ ب سەر مەدا دئێت ل وی دەمێ پەرداغێ بێهنفرەهیێ تا سەر لێڤا تژی دبیت و دکەینە ڤێژی و دبێژین مە چ هێز نەما... بوچی مە نەچار دکەن ئەم جلوبەرگێ کەسێ قوربانی بکەینە بەرخو، و لایەنێ بەرامبەر ب هەر کێماسیەکا هەی تومەتبار بکەین داکو بشێین بکەڤینە بەرامبەری وی کومەلگەهێ کەتیە د ئامادەباشیێ دا داکو حوکمێن خو ل سەر مە دەربێخیت...؟!

---

[1] ئانکو ئەرکێن ژن و مێرینیێ ((ئەرکێن ژیانا هەڤژینیێ)) نە ئێنە بجهئینان، ((إقامة حدود الله)) بڤی شێوەی ئاماژە پێ هاتیە دان د قورئانا پیروز دا و ب دیارکری ل سورەتا بەقەرە ئایەتا ٢٢٩. "وەرگێر"

چ ئاقلدار ل دەوروبەرێن مە نینن بێژنە مە بەردان هەتا ئەگەر د راستیا خودا راگەهاندنا شکەشتنا پروژێ ژیانا هەڤژینیێ بیت بەلێ ئەو رامانا مسوگەریا وێ چەندێ نادەت کو خودانێن پروژەی شکەستن د پاراستنا وی دا ئینا! ژبەرکو ئەگەرێن روخیانا ژیانا هەڤژینیێ گەلەکن، ژوانا: هەلبژارتنا خەلەت یاکو ژلایێ خوڤە بەشەکێ بەرپرسیاریا وێ دکەڤیتە سەر شانێ کەسوکارێن خێزانێ، و دبیت ئێك ژئەگەرا دیاربونا کێشەکا مەزن بیت د کەسایەتیا لایەنەکی دا، و دبیت لایەنەك توشی کێشەکا دەرونی یان یا رەوشتی ببیت و لایەنێ دی نەشێت دگەل دا بژیت.

بەردان یا تەعلە، یا ب ئازارە، یا سەختە، ئەوێ باجێن خو ژ سەختیێ و ئێشانێ هەنە، بەلێ دبیت ئەو بیرتیژترین بریار بیت، و دبیت راگەهاندنا وێ بەلگە بیت ل سەر جسارەتا خودانێن وێ، ئەم بژین ژیانەکا سەخت و گران نە ئاسانترە ژ وێ چەندێ مە جسارەتا گوهورینێ هەبیت!

ب لێبورین ڤە چ کەس مە ئاگەهدار ناکەن کو ل سەر مە پێدڤیە ئەم رێزێ ل ئیرادا خەلکی بگرین دەمێ بریارێ ل سەر چارەنڤیسێ خو ددەن، و ئەم هاریکاریا وان بکەین ئەو ژ قوناغا برینێ و ئێشانێ دەربازببن، و بو وان دیاربکەین کو مە باوەری ب وان هەیە و ب شیانێن وان ل سەر راستڤەکرنا وی کاودانێ ئەو تێدا.

چ کەس بومە نابێژن کو قەنجی و چاکی ل دەلیڤێن بەرتەنگ دئێتە نیاسین، و ل سەر ڤێ چەندێ، ئەم هەوجەی زانینا دەستپێکێن وی تشتی

نە یێ ئەم نەڤیانا وی رادكەین... هونەرێ بەردانێ، و ئەدەبیاتێن ژێكجودابونێ بزانین!

نە تشتەكێ سەیرە، قورئانا پیروز بومە ئاماژە یا دایە وێ یا مە گوتی، ﴿فَإِمۡسَاكُۢ بِمَعۡرُوفٍ أَوۡ تَسۡرِيحُۢ بِإِحۡسَٰنٖ﴾، و ئەز باوەرناكەم كومەلگەهێ مە ئەوێ دەڤێ وان نەكەڤیتە سەرك دەربارەی دینداریا وان یا پێش چاڤ و سەرڤە سەرڤە ئەو رامانا ((التسریح بإحسان)) بزانن!

بەلێ پا بومە یا گرنگە ئەم تێ بگەهین، و وەربگرین، و كاری پێ بكەین...... ((التسریح بإحسان))[1] وێ رامانێ ددەت ئەم د مەزن بین د چاڤێن خودا، وی تشتی ئاشكەرا ناكەین یێ دوهی نهێنی بو د سینگی دا، و دیوارەكی نا هەرفینین یێ كو روژەكێ ژ روژا مە پالدایێ هەتا ئەگەر ل هندەك هەلویستا یان گەلەكا ئەم شەرمزار كربین.

((التسریح بإحسان)) وێ رامانێ ددەت ئەم د قەلس بین ل بەرامبەری مایتێكرنا كومەلگەهێ، و ئەم تێهنا وی بو فەسادیێ و ئاخفتن

[1] ل دەستپێكێ زەلامی چەند جارا هەڤژینا خو بەردابا ئەو دشیا بزڤرینیت، پاشی خودایێ مەزن و دلوڤان د قورئانا پیروز دا فەرمان كر كو ئەو بەردانا زڤراندن تێدا یا رێپێدای دوو جارن، دوو جارێن لدیف ئێك، ڤێجا دەمێ ژن دئێتە بەردان یان دێ ئێتە زڤراندن د ماوێ ((عدة الطلاق)) دا یان دێ ماوێ عدێ بدوماهی ئێت و نائێتە زڤراندن. ئەگەر هاتە زڤراندن خودایێ مەزن فەرمانێ دكەت زڤراندنەكا قەنجكار بیت و نە ب مەبەستا گەهاندنا زیانێ بیت بو ژنێ: ((فإمساك بمعروف))، و ئەگەر ماوە بدوماهی هات و هاتە بەردان خودایێ مەزن فەرمانێ دكەت زیان نە گەهیتە ژنێ یان مافێن وێ: ((التسریح بإحسان))، ((التسریح: اطلاق سراح))، و لڤێرە نڤیسەر لدیف دیتنا خو یا كەسایەتی هندەك خاندنێن جوان ددەتە ڤێ چەندێ. "وەرگێڕ"

ڤەگوهاستنێ نەشکێنین، و دەلیڤێ نە دەینێ ئەو پرەنسیپێن خو یێن حەفنی ل سەر مە ب سەپینیت.

((التسريح بإحسان)) ئەوە ئەم بشێوەیەکێ شارستانیانە ژێکجودابین، و ژێك دیربکەڤین بێی بوکس بێنە داوەشاندن، هێز و چالاکیا مای هەبلگرین ژبو دەستپێکەکا نی.

ئەم دلێن زاروکا بپارێزین، ئەگەر زاروك هەبن، ژ وێ چەندێ ئەو پرت پرت ببن کا دێ دلسوزیا خو بو کێ راگەهینن و چ چەپەر هەلبژێرن، و وان بپارێزین ژوان پارچێن ژ جەنگی د ڤەپەشن، و خو ماندی بکەین داکو هندەك زاروکێن تژی ژ ئێشانێ و شکەستنێ بو ژیانێ نە دەرئێخین.

ئەز دزانم ئەڤە رێکەکە ژ ماندیبونێ، نەخاسمە بێ دەنگی دبیت وەسا بێتە وەرگێڕان کو ئەو لاوازی یە، و رەسەناتیا ناخێ مە دبیت کەسێن ل دەوروبەرێن مە ئەوێ وەسا ببینن ئەو بەلگەیە ل سەر وێ چەندێ مە چ بهانە نینن ژبو بەرسڤدانێ، و ئەم جهێ لومەییێ نە و تومەتبارین...

چ نینە، ب هەر سەروبەرەکێ هەی چ خێر و باشی د گلە و گازندا دا نینە، و چ ئەم بێژین یان نەبێژین ئەم چ پشتەڤانا بوخو د جەنگی دا نابینین... بەلێ چ تشت نائێنە رێزا وی چەندێ تو د چاڤێ نەفسا خودا مروڤەکێ مەزن بی...

چ تشت مەزنتر نینە ژ وێ چەندێ تو مروڤەکێ ڤەنجکار بی و بلندتر بی ژ وێ چەندێ بکەڤیە خەفکا توراهات و بکێرنەهاتیا.

چ تشت باشتر نینە ژ وێ چەندێ تو بهایێ خو یێ رەسەن ب سەپینی ل سەر کومەلگەهەکێ سەختە و نە راستەقینە... چ تشت.

بومە نەگوت:

١٤- سێکس نە هار و دیناتیا زەلامێ روژهەلاتیە!

....

گوتە مە خەما زەلامێ روژهەلاتی بتنێ سێکسە، و ئەو یێ شەهوانی یە و هزرا خو د نیڤا خو یا بنی دا دکەت، و چ تشت ژ ئافرەتێ نەڤێت ژبلی بدەستڤەئینانا هەوجەییا خو و تێرکرنا شەهوەتێ.

بەلێ بومە نەگوت کو زەلام، هەر زەلامەکێ ئاسایی، پەیوەندیا سێکسی لدەڤ وی هەوجەییەکە ل پێشیا هەمی هەوجەییا دئێتە هژمارتن، و سەرەدەریکرنا وی یا شارستانیانە، و ماقویلی و پێشکەفتنا وی، و پایە بلندیا وی، وێ رامانێ نادەت کو ئەو هزرا خو د سێکسی دا ناکەت، بەلکی رولێ وێ ماقویلی و پێشکەفتنێ لڤێرە ئەوە وی پالبدەت ئەو هزرا خو د سێکسی دا بکەت بشێوەیەکێ کێمتر خوپەرێس و زێدەتر رومانسی!

ب لێبورین ڤە، چیروکێن هزار شەڤ و شەڤەك، و پەرتووکێن وەکی پەرتووکا ((ستران)) یا ئەسفەهانی، و هوزانێن ئەبی نەواسی هندەك کەسا بوخو کرنە بەلگە ل سەر شەهوانیا زەلامێ عەرەبێ دەستپێکێ، و هندەکا ژوان هێل درێژکرە سەر بابەتێ خوراگرتنا وی داکو هزرێ گشتگیر بکەن، و داخازێ ژ ئافرەتێ بکەن ئەو ڤی گیانەوەرێ شەمبوز ل ئاستێ وی براوەستینیت، و بەربەست و مەرجا ژبو پێرابونێن وی یێن هەمەجی بدانیت، و لڤێرە ئاریشێ دەست ب دیاربونێ کر.

د پەرتووکا خودا بناڤێ ((هزر بکە وەك خاتین و سەرەدەریێ بکە وەك زەلام))، یاکو پتر ژ پێنج ملیون دانەیا ژێ هاتینە فروتن و هاتیە وەرگێران بو هەشت زمانا، روژنامەڤان و نڤیسەر ((ستیڤ هارفی))، ئەڤ زەلامە - یێ روژئاڤایی بو زانین - ئافرەتێ ئاگەهدار دکەت ل سەر وێ چەندێ کو چ زەلام نەشێن بێهنا خو فرەه بکەن دەربارەی سێکسی، دێ بێهنا خو ل تە فرەه کەت - ئەگەر حەژ تە بکەت - ل وی دەمێ تو یا ماندی و لدیڤ گازیا حەزا وی نەچی و بەرهەڤیا خو بدەست ڤە بەردانێ بو دیار نەکەی، بەلێ ئەو چ گرنگیێ نادەتە تە ئەگەر تە بالانس د دلێ وی دا نەبیت و دێ لێگەریانا مرادا خو کەت ل ڤی جهی و جهێ هە!

و ((هارفی)) خودانێ ناڤدارترین بەرنامێ تلەفزیونێ یێ تایبەت ب پەیوەندیا ڤە ل ئەمریکا ل سەر گوتنا خو زێدە دکەت:

((ئەم زەلام حەژ ئەنجامدانا کریارا سێکسی دکەین، چ تشت ل سەر هەسارا عەردی ژ سێکسی خوشتر نینن، و مە ئەو بەردەوام و ل هەمی دەما دڤێت، ئەی خاتین تو دشێی خانیێ مە، و کارێ مە، و ترومبێلا مە، یان هەر تشتەکێ تە دڤێت ببەی بەس هیڤی دکەم ئەنجامدانا کریارا سێکسی دگەل مە رەت نەکە))!

سوپاس بەرێز ((هارفی)) یا تە گوتی بەسی مەیە، سوپاس بو دوپاتکرنا تە دەربارەی وێ چەندێ کو نە بتنێ زەلامێ روژهەلاتی ئەوە یێ حەژ سێکسی دکەت و داخاز دکەت، سوپاس ژبەرکو تە ئەو بومە گوت یا ئەم دزانین و شەرم دکەین دەربرینێ ژێ بکەین، تە بومە گوت سێکس

دەربارەی زەلامی هەوجەییەکا جەستەیی یا گەلەك گرنگە، و چ تشت زێدەتر یێ مەترسیدار نینە ژ وێ چەندێ یاری ب هەوجەییێن زەلامی بێنەکرن!

ئەز گەلەك یێ ئاخفتیم دەربارەی گرنگیا وێ چەندێ زەلام د هەوجەییێن ئافرەتێ بگەهیت، باش بزانیت سێکس دەربارەی وێ نە تشتەکێ جودایە ژ هەست و سوزا، و ئەو یێ پێدڤی وێ چەندێ یە ل دەستپێکێ گرنگیێ بدەتە ئاڤدانا دلوڤانی و هەست و سوزێن وێ پاشی وی تشتی ژێ داخاز بکەت یێ ئەوی دڤێت...

باشە، ئەڤروکە ئەز هاتم داکو بو وە تشتەکێ دی یێ گرنگ بێژم، ئەوژی زەلام ژ ئافرەتێ یێ پێدڤی دوو تشتێن گەلەك گرنگە: **پشتەڤانیا دەرونی، و پشتەڤانیا جەستەیی.**

پشتەڤانیا دەرونی بەری نوکە ئەم یێ ل سەر ئاخفتین، بەلێ پشتەڤانیا جەستەیی ئەوە زەلام هەست پێ بکەت ئەو د هەمی کاودانێن خودا یێ وەرگرتی و رێپێدایە، و هەوجەییا وی بو سێکسی یا تێگەهشتی یە ژلایێ لایەنێ بەرامبەر، و ل سەر وی نە پێدڤیە ئەو ماندیبونەکێ بدەتە بەرخو هەتا بگەهیتە مرادا خو!

دێ دوبارە کەم، ل سەر زەلامی پێدڤیە ئەو گرنگیێ بدەتە هەست و سوزێن ئافرەتێ بەری بەرەڤ مرادا خو بچیت، و ژ کەڤن دا گوتیە: ((**دڤێت تو دلێ ئافرەتێ ڤەکەی بەری ژورا نڤستنێ ڤەکەی**))، باشە، ل سەر مە پێدڤیە ئەم هاوکێشێ تمام بکەین وبێژین: ((**ل سەر تە پێدڤیە تو ژورا نڤستنێ ڤەکەی داکو دلێ زەلامی ڤەکەی**))، نە شەهوانیەتە، و نە زالبونا

حەز و پێشداچونا گیانەوەرانەیە، ئەڤە ئەو خورستی یە یاکو خودایێ مەزن و دلوڤان د ئادەمی دا چاندی، و دگەل شیرەتا من بو زەلامی کو ئەو بەرهەڤیا بکەت بەری پەیوەندیێ، بەلێ دێ ل هندەک دەلیڤا ئەو پێدڤی وێ چەندێ بیت بێی بەرهەڤی بێت، پێشداچونا حەزێ و هەوجەییێ دبیت یا زال بیت، دێ گەلەک روبەرا کورت کەت داکو بگەهیتە تە، هیڤی دکەم، بابەتی گەلەك ل سەر گران نەکە.

هیڤی دکەم، پێکولێ بکە تەختێ نفستنێ بکارنەئینی وەك بەشەك ژ راگەهاندنا تورەبون و یاخیبونا تە بەرامبەری وی، یا رێپێدایە تو ئێڤاری بەرهەڤیا خو بو وی دیار نەکەی پشتی ئەوی ل سپێدێ تو تورەکری، بەس نەیا رێپێدایە روژا پاشتر نێزیکی تە ببیت و تو ژێ برەڤی و بو وی دوپات بکەی کو تو ((نە لژێر داخازیێ دایی)) و ل سەر وی پێدڤیە ئێکەم تشت ئەو فێری وانێ ببیت!

من بخو، چ جارا نە دیتیە زەلامەکی خیانەت ل هەڤژینا خو کربیت دگەل ئافرەتەکا دی ژبەرکو ئەڤا دووێ خارنێ باشتر بەرهەڤ دکەت، یان ب شەهرەزاییەکا زێدەتر گرنگیێ ددەتە مالا خو، بەلێ من گەلەکێن دیتین وێ ئافرەتێ دهێلن یاکو ژیانا هەڤژینیێ دگەل پێکئینای و قەستا ئێکا دی دکەن، ژبەرکو ئەڤا دووێ ئەو هەست لدەڤ وان پەیداکر کو ئەو د مەزنن، و ئەو د هەمی کاودانێن خودا د وەرگرتی و رێپێدراینە ژلایێ درەونی و جەستەیی ڤە.

تەڤیا رەت بکە یان رازی ببە بەس راستی یە... سێکس دووەم تشتە زەلام هەوجە دبیتێ داکو بشێت بژیت پشتی ئوکسجینێ!

بومە نەگوت:

١٥- رولێ تە وەك هەڤژین بەری رولێ تە وەك دەیك دئێت!

....

چ کەس بەری ژیانا هەڤژینیێ بوتە نابێژن کو خەفکەك یا هەی تەڤایا ئافرەتا دکەڤنێ ئەوژی گوهورینا وان ژ رولێ هەڤژینیێ بەرەڤ رولێ دەیکێ، ژ ئەرکێن ئەشقێ بەرەڤ پیروزیا دایکینیێ، ژ گەشاتیا مێیینیێ بەرەڤ رێز و بها بلندیا بخودانکەرا زاروکی!

چ کەس تە ئاگەهدار ناکەن ژ وێ مەترسیا نێزیکی تە بوی، مەترسیا وان تشتێن ب بێ دەنگی دمرن، مەترسیا ڤیانا بەرزە ل پشت پەردا بەرپرسیاریا نی، هەتا تو بخو چ تشتا وەکی عەیب دڤێ چەندێ دا نابینی، توژی دیسا یا ئێکگرتی بوی دگەل رولێ خو یێ نی، و ژبەر ڤێ چەندێ ئاخفتنەکا وەکی ڤێ ئاخفتنا تو ڤێ گاڤێ دخینی ب دیتنا تە هندەك توراهاتن و زێدەتر نە!

چ کەس بوتە نابێژن، و بڤی شێوەی دێ تو ڤێ ئاخفتنا من رەت کەی، دێ ب نەرازیبون کەڤیە بەرامبەری پەیڤێن من، و چەوا تو نەرازیبونا خو دیار ناکەی ل سەر ئاخفتنەکا تو دبینی ئەو یا قەبارێ بەرپرسیاریا تە یا پیروز، و رولێ تە یێ نی ئەوێ چ رەڤین ژێ نە و دێ هەر گێرێ، کێم دکەت!

بابەت نە وەسایە ئەی خاتینا من، دگەل تەڤایا رێزگرتنا من بو رولێ تە یێ پیروز وەك دەیك، بەلێ من دڤێت ئەز ئاماژێ بدەمە وێ چەندێ کو

رولەك یێ هەی ئەز دوپات دکەم کو دڤێت ئەو بکەڤیتە پێشیا هەر رولەکێ دی... ئەوژی رولێ تەیە وەك هەڤژین.

باراپتریا زەلاما بەحسێ گوهورینا هەڤژینێن خو دکەن ل وی دەمێ مێهڤانێ نی دئێت، باراپتریا زەلاما ب تورەبون هەست پێ دکەن کو رولێ هەڤژینێ پاشڤەدچیت بو بەرژەوەندیا زاروکی، بەرپرسیاریێن چاڤدێریکرنا زاروکی، داڤ و داخازیێن وی یێن ژیانا هەڤژینیێ بەرزە دکەن.

زەلامی بشێوەیەکێ گشتی چ ئاریشە نینن ئەگەر هەڤژینا وی هندەك کار و ئەرکێن دی هەبن، بەلێ پا دبیت ئەو رازی نەبیت ژمارە ((٢)) بیت د لیستا گرنگیدانێن وێ دا، هەتا ئەگەر بو بەرژەوەندیا زاروکی بیت... زاروکێ وی!

باش تێ بگەهە، هەر ژ وی دەمێ زەلام زاروك ئەو یێ هزارەها ناما وەردگرن ئەوێن ژ دەوروبەرێن وان بو دئێن داکو ببنە هندەك کەسێن جیاواز، هاندانا بەردەوام وەکی گڤاشتنەکێ لێ دئێت ل سەر شانێ وان داکو پلێن ئێکێ وەربگرن، و بدرێژاهیا کاروانێ ژیانا خو ئەو یێ لێگەریانا ئەنجامدانا وی تشتی دکەن یێ ناسناما وان بو وان پەیدادکەت، و وان ددانیتە رێزێن ئێکێ، چ پێ نەڤێت هەمی زەلام نەشێن ببنە رێڤەبەر، یان سەرکردە، یان کەسێن جیاواز، ژیان وان نەچار دکەت ئەو دەستا ژ هندەك هیڤیێن خو یێن تایبەت ب سەلماندنا خویەتیێ بەردەن د وی جەنگی دا، و ل وی دەمی ئەو بتنێ ئێك جھ دبینن دشیان دایە ڤەرەبویا وێ ژ دەست دانێ بکەت... خانی!

دناڤ خانی دا ئەوی دڤێت ل پێشیا گرنگیدانێن هەڤژینا خو بیت، و ژبەر ڤێ چەندێ ئەو وەسا هژمار دکەت کو ئەو گوهورینا ب سەر گرنگیدانێن تە و لەشێ تە دا هاتی، سفکاتی یە ژلایێ تەڤە ددەرحەقێ وی دا، و ئەڤە ئەوە یا ئەو بوخو ب شکەستن ددانیت!

ئاریشە ئەوە تو دێ دڤێ چەندێ دا تشتەکی ژ خوپەرێسی و نەرێزگرتنێ بینی ژلایێ وی ڤە بەرامبەری ئەرکێن تە یێن نی، بەس پا ئەو وەسا هژمار ناکەت، ئەو بەراوردیێ دکەت دناڤبەرا شێوێ تە و سەرەدەریا تە ل دوهی و ئەڤرو، و باراپتریا گلە و گازندێن وی د بێ دەنگن، و زی ب زی نەشێت ئاشکەرا بکەت ژ ترسا وێ چەندێ تو رەت بکەی و نەرازیبونێ دیاربکەی، بەلێ ئەڤە دبیتە ئەگەر ئەو کەرب و تورەبونەکێ د نافخویا خودا زیندان بکەت یاکو گەلەك جارا لدەڤ وی دئێتە ڤەگوهاستن و دبیتە بێهیڤیبون و نەرازیبون.

و ب لێبورن ڤە، چ کەس نابێژنە مە ژ بیرتیژیا ئافرەتێ یە ئەو حەزا زەلامی بو وێ چەندێ ئەو ل پێشیێ بیت پێش چاڤ وەربگریت، چ کەس بوتە شروڤە ناکەن کو تە شیان هەنە د باراپتریا کاودانا دا - ئەگەر د هەمیا دا نەبیت - تو وەسا سەرەدەریێ بکەی ببیتە ئەگەر زەلام هەست پێ بکەت ئەو ئێکەمە و گرنگترینە.

ئاستەنگەکا دی یا هەی دێ کەڤیتە بەرامبەری تە یا گرێدایە ب وان گوهورینێن بو لەشێ تە پەیدادبن پشتی زاروکبونێ، یاکو ژلایێ خوڤە و ب لێبورینەکا مەزن ئافرەت کەمتەرخەمیێ دکەت د بەرهنگاربونا وێ دا و دەستا دداهێلیت، ڤێجا بزاڤ و چالاکیا خو و جوانیا لەشێ خو ژ دەست

ددەت، و ئەڤە ئەوە یا زەلام دبینیت، و هەست ب بێهیڤیبونێ دکەت د بەرامبەر دا.

ئەز بخو، حەژ بەراوردیێ ناکەم دناڤبەرا دوو ژینگەها دا رێژا جیاوازیێ دناڤبەرا وان دا یا مەزن بیت، بەس ئەز یێ نەچارم لڤێرە ئاماژێ بدەمە وێ چەندێ کو ئافرەت ل کومەلگەهێن مە یێن عەرەبی باراپتریا جارا ئەوە یا دئێتە گوهورین بشێوەیەکێ مەزن پشتی زاروکبونێ، چ د سەروبەرێ لەشی دا یان د هزرکرنێ دا، بەلێ دێ تو ئافرەتێ بینی ل کومەلگەهێن دی، هەبونا زاروکی دناڤ ژیانا وێ دا دئێتە هژمارتن ریدانەکا خوش، و بەرپرسیاریەکا نی، بەس ب چ شێوا نابیتە هێجەت داکو ئەو دەستا ژ سروشتێ خو یێ بەری پەیدابونا زاروکی بەردەت.

ل جیهانا مە یا عەرەبی ئەڤ ئاریشە ب رون و ئاشکەرایی دئێتە ریدان، و ئاسوییێن وێ زیکا دیاردبن،

زاروك دگەل مەدا بەشداری نڤینا دبیت!

و هەڤژین دئێتە ڤەگوهاستن و دبیتە دەیك، تا وی ئاستی هەتا زەلامێ وێ بناڤێ ((دادێ)) گازی وێ دکەت!

پێشنیارا وێ چەندێ کو زاروك بمینیتە لدەڤ داپیرێ یان خزمەتکارێ ژبەر گەشتەکێ یان گەریانەکێ دبیتە تشتەکێ رەتکری و نەڤیای!

نهالا کیر بەروەخت دیاردبیت، و مێیینی دئێتە ژ دەست دان، و ئەم دبینە هندەك کەسێن دی!

ئەز دزانم ئەڤە بابەتەکێ هەستیارە، بەس سوحبەتکرن ل سەر تشتەکێ مسوگەرە و چ رەڤین ژێ نینن، ب تایبەتی ئەز یێ هەست

ب نەرازیبونا تە دکەم ژ ئاخفتنا خو، و دوپاتکرنا تە بو وێ چەندێ کو زەلام ژی دیسا دئێنە گوهورین، و گەنجێ جوان ئەوێ بویە زەلامێ تە، یێ جیاوازە ژ وی سەروبەرێ تە دیتی و دەمەکی ژ دەما ل بەرامبەری تە رینشتی، بەس یا دیارە و چ دەلیڤە بو سەلماندنێ نینن کا ژمە هەردوکا کی بێ سەروبەرترە.

ل سەر هەر کەسەکی ژمە پێدڤیە یێ ئاگەهداری لایێ خو بیت و هەر ئالوزیەکا تێدا هەی چارە بکەت، و چ عەیب نینە ئەگەر ئەو لایەنێ دی ئاگەهدار بکەت ل سەر وی تشتێ ئەو پێ نەخوش دبیت یان حەزا وێ چەندێ هەی بێتە چارەکرن.

بومە نەگوت:

١٦- دەردێ لالبونێ پشتی پێکئینانا ژیانا هەڤژینییێ دێ وی گریت!

....

باراپتر باوەری بو هندێ دچیت کو مە یا خاندی، و یا زانی، کو رێکا هزرکرنا ئافرەتا یا جیاوازە ژ رێکا هزرکرنا زەلاما، و سەرەدەریکرنا کورێن ئادەمی دگەل ریدان و هەلویستا نە وەکی سەرەدەریکرنا کچێن حەوایێ یە، بەلێ هندەك خالێن هیر د کەسایەتیا زەلامی دا هەنە چ کەسا بومە نە گوتینە، هندەك خالێن دبنە جهێ سەرگێژییێ، شەپرزەبونێ، کو ب لێبورین ڤە حەوایێ توشی خەم و هەژاریەکا زێدە دکەن، خالێن هیرێن گرێدای ب سروشتێ زەلامی یێ بێ دەنگ ئەوێ هەڤژین پێ مەندەهوش دبیت پشتی پێکئینانا ژیانا هەڤژینییێ، گرێدای ب نە گرنگیدان و کەمتەرخەمیا وی ل هندەك دەلیڤا، گرێدای ب رەڤینا وی ژ رویبریبونا جەنگێن وی یێن گرنگ، دەلیڤێ بدەنە مە ئەم بەرێ خو بدەیە چەندەکا ژوان:

ئێك: زەلام بەحسێ هەست و سوزێن خو ناکەن:

دەربرین ژ هەست و سوزا چ یێن ئەرێنی یان نەرێنی دئێتە هژمارتن بارەکێ گران ل سەر شانێ زەلامی، و ژبلی ئاخفتنێ گەلەك رێکێن دی هەنە ژبو دەربرین و پەردەراکرنێ ل سەر هەست و سوزێن وی، بەلکی دبیت هەما بێ دەنگی ژ هەمیا گرنگتر بیت!

ئەز بەحسێ وێ هزرێ ناکەم یا دبێژیت دەربرین ژ هەست و سوزا دەربارەی زەلامی خالا لاوازیێ یە، هەتا ئەگەر هندەك راستی تێدا هەبیت ب تایبەتی هەست و سوزێن نەرێنی، وەکی تێکچون و ترس و دوودلیێ، ئەوی نەڤێت هەستێن لاوازیێ و تێکچونێ دەربێخیت، ب تایبەتی ل بەرامبەری وێ ئافرەتا وەسا ددانیت کو زەلامێ وێ د چاڤێ وێ دا یێ مەزنە و کونترول ل سەر کاودانا یا هەی.

بو زانین، بابەت لڤێرە یێ گرێدایە ب کیمیایا مێشکی ڤە، و بەردانا هورمونا، زەلام هەست ب مەزاختنا وزەکا مەزن دکەت ل وی دەمێ ژ وی یا داخازکری بیت دەربرینێ ژ هندەك هەست سوزا بکەت ئەو دزانیت دەرئێخستنا وان وی تەنا و ئارام ناکەت، ئەو ل وی دەمی وەکی وی کەسی یە یێ باجێن زێدەتر ددەت، بەرامبەری خزمەتەکا بدەست وی ڤە نەئێت!

حەوا دێ نەرازیبونا خو دیارکەت، ئەوێ دڤێت هاریکاریا وی بکەت د وی تشتی دا یێ ئەو ئێشانێ ژێ دبینیت، سەرسام دبیت ژ بێ دەنگیا وی، گازندا دکەت ژ تورەبونا وی، دبینیت ئەو یێ دەرگەهی دگریت ل بەرامبەری پالدەرێن وێ یێن راستەقینە ژبو پێشکێشکرنا دەستێ هاریکاری و هاندانێ، و ئەو نزانیت کو باشترین تشتێ بکەت ئەوە باوەریا خو بو وی زێدە بکەت، و ژینگەهەکا گونجای بو وی دابین بکەت ئەو بشێت هزرا خو د وی تشتی دا بکەت یێ ب سەرێ وی دئێت.

هەتا هەست و سوزێن ئەرێنی وەکی ڤیانێ، گەلەك زەلاما ئەو حەز نینە زی ب زی ئاشکەرا بکەن و دەربێخن، بەلکی ل هیڤیا ئافرەتێ دمینن ئەو بخو هەست ب وێ ڤیانێ بکەت و بهایێ وێ بزانیت، ئەوی ژ ئافرەتێ دڤێت ئەو بهایێ وان رەفتارا بزانیت یێن ئەو ئەنجام ددەت داکو ڤیانا خو

بو وێ ب سەلمینیت بێی کو ئافرەت ئەوی نەچار بکەت وی تشتی بێژیت یێ ژ راست هاتیە گوتن!

دوو: خێزان لدەڤ وی ژ کاری گرنگترە:

حەوا دڤێ ئاریشێ ناگەهیت، گەلەك ژوان زەلامی تومەتبار دکەن کو کارێ وی، یان هەڤالێن وی، یان حەز و ڤیانێن وی، گرنگترن ژ خێزانا وی، و دراستی دا زەلام ل هەمی ئاراستا د جەنگیت پێخەمەت خێزانا خو.

کار دەربارەی وی ئەو شیر و زریپوشن یێن بو خێزانا وی تەناهیێ دابین دکەن و هەر ژبەر ڤێ چەندێ ئەو گرنگیەکا زێدە ددەتە وی کاری، دبیت زێدەهیێ د پیتە و گرنگیدانا خودا بکەت بەرامبەری وی کاری تا وی ئاستی هەتا هەڤژین وەسا هزر بکەت کارێ وی ژ وێ و خێزانێ گرنگترە.

حەوا ل گەلەك دەلیڤا هەست ب وی جەنگی ناکەت یێ د سەرێ ئادەمی دا دزڤریت، ئاگەهدار نابیت ل سەر وێ چەندێ کو ئەو یێ د ئامادەباشیێ دا ب هەمی هشیاریا خو پێخەمەت دابینکرنا تەناهیێ بو وی کیانێ ئەگەر کەت دێ هژمار بیت کارەسات د زەلامینیا وی دا.

لڤێرە دێ تو وی بینی ئەو باوەر ژ گلە و گازندێن تە ناکەت، ئەو د نافخویا خودا سەرسام دبیت ژ رەتکرنا تە بو وی تشتێ ئەو ئەنجام ددەت، سەرەرای وێ چەندێ ئەو گەلەك د گوهێ تە دا دوبارە دکەت ((**باشە ما ئەز بو کێ کار دکەم؟**))! بەس تو تێ ناگەهی کا ئەو چ دبێژیت، بەلکی بەروڤاژی دبیت تو دوماهی تشت ئەنجام بدەی یێ کو ئەوی د وێ دەلیڤێ دا دڤێت، سفکاتیێ ب وی تشتی دکەی یێ ئەو ئەنجام ددەت، وی هەستی

بو پەیدادکەی کو ئەو نە بەسی تەیە ژبو بەختەوەریا خێزانێ، نەرازیبونا خو دیار دکەی و دبێژی کارێ وی نابیتە هێجەت ئەو پشتا خو بدەتە لایەنێ هەست و سوزا و دبیت تورەبونا تە بگەهیتە وی ئاستی تو پەتیلا بومبێ دەربێخی و بهاڤێژیە گیانێ وی ئەوژی برێکا دوپاتکرنا تە بو وێ چەندێ کو ((**ئەرێ ما هەمی مروڤ کار ناکەن و ماندی نابن، ما بەس تو بتنێ کار دکەی**))!

سێ: رەڤین ل جهێ رویبریبونێ:

دەمێ زەلام هەست پێ دکەت ئەوی کونترول ل سەر بابەتی نینە توشی دەبەنگیەکا چ هێجەتێن خو نەی دبیت، دێ تو وی بینی دەمێ رێکێن رزقی بەرتەنگ دبن، یان دەین زێدە دبن، یان توشی قەیرانەکا دەرونی یان یا دارایی دبیت دەست ب ئەنجامدانا دوماهیك تشتێ دئێتە پێشبینیکرن دکەت... بێ دەنگ و بێ لڤین، ئارامی، و دبیت رینشتن دگەل هەڤالا ل قەهوەخانێ یان یانێ، یان نڤستن!

ل هندەك دەلیڤێن پێشکەفتی دبیت بێژیتە تە ژێکجودابون باشترین چارەسەریە داکو زورداریێ ددەرحەقێ مافێن تەدا نەکەت، دێ نەفسا خو ب شکەستی سالوخ دەت، و دێ کەڤیتە بەرامبەری مەندەهوشیا تە ب ساری، و رەتکرنا تە ب گرنژینەکا تامسار، و پالپشتیا تە یا دەرونی بو وی ب بێ دەنگی و نەگرنگیدان.

چ تشت زەلامی نا کوژن وەکی هەستکرنا وی ب وێ چەندێ کو بارودوخ یێ ژ دەرڤەی چارچوڤێ کونترولا وی، و دناڤ زەلاما دا ئەو کەس د کێمن یێن دکەڤنە بەرامبەری ڤی کاودانی و دەستا نە داهێلن.

ئەز دزانم د کاودانەکێ بڤی شێوەی دا دێ هزارەها سیناریو ئێنە د سەرێ تە دا، بەس سیناریویا ئینانا هەڤژینەکا دی ژ هەمیا نێزیکترە بو باوەرپێکرنێ، دێ تو مەندەهوش بی ژ گرنژینا وی دەمێ بڤێ چەندێ دچیە بەرامبەری وی و دبێژیێ.

ب لێبورین ڤە تو یا دگەل زەلامەکی د ئاخڤی یێ کەتیە بەرامبەری قەیرانا زەلامینیێ، و چ تشت ددەستا دا نینن ڤێ لاوازیێ پێ بڤەشێریت ژبلی دەبەنگیێ و نەگرنگیدانێ.

چار: زڤراتی رامانا هێزێ نادەت:

زەلام بشێوەیەکێ گشتی و یێ روژهەلاتی بشێوەیەکێ تایبەت گەلەک گرنگیێ ددەنە سیما و نیشانێن هێزێ هەتا ئەگەر کەسەکێ لاواز بیت.

من بخو، ئەو باوەری یا هەی کو زەلامێ روژهەلاتی نەیێ ب جسارەتە دەربارەی رویبریبونا هەست و سوزێن خو، هێزا رویبریبونێ و پەردەراکرنێ ل سەر وی تشتێ د دلی دا نینە، لاوازیا خو ب تورەبونا خو، و ب دەنگێ خو یێ بلند، و ب خوڤەکێشانا ب ئازریان ژ جەنگی، پەردە دکەت، گەلەک ڤێ چەندێ دکەت، هەتا د بابەتێن هەستیار دا وەکی پەیوەندیا وی دگەل حەوایێ ل سەر تەختێ نڤستنێ، تورەبون و گازندەکرن لدەڤ وی ئاسانترن ژ ئاخفتنا ب رون و ئاشکەرایی.

ئاریشا زەلامی لڤێرە ئەوە هزر دکەت ئاخفتن د قەیرانێ دا بەلگەیە ل سەر لاوازیێ، و هەروەکی بەری نوکە مە ئاماژە دایێ، ئەوی نەڤێت ب لاوازی یان وەکی کەسێ کونترول ل سەر بابەتی ژدەست دای دیارببیت.

ئەڤە چار نیشانن دبنە ئەگەر ئادەم یێ کێم ئاخفتن بیت، باراپتریا وان نیشانا ل وی دەمی دیار دبن دەمێ دکەڤیتە بەرامبەری تێکچونەکێ یان ئاریشەکێ، رێزکرنا مە بو وان نە ئینانا هێجەتایە بو رەفتارێن وی، بەلکی پێکولەکە ژبو زانین و تێگەهشتنا وی تشتێ ل پشت دیاردێ!

بومە نەگوت:

١٧- ل پشت هەر خولیسەرەکی ئافرەتەك هەیە!

....

نەخێر، نە مەرجە ل پشت هەر مەزنەکی ئافرەتەك هەبیت!

مەزنترین ئافرەت، و بیرتیژترین ئافرەت، و فەند و فێلترین ئافرەت، نەشێت بزاڤ و چالاکیێ پەیدابکەت د دلێ زەلامەکێ شکەستی دا، هەمی حەز و رژدیا وی یا ڤەمری، ئیرادا وی یا لاواز، ترسیای ژ بارودوخێن روژا.

ئەو دشێت چارە بکەت، هاندانێ بکەت، ببیتە پشتەڤان د روژێت سەخت دا، بەس ئەو نەشێت مستەحیلێ ئەنجام بدەت، نەشێت گیانەکێ چالاك و خوراگر پەیدابکەت د دلێ زەلامەکی دا یێ کو خو رادەستکری.

و وەکی هەرگاڤ، چ کەسا بومە بەحسێ چیروکا زەلامی، و سروشتێ پەیدابونا وی، و وی تێکەلێ دەرونی یێ ئەو ژێ پێکهاتی، نەکر!

هەر ژ وی دەمێ ئادەم زاروك دەوروبەرێن وی ئەوی پالددەن داکو ببیتە کەسەکێ گرنگ، کومەلگەهـ دبێژیتێ زەلامێن راستەقینە ئەون یێن بەردەوام سەرکەفتنێ دئینن، و ل وی دەمی ئادەم دەست ب دروستکرنا ناسناما خو یا راستەقینە دکەت، و حەز دکەت سەرکەفتنەکا مادی و ئەدەبی بدەست خوڤە بینیت رێکێ بو خوش بکەت بشێت بەرسڤا وێ پسیارێ بدەت یاکو کومەلگەهـ ئاراستەی وی دکەت ((بهایێ تە چەندە؟))!

و ئادەم دبینیت کو بهایێ وی گەلەکە، و ئەو یێ ژ هەژی گەلەکێ یە، و ل سەر ڤێ چەندێ، سەرەدەریێ دگەل ژیانێ دکەت هەروەکی ئەو

جەنگەکە، و دەستکەفتیێن وی جەنگی د گرێداینە ب وێ چەندێ ڤە ئەو بەرسڤدانێن خو دوپات بکەت...!

ئەو ل رویێ ژیانێ دکەتە ڤێژی و دبێژیتێ ئەز مروڤەکێ سەرکەفتی مە، و بەلگەیێ سەرکەفتنا وی بالانسێ وی یێ بانکی یە، و خانیێ وی یێ بەرکەفتی یە، و پێگەهێ وی یێ کومەلایەتی یە... بهایێ وی گەلەکە.

هندەك ژوان دچنە بەراوردکرنێ، بەراوردکرنا من ب فلان کەسی، دناڤبەرا وێ دا یان من بدەست خوڤە ئینای و یا وی بدەست خوڤە ئینای، گەلەکن ئەوێن ڤی پیڤەری بکاردئینن داکو جهێ خو د هەڤرکیێ دا بزانن!

حەوا دڤی بابەتی دا ل کیرێ یە؟... بەلێ، ئەڤە پسیارەکا گرنگە!

ئادەم دوماهیا روژێ بو وێ دزڤریتە مال و شینوارێن جەنگێ خو یێن راکرین دناڤ ئەقلەکێ راوەستیای دا، و لەشەکێ سست و خاڤ، و گیانەکێ گرنگیدان بو نەی...

ڤێجا دێ حەوا شێت چ کەت...

ئەرێ دێ ئەو دەملدەست رابیت داکو باوەریا خو ب زەلامێ خو دوپات بکەت، و بو وی ب سەلمینیت کو ئەو شانازیێ ب سەرکەفتنێن وی دبەت، و قەبارێ شکەستنێن وی کێم بکەت و باوەریا خو دوبارە بو دوپات بکەت کو ئەوی شیان هەنە ژ وێ شکەستنێ دەرباز ببیت و خو رابگریت؟ ئەرێ دێ پالپشت و رێ نیشاندەرا وی بیت د جەنگی دا، بشێت گیانێ وی یێ بژالەبوی و ماندی وەربگریت و دوبارە چارە بکەت، یان دێ ب رولەکێ دی رابیت...؟!

دێ چ چێبیت ئەگەر حەوایێ لێدانا خو ئاراستەی پشتا ئادەمی کر ئەوژی ب دوپاتکرنا وێ چەندێ کو ئەو یێ کەمتەرخەمە، کونترول ل سەر کاودانا نینە؟

دێ چ چێبیت ئەگەر پێشوازیا وی کر ب ئەزمانێ گلە و گازندا، و رویەکێ سار، و گیانەکێ تورەبوی؟

دێ هەستکرنا ئادەمی چ بیت؟ پشتی ب ماندیبون ژ جەنگی زڤری، و سەرسام دبیت دەمێ دبینیت چەپەرێ جەنگەکێ دی ل بەرامبەری وی یێ ڤەکریە، وەی بو ڤێ خولیسەریێ، و هەژاریێ، ئەو جەنگەکێ نافخویی یە، یا ئەز بو د جەنگیم ڤێ گاڤێ دژی من راوەستیا...؟!

روژەکێ من خاند کو حەوا یا ژ پەراسیێن ئادەمی هاتیە ئافراندن، و ژبەر ڤێ چەندێ ئەو تەنا نابیت هەتا نە زڤریتە شەنگستێ پەیدابونا خو، هەتا نە زڤریتە سینگێ وی، لڤێرە ئەم دزانین کا بوچی حەوا حەژ هەمبێزکرنێ دکەت!

بەلێ ئادەم، یێ ژ ئاخا عەردی هاتیە ئافراندن، و ل سەر ڤێ چەندێ، ئەو تەنا نابیت هەتا وی نە هاڤێژنە دناڤ زکێ وی عەردی دا، تەنا نابیت هەتا جەنگێ وی بدوماهی نەئێت ب دەرکەفتنا دوماهیك هەناسەدانێن وی.

خاتینا من حەوا، چ کەسا بوتە نەگوت کو مژیلبونا زەلامێ تە ب کاری ڤە، و پەیداکرنا سامانی، و مژیلبونا هزروبیرێن وی ب ئەرك و مەزاختنێن دارایی، بەشەکە ژ جەنگێ وی، و ئەگەر رامانەکێ بدەت رامانا ڤیانێ ددەت نەك ژبیرکرنێ.

چ كەسا بوتە نەگوت كو بەختەوەريا زەلامیٚ تە ل وی دەمیٚ دیاریەك بدەست خوڤە ئینای، یان ئەركەك بجهئینای، یان بلندبونا پلا كاری بدەست خوڤە ئینای، دەرئەنجامیٚ سەركەفتنا وی یە د جەنگەكی ژ جەنگا دا، ئەوژی جەنگیٚ وی وەك زەلام.

چ كەسا بوتە نەگوت كو زەلامیٚ تە گەلەك هەوجەیی ب تە یا هەی، هەتا ئەگەر ژ تە نەخوش ببیت ل دەمیٚ قەیران و تیٚكچونا وی، ل هندەك دەلیڤا ئەم نە هەوجەی تشتەكیٚ زیٚدەترین ژ ((دوبارە نیكرنا باوەرییٚ)) دەربارەی ویٚ چەندیٚ كو ئەم هیٚشتا د چاڤیٚن وە دا د مەزنین!

و باوەر ژمن بكە، ئەز ژوان كەسا مە ئەویٚن ریٚزیٚ ل ئافرەتیٚ دگرن و بهاییٚ كار و مانديبونا ویٚ دزانن، بەلیٚ ئەز و ژ واقعەكیٚ من ب چاڤیٚ خو دیتی دشیٚم دوپات بكەم كو مەزناهیا ئادەمی دشیان دایە بیٚتە بدەستڤەئینان بیٚی حەوا، بەلیٚ حەواییٚ شیان هەنە ویٚ مەزناهییٚ بڤەگوهیٚزیت و بكەتە خولیسەری و بیٚهیڤیبون.

دشیٚت وی تشتی بكەت، ئەگەر تیٚ نەگەهیت كا ئەو چیە زەلامیٚ ویٚ ئەنجام ددەت، ئەگەر سفكاتی ب جەنگیٚن وی كر، و بهاییٚ سەركەفتنیٚن وی كیٚمكر، و رەتكرنا خو راگەهاند دەربارەی وی تشتیٚ زەلامیٚ ویٚ بدەست خوڤە ئینای.

بومە نەگوت:

١٨- شیشتنا ئامانا ژ ڤیانێ یە!

....

نیشا مەدا کو ڤیان بونەوەرەکێ رومانسی یە، و ل سەر ڤێ چەندێ، ئەو زمانێ بونەوەرێ رومانسی بکاردئینیت ئەوە یێ گرێدای ب هەست و سوزا ڤە، و رێساییێن ئاخفتنا نازك و جوان، و بەرێخودانا سوپاسدارانە، و سوزێن مەزن.

چ کەسا بومە نەگوت کو هەر کەسەکی ژمە زمانێ خو یێ تایبەت یێ هەی دەربارەی بەخشینا ڤیانێ و وەرگرتنا وێ، و هندەك ژمە دەربرینێ ژ ڤیانێ دکەن ب دیاریەکێ، و هندەکێن دی دەربرینێ ژێ دکەن ب هەلویستێن دلێرانە و پاراستنا خوشتڤیا خو، و هندەك هەنە هەست ب ڤیانێ ناکەن هەتا هەست ب بەخشینێ و قوربانیدانێ نەکەن.

ئێك ژوان گازندا دکەت کو زەلامێ وێ نەیێ رومانسی یە، ئەو چ جارا دگەل وێ نا لەیزیت!

د بەرامبەر دا ئێکا دی دوپات دکەت کو دیتنا وێ بو زەلامێ وێ دەمێ ئەو ئامانا دشوت لڤینێ دئێخیتە هەستێن وێ و ئەڤ دیتنە زێدەتر وێ بەختەوەر دکەت ژ دیتنا زەلامێ خو دەمێ بو وێ قەفتەکا گولا ددەستێ خودا راگری!

یا سێیێ وەسا هژمار دکەت کو گرنگترین تشتێ دشیان دابیت هەستکرنا ب ڤیانێ لدەڤ وێ پەیدابکەت ئەوە زەلامێ وێ ئەوێ دگەل

خودا بەشداری کار و پلانێن خو بکەت، و دگەل وێ بەحسێ خەمێن خو و خەونێن خو و کاودانێن ژیانا خو یا روژانە بکەت.

و یا چارێ دکەتە کەنی و ئەو یا دوپات دکەت کو دێ ئەو لێدانەکێ ئاراستەی یا بوری هەمیێ کەت ئەگەر زەلامێ وێ گرنگی دا وێ چەندێ ئەوێ هەمبێز بکەت، و یا نێزیکی وی بیت ب لەشێ خو و ب گیانێ خو.

یا دئێتە دیتن لڤێرە ئەوە کو گەلەك زمان هەنە دشیان دایە برێکا وان دەربرین ژ ڤیانێ بێتەکرن، هندەك ژوان دبیت د گرێدای بن ب بەشداریکرنێ ، یان کەیف و دەم بوراندنا هەڤپشك، یان ئاخفتنا جوان، یان پشتەڤانی و هاندان د سەرەدەریکرنێ دا دگەل ژیانێ.

ب لێبورین ڤە چ کەس بومە نابێژن کو ئەگەرێ گەلەك ئاریشێن مە ئەوە ئەم فێری بەخشینا ڤیانێ دبین ب وێ رێکێ یا ئەم دبینین، و داخازا ڤیانێ دکەین ب وی شێوەی یێ مە دڤێت، ئەڤە ل وی دەمی کەسانێن دی ب رەنگەکێ جیاوازێ دەربرینێ داخازا وێ دکەن، و بشێوەیەکێ نە تێگەهشتی دەربارەی هەڤپشکێ خو پێشکێش دکەن!

نمونە، ئەوی باوەری یا هەی کو دیاری رێکا دەربرینا وی یە ژ هەست و سوزا، و ژبەر ڤێ چەندێ دیاریا ل هەڤژینا خو دبارینیت، هەتا ل وی دەمێ خەلەتیێ ددەرحەڤێ وێ دا دکەت ، دیاریەکێ پێشکێشی وێ دکەت وەك دەربرین ژ پەشێمانیا خو دەربارەی وی تشتێ چێبوی، و ئەو، دگەل رێزگرتنا وێ بو دیاریا بەس تشتەکی ژێ نابینیت ژبلی وێ چەندێ کو ئەو رەڤینەکە ژلایێ زەلامێ وێ ڤە ژ بەرپرسیاریا وی یا گرێدای ب دەربرینا ڤیانا خو بو وێ!

هەر ئێك ژوان بێ هیڤی دبیت ژ کریارێن لایەنێ بەرامبەر، ل وی دەمێ زەلام دبینیت ئەو یێ هەوجەی رێزگرتن و سوپاسداریێ یە، هەڤژینا وی دبینیت ئەو یا هەوجەی وێ چەندێ یە زەلامێ وێ یێ دەسپێشخەر بیت و دەربرینێ ژ ڤیانا خو بکەت بو وێ برێکا دروست... رێکا دروست لدیف دیتنا وێ چ پێ نەڤێت.

نمونەکا دی، ئەو گرنگیێ ددەتە مالا خو و زاروکێن خو، و گەلەك پلانا ددانیت داکو بو وان ژینگەهەکێ دابین بکەت دشیان دابیت سەرەدەری دگەل بارودوخێن ژیانا روژانە بێتەکرن ب تایبەتی لایەنێ مادی، سەرەدەریێ دگەل هەر خالەکا خوهدانێ و ترس و دوودلیێ و مەزاختنا هێزێ دکەت ل سەر وی بنەمای کو ئەو دەربرینەکا ب کریارە ژ ڤیانا وی بو وێ، د بەرامبەر دا داخازێ ژ وێ دکەت ئەو دەربرینێ ژ هەست و سوزێن خو بکەت بو وی برێکا رێزگرتنا کار وماندیبونا وی و سوپاسداریێ، و دبینیت کو گرنگیدانا وێ ب داڤ و داخازیێن وی و رژدیبون و هشیاریا وێ ل سەر کەلوپەلێن وی یێن کەسایەتی ((کلیلێن ترومبێلا وی، تلەفونا وی، نڤێسینگەها وی، گورێن وی)) گونجایترین دەربرینە ژ ڤیانا وێ بو وی و رێزگرتنە بو کار و ماندیبونا وی.

ئەو بهایێ وی تشتی کێم ناکەت یێ زەلام ئەنجام ددەت، بەس ئەو دبینیت کو ژ ئەرکێن زەلامی یە - خو چ زەلام بیت - وێ بکەت یا دشیان دا هەی داکو پێدڤیێن مالا خو و خێزانا خو دابین بکەت، و دەربارەی ڤیانێ، ب دیتنا وێ دڤێت ئەو دیار ببیت برێکا گرنگیدانا وی بو هەست و سوزێن وێ، پەیوەندیا وێ بکەت، و پسیارا رەوشا وێ بکەت، مێژویا

پێکئینانا ژیانا وان یا هەڤژینیێ بینیتە بیرا وێ، و پێکڤە دەرکەڤنە جهێن گشتی.

یا دئێتە دیتن لڤێرە ئەوە ل گەلەك دەما دبیت مە ڤیانەك د دلی دا هەبیت کریار و سەرەدەریکرنا مە یا دەرەکی نەشێت دەربرینێ ب وی زمانی ژێ بکەت یێ کو لایەنێ بەرامبەر تێ بگەهیت، ب تایبەتی ئەگەر هەر کەسەك ژمە پشت بەستنێ ل سەر نەفسا خو بتنێ بکەت دەربارەی تێگەهشتنا وی بو هەست و سوزا، و گرنگیێ نە دەتە وێ چەندێ پێنگاڤەکێ خو نێزیکی لایەنێ دی بکەت داکو وی تشتێ ئەنجام ددەت وەسا ب وەرگێریت کو ئەو دەربرینە ژ ڤیانێ.

چ کەس بومە نابێژن ل سەر مە پێدڤیە ئەم پێنگاڤەکێ خو نێزیکێ ئاراستێ لایەنێ دی بکەین، ئەم چاڤدێریا پێدڤیێن وی بکەین، ئەم د داخازیێن وی بگەهین، ئەم ب ئارامی و رون و ئاشکەرایی دەربرینێ ژ وی تشتی بکەین یێ مە زێدەتر بەختەوەر و سوپاسدار دکەت.

بومە نابێژن کو بەشەکێ گرنگ ژ پێکهاتنا ڤیانێ ب زانینا رێکا دروستا دەربرینێ یە ژ هەست و سوزا، هەتا ئەگەر نە ئەو رێك بیت یا ئەم پێ ئارام دبین، مادەم رامانا تشتەکی ددەت بو لایەنێ بەرامبەر دڤێت ئەم ئەنجام بدەین وەك مەردینی ژلایێ مەڤە بو وی، و رێزگرتن بو پێگەهێ وی د دلێ مەدا.

بومە نابێژن کو گەلەك ژ حەژێکەرێن هەڤدو، گەهشتنە رێکا گرتی ژبەرکو هەر کەسەکی ژلایێ خوڤە بەرێ خو نەدا ئاراستێ هەڤپشکێ خو، و هەرچەندە ئەوان گەلەك ڤیان پێشکێشکر، بەس بو ئاراستێ خەلەت

دچو، و ژبەر ڤێ چەندێ نە دهاتە دیتن، و نێزیکبون دناڤبەرا دلێن وان یێن شەپرزە دا پەیدانەکر.

<u>بومە نەگوت:</u>

١٩- زەلام خەلەتیا دکەن

....

زەلام بەردەوام یێن ل سەر راستیێ، یان ئەگەر چ نەبیت خەلەتییێن وان هەوجەی داخازا لێبورینێ و نیشاندانا پەشێمانییێ ناکەن! بڤی شێوەی بومە هاتە گوتن، و د کومەلگەهێن مەدا کێم جارا ئەم زەلامەکی دبینین داخازا لێبورینێ ژبەر خەلەتییێن خو دکەت، زەلامەکێ رازی دبیت پیچەکا سەنگا خو بینیتەخار ل بەرامبەری گازندێن هەڤژینا خو ژ ئەگەرێ وێ خەلەتیا ددەرحەقێ وێ دا کری داکو ل وی خوش ببیت!

گوتە مە زەلام داخازا لێبورینێ ناکەن، مێر داخازا لێبورینێ ناکەن، باب داخازا لێبورینێ ناکەن...

من بخو، نە دیتیە بابێ من جارەکێ ئەڤ چەندەکێ کربیت، من بخو، نیڤا ژیێ خو بوراند و ئەز ڤێ چەندێ هێشتا ناکەم!

بەشەك ژ زەلامینیێ لدەڤ من د شیانێن من دابو دەربارەی وێ چەندێ ئەز خوڤەدزینێ ژ راستیێ بکەم و کریارا تاریکرنێ ئەنجام بدەم داکو سەقایێ ئاریشێ شێلی بکەم پێخەمەت وێ چەندێ نە کەڤمە هەلویستێ کەسێ خەلەتی ئەنجام دای، هەلویستێ دخازیت داخازا لێبورینێ بێتەکرن!

زەلاما رێککەفتن ل سەر فێلبازیەکێ یا کری ئەوژی بێ دەنگ بن و نە ئاخڤن ل وی دەمێ خەلەتیەکێ ئەنجام ددەن، بو چەند دەمژمێرەکا،

یان دبیت چەند روژەکا، پاشی دێ جارەکا دی زڤرنە سوحبەتکرنێ هەروەکی تشتەك چێنەبوی، ئەڤ فێلبازیە ل هندەك دەما سەرکەفتنێ دئینیت، سەرکەفتنێ دئینیت دەمێ ئافرەت بریارێ ددەت بابەت دەرباز ببیت بێی گلە و گازندە، ل وی دەمی زەلام هزر دکەت ئەو ژ وێ بیرتیژتر و فەند و فێلترە، و دەمێ هەڤژینا وی پشتی بورینا دەمەکی سوحبەتێ ل سەر هەمان بابەت دوبارە دکەت و دئینیتە بیرا وی ئەو مەندەهوش دبیت، ئەوێ تومەتبار دکەت کو رەوشا وێ نەیا باشە!

بوچی زەلامێ روژهەلاتی داخازا لێبورینێ ناکەت؟

ژبەرکو داخازا لێبورینێ ئانکو ئەو یێ ل سەر خەلەتییێ، و زەلام داکو زەلام بیت دڤێت خەلەتییێ نەکەت! ژبەرکو ئەڤە وێ رامانێ ددەت ئەو ژ وێ کێمترە، و زەلامێ راستەقینە دڤێت بلندتر بیت ژ هەڤژینا خو و ژ وێ بالادەستتر بیت د هەمی کاودانێن خودا.

داخازا لێبورینێ ناکەت ژبەرکو داخازا لێبورینێ مێرخاسی دڤێت، و لدەڤ مە مێرخاسیا زەلامی نە ل ئاستێ پێدڤیە!

بەلێ، ئەم وەك جڤاتا زەلاما مە میراتەك ژ نێراتییێ یێ هەی مە توشی غرورێ و خومەزنکرنێ دکەت، و دشیان دا نینە ئەم دەستا ژ وێ روناهییێ بەردەین برێکا داخازکرنا لێبورینێ ژبەر وێ خەلەتیا مە ئەنجام دای!

بوچی دڤێت داخازا لێبورینێ بکەین؟

هەتا ئەگەر بەری پێکئینانا ژیانا هەڤژینیێ مە ئاگەهدار نەکەن ل سەر بها و گرنگیا داخازا لێبورینێ، بومە یا گرنگە ئەم بزانین کو داخازا لێبورینێ دناڤ لاپەرێن خودا کومەکا پرەنسیپێن شارستانیانە رادکەت، ئەوێن ئایینێ دروست دوپاتی ل سەر کری، و رەفتارێن مروڤی باشیا وان دیتی و جەرباندی، و ل سەر ڤێ چەندێ، دەمێ ئەم داخازا لێبورینێ دکەین ئەم دانپێدانێ ب ڤان خالا دکەین:

ئێك: ئەم د مێرخاسین:

چ کەس خو ل بەر ئاگرێ داخازکرنا لێبورینێ ناگرن بتنێ کەسێن مێرخاس نەبن دناڤ مروڤایەتیێ دا.

دوو: مە باوەری ب نەفسا خو یا هەی:

ئەوێ باوەری ژ دەست دای داخازا لێبورینێ ناکەت، هەتا ئەگەر پێخەمەت رەق و هشکیا کەسایەتیا خو گەلەك تەناهی و ئارامیا خو ژ دەست بدەت، بەروڤاژی وی کەسێ باوەری ب نەفسا خو هەی، ئەو باش دزانیت ئەو مروڤە و مروڤ خەلەتیێ دکەن.

سێ: پەیوەندی گرنگترە ژ خویەتیێ:

دەمێ ئەم داخازا لێبورینێ دکەین ئەم دانپێدانێ ب وێ چەندێ دکەین نەفسێن مە ل پلا پاشکەفتی دئێن، و پروژێ ژیانا هەڤژینیێ دەربارەی مە گرنگترە و پاراستن ل سەر وی پروژەی ل پێشیا هەر تشتەکێ

دی یە، و یاریکرن ب وی پروژەی پێخەمەت سەلماندنا وێ چەندێ کو ئەز یێ ل سەر راستیێ د لیستا مەدا نینە.

چار: خوجهکرنا پرەنسیپێن دیموکراتیەتێ:

ئەگەر سەمیانێ مالێ داخازا لێبورینێ بکەت، چ گومان تێدا نینە دێ هەڤپشکا وی ژی داخازا لێبورینێ کەت، و زاروکێن وی ژی هەروەسا، و دادوەریێ راستەقینە د رێکخستنێ دا دێ بیتە گەنگەشە و رێزگرتنا پێکگوهور.

دێ چەوا داخازا لێبورینێ کەین؟

گوتە مە داخازا لێبورینێ د بلندترین وێنێ خودا دشیان دایە بێتە کورتکرن د پەیڤا ((لمن ببورە))، بەلێ ئەوان کەمتەرخەمی کر بومە بدەنە دیارکرن کو داخازا لێبورینێ رامانا تەوبێ ددەت، و بریاردان کو جارەکا دی هەمان خەلەتی دوبارە نەبیت، و راکرنا بەرپرسیاریا راستڤەکرنا خەلەتیێ، و خو ماندیکرن ژبو دوبارە زڤراندنا باوەریێ، نە گوتە مە داخازکرنا لێبورینێ پرەنسیپە نەك پەیڤ.

و ل سەر یا بوری، داخازا لێبورینێ هەتا یا راستەقینە بیت یا هەوجەی بەلگایە ژبو سەلماندنا وێ، هەوجەی هندەك رەفتارایە راستیا وێ دوپات بکەن، و ئەگەر نە، دێ یا ناڤەروك ڤالا بیت، و ب بورینا دەمی دێ پەیڤا ((لمن ببورە)) یا بێ رامان بیت لدەڤ هەڤپشکی، ئەو چ نینە ژبلی دەروازەکی بو رەڤینێ، و فێلبازیەکا بێزارکەر.

داخازا لێبورینێ یا راستەقینە دڤێت پێکولا راستڤەکرنێ بدیف دا بێت، و ل سەر وی کەسی پێدڤیە ئەوێ داخازا لێبورینێ دکەت باجێن وێ داخازیێ بدانیتە سەر شانێ خو، دیسا دڤێت ئەو بزانیت کو قەبیلکرنا داخازا لێبورینێ ژلایێ لایەنێ بەرامبەر نە ئەرکە و ئەو نەیا نەچارکریە، مادەم من داخازا لێبورینێ کر ئەڤە من دانپێدان کر، و ل سەر من پێدڤیە ئەز رازی ببم ژ نازدارییێن لایەنێ بەرامبەر، و تورەبونا وێ، و نەرازیبونا وێ ژ وێ داخازیێ، ڤێجا دا ئەز ل وی دەمی زێدەتر خو ماندی بکەم، و زێدەتر داخازا لێبورینێ بکەم.

<u>بومە نەگوت:</u>

٢٠- ئەم باش هاندانێ ناکەین

....

پشتی بورینا دەمەکی ژ پێکئینانا ژیانا هەڤژینیێ دبیت ئێك ژ لایەنا هەست پێ بکەت ئەو یێ هەوجەی راستڤەکرنا رەفتارێن خو یە، یان دانان و پەیرەوکرنا سیستەمەکی، یان نەهێلانا هندەك کێماسیا د کەسایەتیا خودا، وەکی ئەم دزانین کریارا گوهورینێ ب چ شێوا یا ئاسان نابیت، ب تایبەتی گوهورینا هندەك تیتالێن ئەم بو چەندەکێ ژ دەمی ل سەر راهاتین، بەلێ ل هندەك دەما ئەم باش تێ دگەهین کو چ رێك نینن ژبلی راستڤەکرنێ و گوهورینێ، و خوسارەتیا مە ژ ئەگەرێ رەق و هشکیا هەلویستێن مە دێ تشتەکێ زێدە ژ دەستێ مە کەت.

ئاریشە لڤێرە دبیت بشێوەیەکێ سەیر دیاربیت، ئەم ببینین کو ئێك ژ بەربەستێن گوهورینێ هەر ژ هەڤپشکێ مە بخو بیت، ئەوێ بەردەوام زیان گەهشتیێ ژبەر رەفتارێن مە، و گەلەك دگەل مە ئاخفتی دەربارەی وێ چەندێ کو هەبیت نەبیت دڤێت ئەو رەفتار بێنە گوهورین!

دبیت ئەو بەربەست بهێن برێکا هندەك گوتنا وەکی ((**شنی ڤێ گافێ؟! خوزی تە بەری نوکە گوهداریا ئاخفتنا من کربا**)) یان ((**و ل دوماهیێ، هیڤیا من ئەوە تو یێ دلسوز بی د وێ نیازێ دا**)) یان ((**باشە، دا بەرێ خو بدەینێ**))، ئەڤ هەمی گوتنێن بومبەدارێژ، تژی ژ تەوژمێن بێهیڤیکرنێ، و پەیداکرنا گومانا، و تورانەپێکرنێ، دشێن پالدەرێن مە ژبو گوهورینێ ژناڤببەن و مە بزڤرینە سەر دەستودارێ دەستپێکێ، و چەوا نە، ئەو

کەسێ ئەم ل سەر خاترا وی خو د گوهورین یێ بەرهنگاریا گوهورینا مە دکەت بڤێ کەربێ هەمیێ، ئەم دزانین ئەوی گەلەك ئازار یا دیتی ژبەر رەفتارێن مە، بەس دڤێ دەلیڤێ دا ئەم یێ جورەکێ ب کریار ژ داخازا لێبورینێ پەیرەو دکەین، بەلێ پا ئەو یێ ڤێ چەندێ ل سەر مە رەت دکەت!

ب لێبورینەکا دژوار ڤە چ کەس نیشا مە نادەن دێ چەوا هاندانا دەستپێشخەریێن گوهورینێ کەین ئەوێن ژلایێ هەڤپشکێ ژیانا مە دئێنە پەیرەوکرن، بەلکی بەروڤاژی، گەلەك کەسێن ل دەوروبەرێن مە هزرا خاپاندنێ خوجه دکەن، و دیار دکەن کو ئەو گوهورینا مە کریە دلێ خو ئەنجام بدەین نیازا وێ نەیا پاك و دلسوزە، و ئەو خاپاندن و سەردابرنە.

ئەی خوشتڤیێن من... ئەز هاتم داکو بو وە هەردوکا بەحسێ پێنج رەفتارێن زیانبەخش بکەم، هیڤیا من ئەوە ئەم باش تێ بگەهین، و ئەنجام نەدەین ل وی دەمێ هەڤپشکێ ژیانا مە گرنگیێ ددەتە گوهورینێ و چاککرنێ:

ئێك: ڤورچێن بێهیڤیکرنێ:

وەرن دا ئەم ب ئێکجاری وان براوەستینین، هەر کەسەك ژمە یێ راهاتی یە ل سەر وێ چەندێ کو ئەو جهێ نیازپاکیا کەسانێن دی بیت و نیازا وان دەربارەی وی یا خێرێ بیت، بهێلن دا ئەم بێژینە هەڤپشکێن ژیانا خو مە باوەری ب شیانێن وان یا هەی ژبو گوهورینێ، رێزێ ل بریارا وان بگرین هەتا ئەگەر درەنگ هاتبیتە دان، بێژینە وان مە رێز و بها بو

کار و ماندیبونا وە هەیە، هەتا ئەگەر شکەستن ئینا و جارەکا دی زڤرینە رەفتارێن خو یێن دەستپێکێ، بهێلن ئەم هاندانا وان بکەین داکو دوبارە دەست ب پێکولا بکەن، ل جهێ وێ گرنژینا تامسار یاکو برێکا وێ دبێژینە وان هەر ژ دەستپێکێ مە دزانی دێ شکەستنێ ئینن، و ئەوا چێبوی تشتەکێ چاڤەرێکری بو.

دوو: بوچی دێ خو گوهورین؟:

ئەڤ تشتە نەیێ گرنگە ڤێ گاڤێ... هندەك ژمە پێکولا دکەن راستڤەکرنێ د پالدەرێن گوهورینێ دا لدەڤ هەڤپشکێ ژیانا خو پەیدابکەن، حەز دکەت دەنگێ ((**دێ خو گوهورم ل سەر خاترا تە**)) یان ((**دێ ڤێ چەندێ کەم داکو بوتە وی تشتی ڤەرەبو بکەم یێ ژ دەست تە چوی**)) بێتە گوها، گەلەك یا پێشبینیکریە پالدەرێن وی نە ئەڤە بن، تشتەکێ پێشبینیکریە کو ئەو خو نا گوهوریت پێخەمەت وێ چەندێ داکو ڤەرەبویا تە بکەت، نەیا گرنگە، یا گرنگ ئەو یێ خو د گوهوریت، ئەوی بریاردا بو نمونە هندەك رێسایا بدانیت بو پەیوەندیا خو دگەل هەڤالێن خو یێن کچ د کاری دا ، دبینیت سەرەدەریکرنا وی یا ڤەکری بو وی دبیتە ئەگەرێ گڤاشتن و ئاریشا، و گەلەك جارا دەوروبەرێن وی دروست د مەرەمێن وی ناگەهن، تە دڤێت ئەو دانپێدانێ بکەت کو دەستوداریێ وی ل کاری بوتە وەك هەڤژین خرابی یە و ئەوی ژبەر خاترا تە ئەو رێسا بو پەیوەندییێن خو دانان، نەخێر خاتینا من، بهێلە ئەو ئەنجام بدەت و پاشی دشیان دایە ئەم گەنگەشێ بکەین.

سىّ: ئاستىّ سست و هيّدى هيّدى نە بەسە:

هندەك ژمە گوهورينا ژ ڕەه و ريشال دڤيّت، خوهاڤيّتنيّن مەزن دڤيّن. مە گوت گوهورينا كەسايەتى كريارەكا نەخوش و بزەحمەتە، و پەسنا مە بو پيّنگاڤيّن بچيك هەتا ئەگەر چەند د سست بن هاريكاريا بەردەوامبونىّ دكەت، بهيّلن دا ئەم ژ تشتىّ بەرئەقل ديرنەكەڤين د داخازكرنا كەمالىّ دا، و هەتا د دخازكرنا ئەنجامدانا تشتىّ دروست دا، ژبەركو تشتىّ دروست و ئاشكەرا دەربارەى مە، دبيت يىّ هەوجەى مانديبونەكىّ بيت داكو ب هەمان زەلالى يىّ ئاشكەرا بيت د چاڤىّ هەڤپشكىّ ژيانا مەدا.

چار: نە گوهورينا مە بخو:

مە گوت خرابيە ئەم ب چاڤىّ گومانىّ تەماشەى پيّنگاڤا باش يا هەڤپشكىّ ژيانا خو بكەين، تشتەكىّ دى يىّ خراب هەيە ئەوژى ئەم بخو ژلايىّ خوڤە خو نا گوهورين داكو بشيّين ريّڤەچونىّ بكەين دگەل وىّ گوهورينا هەڤپشكىّ مە د كەسايەتيا خودا ئەنجام ددەت، ئانكو يا بومە پيّدڤى ئەوە ئەم زيّدەتر د گەشبين بين، زيّدەتر ريّزى ل تشتى بگرين، زيّدەتر ب كەيف و بزاڤ بين، دڤيّت ئەم پاداشتا پيّشكيّشى هەڤپشكىّ خو بكەين بريّكا گوهورينا رەفتاريّن خو ييّن هشك يان ييّن تورەبونىّ داكو ئەو هەست ب بهايىّ وى تشتى بكەت يىّ ئەنجام ددەت و بەردەواميىّ بدەتىّ.

پێنج: زڤراندنا رابردوی:

یان ژی بینیە بیرا وی کا مە چ نەخوشی و زیان دیتیە ژبەر رەفتارێن وی یێن نەرێنی، ئەڤ چەندە تا رادەکێ مەزن جهێ بێهیڤکرنێ یە، دڤێت ئەم وی بهێلین داکو ئەو بخو هەست ب خرابیا وی تشتی بکەت یێ دەستێن وی د رابردوی دا ئەنجام دای، و پێکولێ بکەت د بەرامبەر دا مە قەرەبو بکەت، بەسی مەیە ڤێ گاڤێ ئەوی زانی ئەو ل سەر خەلەتیێ بو و بەلگە ژی بو ڤێ راستیێ کارکرنا وی یە ل سەر گوهورینێ.

و ل دوماهیێ، دەمێ ئەز بەحسێ پەیوەندییێن کومەلایەتی دکەم بشێوەیەکێ گشتی بەردەوام ئەز دبێژم، کەسەك ژمە دشێت ببیتە پرەك خەلکی ژ عەردێ خەلەتیێ و تەحسینێ و خرابیێ ب ڤەگوهێزیتە عەردێ باشیێ و تەوبێ ئەوژی برێکا پشتەڤانیکرنا وی، و کێمکرنا قەبارێ خەلەتیا وی، و بیرئینانا وی کو خودایێ مەزن ل بەندێ خو رازی دبیت و گونەها وی ژێ دبەت، و د بەرامبەر دا، کەسەکێ دی ژمە دبیت وەکی سکرەکی یان بەربەستەکێ بیت، براوەستیت وەکی دیوارەکی و نەهێلیت کەسانێن دی ژ عەردێ خرابیێ دەربازببن و دیربکەڤن و رەفتارێن خو بگوهورن ئەوژی برێکا تورانەپێکرن و گومانکرنێ دەربارەی پێکول و پێنگاڤێن وی و زیندانکرنا وی د سیفەتەکێ نەرێنی دا و تەنگکرنا بەرێ بێهنا وی.

و دراستی دا هەڤژینێ باش و هەڤژینا پێگەهشتی ئەون یێن هاریکاریا هەڤدو دکەن و هەر ئێك ژوان بو یێ دی دبیتە پرەك ژ خێرێ و هیڤیا، و هەر لایەك ب هەمی هێزا خو پشتەڤانیا لایێ دی دکەت داکو یێ باشتر بیت... و خودان خەلەتییێن کێمتر بیت.

بومە نەگوت:

٢١- دڤێت ئەم براوەستین ژ دیتنا نەفسێن خو وەك قوربانی

....

ئەز دزانم پەیوەندیێن مروڤایەتیێ د ئالوزن و گەلەك چەق ژێ دچن، تا وی ئاستی دبیت ئەم شیرەتیێ ب تشتەکێ دیارکری بکەین و د هەمان دەم دا دژی وێ شیرەتیێ بکەین، ماندیبونێ بدەینە بەرخو ژبو رونکرنا جیاوزایا هەر هەلویستەکی ژ ئێکێ دی یاکو ژلاییێ خوڤە جورێ وێ سەرەدەریێ دیار دکەت ئەوا ل سەر مە پێدڤی ئەنجام بدەین.

بو نمونە... مە گەلەك بەحسێ گیانێ لێبورینێ کر و گرتنا چاڤا بەرامبەری هندەك رەفتارێن نەرێنی یێن هەڤپشکێ ژیانێ، و بێهنفرەهی ل سەر وان رەفتارا، و مە دوپاتی ل سەر گرنگیا قوربانیدانێ کر بو لایەنێ بەرامبەر و رازیبون ژ هندەك تشتێن بومە نەخوش.

ئەز دبێژم، دگەل دوپاتکرنا من بو گرنگیا یا بوری هەمیێ، بەس ئەز لڤێرە ئاگەهدارکرنێ ئاراستە دکەم ژ وێ هزرێ کو ئەم دەلیڤێ بدەینە هەڤپشکێ ژیانێ ئەو یێ بەردەوام بیت ل سەر وان رەفتارێن زیانێ دگەهیننە مە، و تەناهیێ پێشکێشی وی بکەین ڤێجا دا وێ بکەت یا بو وی خوش، و برێکا وێ خرابیێ بگەهینیتە مە!

ب لێبورین ڤە، تیتالەکا کرێت دناڤ مروڤا دا یا هەی، ئەوژی بەردەوامبونا وانە ل سەر خەلەتیێ ل وی دەمێ هەست ب بێ دەستهەلاتیا

لایەنێ بەرامبەر و دەست ڤالاییا وی ژ بژاردەیا[1] دکەن، و لاوازیا وی د بەرسڤدانا زیانێ دا، ب تایبەتی ئەگەر لایەنێ زیانبەخش لڤێرە بهێزتر بیت، و خودان لوژیکەکێ فێلبازانە بیت.

لڤێرە ئەز وەك رێز و سوپاسداری د راوەستم ژبو رێبازا قورئانا پیروز د بانگەوازیکرنا هەردوو لایێن ژیانا هەڤژینیێ دا، و دوپاتکرتا وێ - ب تایبەتی دەربارەی زەلامی - بو گرنگیا پێکڤەژیانا ب چاکی یان ژێکجودابونا قەنجکارانە...

ئەو یا بانگەوازیا وژدانێ دکەت، ژبەرکو خودایێ مەزن و دلوڤان باش دزانیت زەلامی شیان هەنە زیانێ پەیدابکەت، و دگەل دا شیان هەنە گورەپانا خو بێ گوننەه بکەت ئەوژی ب دەرفەت وەرگرتنا دلنازکی و پێشداچونا ئافرەتێ، ئەو ب دەرفەت وەرگرتنا ژلایێ خوڤە بو وی ئاسان دکەت ئەو بێی زەحمەتی دگەل خەلەتیا خو ژ ئافرەتێ دەرباز ببیت، دشیان دا نینە تشتەك زەلامی براوەستینیت ژبلی وژدانا وی و ترسا وی ژ خودایێ مەزن و دلوڤان.

و سەرەرای یا بوری، ئەز یێ پێدڤی دوپاتکرنا گرنگیا وێ چەندێ مە کو ئەم زنجیرا فهێتیێ ددەرحەقێ خودا رەت بکەین، بورینا ژیارێ ب جلوبەرگێ کەسێ قوربانی رەت بکەین، رەت بکەین کو پشکا مە ژ بەرسڤدانا زیانێ بتنێ هندەك ((پت پت و تەناکرنا نەفسێ))[2] بیت بو هەڤالەکی یان هەڤالەکێ، دڤێت ئەم باش بزانین دێ چەوا بهێزی - و ئەز

---

[1] ئاماژەدانە بو ((قلة الحيلة)). "وەرگێر"

[2] ئاماژەدانە بو ((فضفضة))"وەرگێر"

نابێژم ب قەب خازتن - راوەستین، و بێژینە هەڤپشکێ ژیانا خو ل سەر وی پێدڤیە ئەو شێوازێ سەرەدەریکرنا خو یا خراب دگەل مە بگوهوریت.

کەس بوتە ڤێ چەندێ نابێژیت، بەس من گەلەك جارا یا دیتی، کو ئەو کەسێن خو د گونجینن دگەل نەرێنیا هەڤپشکێ ژیانا خو و خرابیا رەفتارێن وی دێ ژین ژیانا خولیسەرا، دێ ل قوناغەکا ژیانا خو ئاشکەرا کەن کو بالانسێ هەستێن نەرێنی گەهشتە ئاستەکێ سەرگێژ، پاشی دێ د نافخویا خودا پەقن، دێ لێگەریانا وی کەسی کەن یێ ب دلنازکی و جوانی سەرەدەرییێ دگەل وان دکەت، دێ ئالۆدەبن ل سەر گلە و گازندا و زارڤەکرنا رولێ کەسێ قوربانی، و ئەڤە هەمی هندی سەرێ دەرزیکێ مفایەکی نا گەهینیتە پەیوەندییێ.

و ڤێ گاڤێ ئەز تە ئاگەهدار دکەم: ئەگەر تو تشتەکی ژ یا بوری بکەی ئەڤە تو یێ رولێ کەسێ قوربانی د ژیانا خو یا هەڤژینییێ دا دگێری، و ل سەر تە پێدڤیە تو دەملدەست براوەستی، و کار بکەی ل سەر گوهورینێ، و یێ هشیاری مەترسیا ڤان خالا بی:

۱: **ڤەشارتنا سەری د رەملێ را:**

دروست وەکی نەعامێ! دەمێ دکەڤیە بەرامبەری مەترسیەکێ، بتنێ لێڤێن خو د مێژی، و بەرێ خو د وەرگێریە ئاراستەکێ دی، و چاڤەرێ دمینی هەتا خرابی بدوماهی دئێت داکو قەستا نافخویا تە بکەت و دەست ب گازندا بکەی.

٢: بشێوەیەکی نە لوژیکی گازندا بکەی:

تو بشێوەیەکێ رەها گازندا دکەی، گازندا ژ پێکڤەگرێدانێ دکەی، ژ ژیانێ، ژ ژیانا هەڤژینیێ، ژ خرابیێ، بەس تو ب رون و ئاشکەرایی گازندا ژ رەفتارا نەرێنیا هەڤپشکێ خو ناکەی، تو ترسنوکتری ژ وێ چەندێ بکەڤیە بەرامبەری وی، و بەرێ خو بدەیە چاڤێن وی و داخازا راوەستیانێ ژێ بکەی.

٣: نەفسا خو د خاپینی کو تو مروڤەکێ ئاشتی خازی:

و تو گەردەنا ئازا دکەی و ل خەلکی خوش دبی، و تو باش تێ دگەهی کا ئەو چیە هەڤپشکێ ژیانا تە ددەرحەقێ تە دا دکەت، تو لڤێرە پێکولێ دکەی قالبێ سەرەدەریکرنا خو یا نەرێنی بدانی و جلوبەرگەکێ رازیکەر بو دابین بکەی، یاکو ژلایێ خوڤە دەلیڤێ بوتە خوش دکەت تو دیاربی دیاربونا کەسێ بهێز و خودان گیانێ لێبورینێ.

٤: دبینی تو هێشتا دشێی بێهنا خو فرەه بکەی:

و هەلویستێ رەتکرنا رەفتارێن هەڤپشکی هێشتا نەهاتیە، و خوراگرتن و بێهنفرەهی تشتەکێ پێچێبوی و دشیان دایە بەرامبەری یا چێبوی و یا دێ چێبیت.

باشە، ڤێ گاڤێ گەرا ئاخفتنێ هات دەربارەی وی تشتێ ل سەر تە پێدڤی تو بکەی بەرامبەری رەفتارێن نەرێنی یێن هەڤپشکێ ژیانێ، دڤێت تو ب رون و ئاشکەرایی دگەل باخڤی، تو دەربرینێ ژ وێ زیانێ بکەی یا ژ ئەنجامێ وی دگەهیتە تە، و ئەز شیرەتێ ل تە دکەم تو ژ سنورا نە بورینی، ب ئاشکەرایی دەربرینێ ژ خەما خو بکە، بێژە وی کو تو

سەرەدەریکرنەکا باشتر ژلایێ وی ڤە پێشبینی دکەی، یا پێشبینیکریە تو جارەکێ ژ جارا پەنایێ ببەیە بەر زێدە ئالوزکرنا بابەتی، هەروەکی مە گوتی ئەم لڤێرە گلە و گازندا ناکەین، ئەم یێ دەربرینێ ژ دلتەنگیا خو و ئێشانا خو دکەین ژ وی تشتێ دئێتە ریدان، ئەم داخازا پەیدابونا گوهورینا دکەین د پەیوەندییێ دا، یان د رێکا گەنگەشەکرنێ دا، یان د زمانێ نێزیکبون و لێك تێگەهشتنێ دا.

چ پێ نەڤێت خوزی ئەڤە زیتر بێتە بجهئینان، ئەو گەلەك باشترە ژ وێ چەندێ یا گیروبوی بیت، ب لێبورین ڤە بەرهنگاربونا تە یا گیروبوی بو کێشێ دێ بیتە ئەگەر ئەو مەندەهوش ببیت ژ رەتکرنا تە، هەڤپشکێ ژیانا تە ئەو هزر یا کری کو تو یا رازی بوی ل دەمێ بوری هەمییێ، دێ ئەوژی ژلایێ خوڤە بەرهنگاربونێ کەت بەرامبەری رەتکرنا تە بو رەفتارێن وی، ڤێجا تو ژ هەلویستێ خو پاشگەز نەبە.

دێ دوبارەکەم، ئەو نە جەنگە، دێ چاڤێن خو ژ خەلتییێن هەڤدو دەینە پاش، و دێ ل هەڤدو بورین، و دێ گەلەك گیانێ لێبورینێ لدەڤ خو پەیداکەین، بەلێ دڤێت ئەم زێدەتر د رون و ئاشکەرا بین بەرامبەری هەڤدو دەربارەی رەتکرنا وی تشتێ مە دئێشینیت، برینێن هەر دوبارە دبن شیانێن کوشتنێ زێدەتری خەنجەرا د لەشی بەهی هەنە.

بومە نەگوت:

٢٢- ل سەر ئافرەتێ پێدڤیە ئاستێ پیڤەرا بلند بکەت

....

ل بابەتێ بورێ من گوتە هەردوو لایەنێن ژیانا هەڤژینیێ یا پێدڤیە ئەو وەرگرتنا هەلویستێ نەرێنی، و وان رەفتارێن زیانێ دگەهینن هەر ئێکێ ژوان، رەت بکەن، باشە، ڤێ گاڤێ ئەز هاتم داکو بو ئافرەتێ تشتەکێ دی یێ گرنگ بێژم، ئەوژی گرنگیا بلندکرنا ئاستێ پیڤەرێن سەرەدەریکرنێ یە، و دامەزراندنا پەیوەندیەکا بەرز و بهاگرانە دگەل هەڤپشکێ ژیانێ!

مە بڤێت یان نەڤێت، دانپێدان بکەین یان رەت بکەین، گەلەك ژ زەلامێن روژهەلاتی سەرەدەریێ ب پێڤەرێن نزم دگەل ئافرەتێ دکەن.

ئەرێ گشتگیرکرن د گوتنا من یا بورێ دا هەیە؟ من گوت گەلەك و من نەگوت هەمی، و ئەڤە تشتەکێ دیارە و دئێتە دیتن ئەگەر ئەم د راستگو بین.

مەزنترین گوهورین ل سەر پەیوەندیا ژیانا هەڤژینیێ دناڤبەرا رابردوی و ڤێ گاڤێ دا هشیاربونا ئافرەتێ یە دەربارەی پێدڤیێن وێ، و داخازکرنا وێ یە ژ مافێن خو بەرامبەری زەلامی، ئافرەتا ڤێ گاڤێ هەست ب ژ هەژیبونا خو دکەت د پرکرنا عومبارا هەست و سوزێن خودا، پالپشتیا زەلامێ خو دڤێت ژبو بدەستڤەئینانا هیڤی و ئومێدێن خو، خەمگین دبیت دەمێ زەلامێ وێ کەمتەرخەمیێ دکەت د پیتە و

گرنگیدانا خودا بو وێ، ب رون و ئاشکەرایی حەوا وەکی دەمەکی ژ دەما نەیا رازی یە ژ ئادەمی.

د سمینارێن خودا دەمێ ئەز پسیارێ ژ ئامادەبویا دکەم دەربارەی وێ گوهورینا ژ ئافرەتێ گرتی، ئەز بەردەوام تێبینیا وێ چەندێ دکەم کو زەلام و ب تایبەتی ئەوێن دانعەمر دبینن ئافرەت ب بەراوردی دگەل رابردوی کێمتر یا رازی یە، و ئەو یا د کاودانێ گازندەکرنا بەردەوام دا.

ب لێبورین ڤە، چ کەس پێکولێ ناکەن خو تێ بگەهینن کا قەبارێ وێ گوهورینێ چەندە یا چێبوی، و کا چەوا حەوا هشیاربویە ل سەر مافێن خو ئەوێن شەریعەتێ خودایێ مەزن بریار ل سەر دای، و خورستیا مروڤایەتییێ دوپاتی ل سەر کری، بەلێ پا ئاراستەکرنا تومەتا ئاسانترە و بێ سەرگێژیترە.

هەر چەوا بیت، حەوا ڤێ گاڤێ یا بویە تشتەکێ دی، و ل سەر ئادەمی پێدڤیە ئەو ڤێ چەندێ باش بزانیت، ب تایبەتی ئەڤ گوهورینا چێبوی نە گوهورینەکا نەرێنی یە، ئەڤجا ژبلی وێ چەندێ ئەگەر هەڤالێ مە باوەری ب نەفسا خو ژ دەست دابیت، و دیتنا وی ئەو بیت کو هەر مافەکێ حەوا بدەست خوڤە دئینیت کێمکرنەکێ د بالانسێ نێراتیا وی، و بالادەستیا وی، و کارتێکرنا وی دا پەیدادکەت.

زەلامێ باوەری ب نەفسا خو هەی ئەوە یێ سەرکەفتنا هەڤژینا خو هژمار دکەت سەرکەفتن بو نەفسا خو، ڤێجا پشتەڤانیا وێ دکەت، و هندەك بەرپرسیاریا ل سەر شانێ وێ سڤك دکەت، و سەرەدەریێ ب وێ پشت راستیێ دگەل دکەت کو ئەو نە ل جهێ بەراوردکرنێ یە دگەل وێ، و ئەو ژ وێ چەندێ بلندترە، و مەیسیم مەزنترە.

بەلێ، تو ژ وێ چەندێ مەزنتری ب لەرزی ژبەر سەرکەفتنا وێ، مەزنتری ژ وێ چەندێ نەفسا خو بەراورد بکەی ب بەشەکێ خویەتیا خو، هین هەردوو جوتەکن جوتەکێ نەبیتە بەش بەش، و سەرکەفتنا هەر کەسەکی ژ وە سەرکەفتنا پروژێ ژیانا هەڤژینیێ یە.

دێ زڤرمە لایێ تە داکو بوتە وێ بێژم یاکو چ کەسا بەری ڤی دەمی بوتە نەگوتی دەربارەی رێکا سەرەدەریکرنا تە دگەل زەلامێ تە، دەربارەی گرنگیا دانانا هندەك پیڤەرێن بەرز و بهاگران ژبو چەوانیا سەرەدەریکرنێ دناڤبەرا وە دا، ب رون و ئاشکەرایی بەحسێ وێ رێکا سەرەدەریکرنێ بو زەلامێ خو بکە یاکو تو ب دیتنا خو باشتر دزانی، و بەحسێ وان هێلێن سۆر بو بکە ئەوێن تە نەڤێت ئەو ژێ دەرباز ببیت.

بێژێ دڤێت ئەو ب رێزگرتن سەرەدەریێ دگەل تە بکەت، و شێوازێ دەنگێ وی یێ بلند زیانێ دگەهینیتە تە، و دێ تو زێدەتر یا رازی بی ئەگەر ئەو دانوستاندنێ دگەل تە بکەت بەری دانا بریارا دگەل رێزگرتنا تە بو سیفەتێ وی یێ رابونێ[1] ل سەر خێزانێ و ئافرەتێ، بو وی دوپات بکە کو تو دانپێدانێ ب زەلامینیا وی دکەی بەس د هەمان دەم دا تو نە پرتەکی ژ کەلوپەلێن نافمالێ، و تو هەڤژینا ویی نەك خزمەتکارا وی.

هێدی هێدی... ئەز داخازێ ژ تە ناکەم تو پەتیلا بومبێ دەربێخی و بهاڤێژیە سەروچاڤێن وی، بهێلە ئەم ژ لایەکێ دی یێ گرنگ تەماشەی بابەتی بکەین، ئەوژی هندی ئەمین وەك زەلام ئەم د پروگرامکرینە ل

---

(١) نڤیسەر یێ ئاماژێ ددەتە سیفەتێ قەوامەتێ ئەوێ خودایێ مەزن دەربارەی زەلاما ئاماژە دایێ د قورئانا پیروز دا و ب دیارکری ل سورەتا ((نساء)) دەستپێکا ئایەتا ٣٤. "وەرگێر"

سەر پێشرەویکرنێ د وێ رێکێ دا یا بومە ب رون و ئاشکەرایی دیار دبیت، تشتێ ژمە داخازکری ئەنجام ددەین ئەگەر لایەنێ بەرامبەر ئەو تشت باش و دروست پێشکێشکر، و روناهی بەردا سەر، و سوحبەت ل سەر کر.

دێ قالبێن پەیوەندیا خو دگەل تە دیارکەین لدیڤ دیتنا خو یا کەسایەتی ئەگەر تو بەشداریێ نەکەی و هاریکاریا مە نەکەی د پێکئینانا وێ دا بشێوەیەکێ دیموکراتی برێکا ئاخفتنا رژد و ئارام، و شێوازێ گەفکرنێ، یان لومەییێ، یان پنیکرنێ، بخوڤە نەگریت.

ب تایبەتی گەلەك ژمە دێ سەرەدەریێ دگەل هەڤژینا خو کەن لدیڤ شێوازەکێ پێشوەخت و بەری پێکئینانا ژیانا هەڤژینیێ د ئەقلێ وی دا هەبونا خو هەی، دبیت ئەو بیت یا وی د پەیوەندیا دەیکا خو و بابێ خودا دیتی، و دبیت ئەڤ چەندە ب دلێ تە نەبیت، و پاشی دەست ب گرتنا رێکا خراپتر بکەی ئەوژی لومەکرن و گازندە و پەیداکرنا ئاریشا، ئەز لڤێرە شیرەتێ ئاراستەی تە دکەم تو یا دروست ئەنجام بدەی، ئەوژی رونکرنا وی شێوێ پەیوەندیێ یە ئەوێ ب دلێ تە، و هەڤپشکێ ژیانا خو پالدەی داکو رێژەکا مەزن ژ وی شێوەی بو پەیوەندیا وە پەیدابکەت.

ئەرێ ئەڤە تشتەکێ ئاسانە؟ براستی نەخێر.

دێ بەرهنگاربونێ کەین، دێ پێکولێ کەین پەیوەندی برێڤەبچیت لدیڤ پیڤەرێن مە یێن کەسایەتی، لڤێرە بهایێ رژدیبونا تە یا ئارام دیار دبیت، و دوپاتکرنا تە یا بەردەوام بو رەتکرنا نزمکرنا ئاستێ بەرزی و بهاگرانیا پەیوەندییێ.

و سەربورا یا دوپاتکری دێ گوهورین ژمە گریت... ب تایبەتی ئەگەر تە بیرتیژیا خو یا مێیینی، و بهێنفرەهیا خو یا درێژ، بکارئینا.

بومە نەگوت:

٢٣- سوحبەت ل سەر پەیوەندیا سێکسی نیشانەکا باشە

....

ب خوپاراستنەکا ژ درەو دبێژنە مە سێکس تشتەکێ حەرامە، و سوحبەتکرن ل سەر ژ کێماسیێن زەلامینیێ یە، و ئەو وەکی خارنێ و ڤەخارنێ تشتەکێ بەلگە نەڤیایە و هەوجەی سوحبەتکرنێ نینە، ب خورستی ئەنجام ددەین، ڤێجا قەیدی ناکەت دەرگەهـ بێتە ڤەکرن ل بەرامبەری خرابیێن وان جورە سوحبەتا!

بەلێ ئەوان بومە بەحسێ ژمارا وان خێزانا نەکر ئەوێن ژناڤچوین ژبەر نەبونا لێك تێگەهشتنێ ل سەر تەختێ نڤستنێ، و چ کەس گوهداریا مە ناکەن دەمێ ئەم بەرسڤا وان ددەین و دبێژینێ خارن و ڤەخارن هەتا ئەگەر د خورستی بن بەس ئەوان تورە و رێکێن خو یێن دروست هەنە، تیتالا ئەو رێك دەستنیشانکرینە، بەلکی هەتا ئایینی ژلایێ خوڤە بەرێ مە یێ دایە چەندەکا ژوان.

و تشتێ سەیر ئەوە کو خودانێن ڤی پرەنسیپی، ب تمامی د بێ ئاگەهن ژ وێ راستیێ کو پێغەمبەرێ دلوڤانیێ موحەممەد سلاڤێت خودێ ل سەر بن شیرەت ئاراستەی گەنجا دکرن دەربارەی بابەتێن هەست و سوزا و سێکسی، بەلکی هەتا برێکا سەرەدەریکرنا خو هندەك نیشان بومە دانە دیارکرن دەربارەی وێ یاکو دڤێت ئەم ژی ژلایێ خوڤە پەیرەو بکەین، مە برێکا پەرتووکێن سوننەتێ زانی ئەوی یاری دگەل هەڤژینا خو دکرن، و

پشتەڤانیا وێ دکر ل دەمێ بێنڤێژیا وێ، و سەرێ خو دگەل وێ دناڤ ئێك ئامان دا د شیشت.

موحەممەد سلاڤێت خودێ ل سەر بن قوربانییێ ب تشتێ تایبەت ب کەسایەتیا خوڤە ددەت و دەرگەهێ ژیانا خو ڤەدکەت داکو ئەم فێرببین، و هندەك دیکەفتیێن وی دئێن داکو دەرگەهی بگرن، و دەستا بدانە سەر مافێ چاڤلێکرنێ و دیڤچونا رێبازێ.

ئەز دبێژم بەشەکێ مەزن ژ ڤەیرانێن تەختێ نڤستنێ سەرەکانیا وان بێ دەنگیا مەیە و نە ئاخفتنا مەیە دەربارەی سێکسی، تو دێ بێژی هەروەکی ئاخفتنا مە ل سەر پەیوەندیا سێکسی وێ رامانێ ددەت مە کونترول ل سەر بابەتی نینە و کێشەك د زەلامینیا مێری و شەرما ژنێ دا یا هەی!

دا ئەم ڤێ چەندێ باش بزانین، پەیوەندیا ل سەر تەختێ نڤستنێ ئێکە ژ گرنگترین پێکڤەگرێدانێن ژیانا هەڤژینییێ، تێدا هندەك روبەرێن تاریاتییێ هەنە ئەوێن دبیت کێشێ دناڤبەرا مەدا پەیدابکەت ئەگەر ئەم دەربارەی وان روبەرا دانوستاندنەکا ب رژدی دناڤبەرا خودا ئەنجام نەدەین.

ئەم زەلام ب دوو ئاراستا سەردەرییێ دگەل پەیوەندیا سێکسی دکەین:

١: دەربرین ژ ڤیانێ.

٢: هەوجەییەکا بایلوجی و جەستەیی یا خورست.

هندەك ژمە دەربرینێ ژ ڤیانا خو دکەن بو هەڤپشکا خو برێکا ئەنجام دانا سێکسی، و هندەکێن دی سێکسی داخاز دکەن وەك هەوجەییەك ژبو ڤەمراندنا ئاگرێ حەزێ د نافخویا خودا.

دیتنا ئافرەتێ بو سێکسی گەلەك یا جیاوازە ژ دیتنا مە زەلاما، ئەوێ دڤێت سێکس بەشەك بیت ژ پەیوەندییێ، بەشەکێ هەوجەی بەرهەڤیا بەری بێتە ئەنجام دان، و هەوجەی تەمامکرنێ پشتی دئێتە ئەنجام دان، ئەو ب کریارا هەلسەنگاندنێ رادبیت دەربارەی مروڤایەتیا مە و سەرەدەریکرنا مە یا شارستانیانە ئەوژی برێکا بەرێخودانا رەفتارێن مە ل دەلیڤێن ئەنجام دانێ، بریارا خو ددەت کو ئەم د خوپەرێسین، گرنگیێ ب چ تشتا نادەین ژبلی نەفسا خو، مافێ وێ ل پێش چاڤ وەرناگرین، بتنێ ژبەرکو مە ب سروشتێ خو یێ نێرینی سەرەدەری کر.

ئاراستەکێ دی، بەروڤاژی دیتنا مە یا جیاواز وەك زەلام و وەك ئافرەت بو سێکسی، تشتەکێ دی دئێت ئەوژی هەر کەسەکی ژمە هندەك داخازی و حەز و ڤیان و خەیال هەنە بو وی یا گرنگە دگەل هەڤپشکێ ژیانا خو بدەست خوڤە بینیت، ژ سەرەدەریکرنا خو دگەل گلە و گازندێن هندەك کەسا، من دیت کا چەوا دشیان دایە حەز د نەفسێن خودانێن خودا بو چەندەها سالا بێتە زیندانکرن هەتا د نافخویا وان دا دمریت، نەوێرین بەحسێ وێ بکەین و ئاشکەرا بکەین ژبەر ترسا مە ژ دیتنا هەڤپشکێ مە بو مە، توشی ترس و دوودلیێ دبین ژ کارڤەدانا وی، پەروەردەکرنا مەیا هشیاریێ و ل بەر خو راوەستیانێ رێگریێ دکەت ئەم ب ئارامی و ئاسانی و بێی بەربەست سەرەدەریێ دگەل پەیوەندیا سێکسی بکەین.

مە دڤێت ئەم چ تشتی ب رون و ئاشکەرایی بێژین؟

سێکس تێرمومەترێ ژیانا هەڤژینیێ یە، دبیت ئەو بێژنە تە هەبونا پەیوەندیەکا سێکسی یا جوان و باش وێ رامانێ نادەت کو ژیانا هەڤژینیێ ب تەڤایی یا جوان و خوشە، و دبیت ئەڤە گوتنەکا دروست بیت، بەس بەروڤاژی وێ ب پشت راستی تشتەکێ خەلەتە!

ژبەرکو هەبونا پەیوەندیەکا سێکسی یا ڤالا ژ تەناهیێ و ئارامکرنا نەفسێ وێ رامانێ ددەت رەوشا ژیانا مە یا هەڤژینیێ نەیا باشە، هەتا ئەگەر دیتنا سەرڤە بەروڤاژی ڤێ چەندێ بێژیت!

و ل سەر ڤێ چەندێ... دڤێت ئەم باش بزانین کو گونجاندن دناڤبەرا مەدا یا هەوجەی پەیداکرنا روبەرەکی یە ژ دانوستاندنێ و لێك تێگەهشتنێ، و سێکس نە تشتەکێ حەرامە، ئەم بشێوەیەکێ خولی ئەنجام ددەین، و بڤی شێوەی، گەلەك یا پێدڤیە ئەم گەنگەشێ ل سەر بکەین داکو برێکا وێ بگەهینە خالا خو یا تایبەتا خوشیبرنێ ژ وێ پەیوەندیێ.

من دڤێت بێژم کو پێغەمبەرێ مە موحەممەد سلاڤێت خودێ ل سەر بن پێ بلیمەت بو دەمێ ئەقلێ هشك و بتنێ ئێك تشت دزانیت بنئاخکری ب دوپاتکرنا خو: ((... وفي بضع أحدكم صدقة))[1]، و دیارکری کو خولەکێن ل سەر تەختێ نڤستنێ دئێنە هژمارتن رەنگەك ژ رەنگێن بەندایەتیا خودایێ مەزن و دلوڤان، دگەل وێ خونازاندن و یاریکرن و خوشیا تێدا هەی، و ئەو خولەك یان دەمژمێرێن بەری وێ دئێن و پشتی وێ دئێن د تەرازیا خودایی دا تشتەکێ دلڤەکەر و جوانە دێ پاداشتا مە ل سەر

---

[1] بو خاندنا حەدیسێ هەمیێ و زانینا بابەتێ وێ بزڤرە: ((صحیح مسلم ١٠٠٦)). "وەرگێر"

ئێتەکرن هندی ئەم باشتر و دروستتر ئەنجام بدەین! و ئەو نە بتنێ کریارەکا بایلوجی خوکاری یە.

من دڤێت دوپات بکەم کو ل سەر مە پێدڤیە ئەم بەرێ خو بدەینە چاڤێ هەڤپشکێ ژیانا خو و پەرژانێ شەرمێ نەهێلین، رەت بکەین پەیوەندیا سێکسی یا بێ دەنگ بیت، رەت بکەین کەسەك ژمە حەزێن خو د نافخویا خودا زیندان بکەت، رەت بکەین کەسەك ژمە ب بێ دەنگی ئێشانێ ببینیت و شەرم بکەت گازندا خو دەربێخیت ئەڤجا چ ب هێجەتا شەرمکرنێ بیت، یان ترس بیت ژ وێ چەندێ نەکو بو هەڤپشکێ خو دلتەنگیێ پەیدابکەت یان بێخیتە تایێ شەرمێ.

من دڤێت رون بکەم کو هەر کەسەك ژمە دبیت نەزانیت کا ئەو چ تشتە لایەنێ بەرامبەر کەیفخوش دکەت، دبیت هزر بکەت لایەنێ بەرامبەر ب تمامی وەکی وی یە، ب لێبورین ڤە هندەك ژمە هزر دکەن مادەم ئەو خوشیێ دبەن و لایەنی دی چ گازندا ناکەت ئەڤە وێ رامانێ ددەت کو هەمی تشت ب باشی یێ برێڤە دچن، و بڤی شێوەی، دڤێت ئەم دەربرینێ ژ حەزا خو بکەین، دەربرینێ ژ رەتکرنا خو بکەین، بومە یا گرنگە ئەم هزرێ د گوهورین و داهێنانێ دا بکەین و کاودانێ روتینی و بێزاریێ بشکێنین.

دێ ل سەر گوتنا خو زێدەکەم کو زانستی بەرتەنگی یا بەرفرەهکری، و بومە هندەك هزر و ئامرازێن تەکنولوژی و پێزانین یێن دەرئێخستین گەلەك هاریکاریا مە دکەن دەربارەی تێگەهشتنێ، و هشیاریێ و نیکرنێ، و دشیان دا نینە ئەم مفای ژێ وەربگرین هەتا باوەریەکا خوجه د نافخویا

مەدا نەبیت دەربارەی وێ چەندێ کو سێکس تشتەکێ مەزن و بهاگرانە، مەزنترە ژ وێ چەندێ ئەم ب بێ دەنگی، یان وەکی بجهئینانا ئەرکەکێ روتینی، ئەنجام بدەین.

بومە نەگوت:

٢٤- هندەك زەلام هەنە هێشتا نەهاتینە شیرڤەكرن!

....

چ گومان تێدا نینە كو ئێك ژ گرنگترین سیفەتێن زەلامێ پێگەهشتی ئەوە یێ قەنجكار بیت دگەل دەیكا خو، پاراستنێ ل سەر پێگەهێ وێ بكەت، گوهداریا فەرمانێن وێ بكەت، بەرهەڤی خزمەتكرنا وێ بیت، هیڤیا وی ئەو بیت ئەوێ رازی بكەت... و ئەگەر ئەڤە هەمی و هێشتا زێدەتر ئەنجام دا، بەشەكێ بتنێ ژی ژ مافێ وێ ل سەر خو ناراكەت.

دەیكێ د دلێ هەر ئاقلدارەكی دا جهەكێ مەزن یێ هەی، زێدەباری ڤێ چەندێ جهێ وێ د شەریعەتێ ئیسلامێ دا پیرۆزتر و مەزنترە، ئەو نا بێژیتە مە دەیك بەهەشتە، بەلكی بەهەشتێ د هاڤێژیتە ژێر پێن وێ، و ل سەر ڤێ چەندێ، ئەركە ل سەر شانێ هەر كەسەكی ژمە ئەم ب وژدانەكا دلسوز بكەڤینە د ئامادەباشیێ دا بەرەڤ وی ئاراستەی یێ كو رازیبونا دەیكێ و تەناهیا وێ لێ هەی.

بەلێ پا...

ئەرێ دئێتە هژمارتن قەنجكاری و گوهداریكرن ئەگەر كەسەك ژمە دیكەفتیێ حەز و ڤیانێن دەیكا خو بیت، هەمی نهێنیێن ژیانا خو یا هەڤژینی و پیشەیی و كومەلایەتی بكەتە دناڤ دەستێن وێ دا؟ و ئەرێ هژمار دبیت ژ واجبێن گوهداریكرنێ ئەم داگێرانێ بو بوچونا وێ بكەین دەمێ فەرمانەكێ دەربارەی هەلوەشاندنا گەشتا مە بو هاڤینگەهێ ددەت،

یان رێگریکرن ژ گوهورینا قوتابخانا زاروکی، یان بەرێ خو وەرگێران ژ هزرا ڤەکرنا پروژەکێ تایبەت و هێلانا کارێ فەرمانبەرییێ؟!

براستی گەلەك زەلام سەرەدەرییێ دگەل دەیکا خو دکەن هەروەکی ئەو خودانا فەرمانا د بوارێ جێبەجێکرنێ دایە دەربارەی بریارێن خو یێن روژانە، هەر دلتەنگیەکا بو پەیدابیت گازندا خو بو وێ دبەن، هەر تشتەکێ گرێدای ب پەیوەندیا وان ڤە دگەل هەڤژینێن وان بو وێ د ڤەگێرن، بلەز قەستا وێ دکەن داکو دەنگ و باسێ کرینا تشتەکێ نی بگەهینێ، و تشتێ سەیر ئەوە کەیفخوشیا وان ژبەر ڤەگوهاستنا وی دەنگ و باسی دبیت ئێکسەر نەمینیت ئەگەر دەیکێ دیت ئەو پێنگاڤا وان نەیا د جهێ خودا بو!

کانێ ئاریشە...؟

دەمێ ئافرەتەك دئێتە دەڤ من داکو گازندا ژ زەلامێ خو بکەت و ئەوی سالوخ بدەت کو ئەو ((کورێ دەیکێ یە))، ئەز نەچار دبن بێژمە وێ ئاریشە نە د زەلامێ تە دایە، بەلکی ئاریشە یا د دەیکا وی دا، ئەو ئاریشا مێیەکێ مێیەکا دی ئەگەرێ پەیدابونا وێ یە، و داکو سەرکەفتنێ ل سەر وێ ئاریشێ بینین دڤێت ئەم بو لایێ زەلامی بچین ژبو چارەسەرکرنێ!

ئەو زەلامێ بشێوەیەکێ تەڤایی پشت بەستنێ ل سەر دەیکا خو دکەت ئەوە یێ ل دەمێ زاروکینیا وی کاودانەکێ چاڤدێریکرنا سەرانسەری ل سەر هاتیە پەیرەوکرن، دەیك دەستکارییێ د هەمی کاروبارێن وی دا دکەت، دەلیڤا ژێگرتنێ و بریارا ئازاد نادەتێ، پێکولێ دکەت ئەوی بپارێزیت هەتا ژ نەفسا وی بخو، رەت دکەت ئەو د بوچونا خودا یێ سەربەخو بیت داکو زیانێ نەگەهینیتە خو.

و سەرەرای یا بوری هەمیێ، دبیت سیفەتێن خوپەرێسیێ د کەسایەتیا وی دا جێگیرکربن ل دەمێ زاروکینیێ، دەیك ل رویێ هەر کەسەکێ زاروکێ وێ توره دکەت دکەته ڤێژی هەتا ئەگەر زاروك بن و ل ژیێ وی بن، کار دکەت ژبو دابینکرنا کاودانەکێ جیاوازیێ بو وی دناڤ هەمی کەسا دا، د بێژیتێ تو باشترینی، و جوانترینی، و ژ هەمیا راستەرێ و دروستتری، و چ جارا خەلەتیا ناکەی، ل سەر تە پێدڤیە تو خەونا ببینی، و ل سەر جیهانێ پێدڤیە خەون و هیڤیێن تە بو تە بدەست ڤە بینیت...

ب کورتی، رەت دکەت نافکا وی ببڕیت[1]، ئەو یا پێڤەگرێدایە، رەت دکەت هزرا وی و سەرەدەریکرنا وی ژ سەرەکانیەکا دی پەیدابیت، و دەمێ کوڕ مەزن دبیت و ژنێ دئینیت، دەیك دکەڤیتە بەرامبەری مەزنترین و توندترین ئاریشا خو.

زاروکێ وێ یێ نازدار هاتە ڤەگوهاستن بو هەمبێزا ئافرەتەکا دی، و ل سەر وێ پێدڤیە ئەو جەنگێ خو یێ ژ هەمیا گرنگتر بەرپا بکەت، چ کەسا لڤێرە ئەو شیان نینن تێ بگەهیت، ئەو نە پەیوەندیەکە دناڤبەرا دەیکەکێ و هەڤژینا کوڕێ وێ یاکو ل ژیێ زاروکێن وێ یان هێشتا بچکتر، ئەو پەیوەندیەکە دناڤبەرا دوو ئافرەتا دا! هەردوو داخازا مافێ خو دکەن د هەمان زەلام دا، ئەو زەلامێ دەمەکێ درێژێ ژیێ خو بوراندی

---

[1] ئاماژەدانە بو ((الحبل السري)). "وەرگێڕ"

لژێر سیبەرا ئافرەتا ئێکێ، و خەونا دبینیت ئەگەر ئەوی سیبەرا خو یا تایبەت هەبا... بەس دێ ئەڤە ل کیرێ بدەست کەڤیت!

تورەبونا دەیکا وی نە تشتەکێ سڤکە بو وی، ئاماژەدانێن وێ کو ئەو یێ نەگوهداریا وێ دکەت خوراگرتن بو نینە، رازیکرنا وێ یا بویە ئارمانجەك پێخەمەت بدەستڤەئینانا وێ دبیت هەمی کەسا تورە بکەت، و ژوان کەسا، هەڤژینا وی بخو.

باشە، و چارەسەری...؟!

ئاخفتنا من لڤێرە بو هەڤژینێ یە ژبەرکو ئەو لڤێرە ئێکەم زەرەرمەندە... و دبیت ئێکانە زەرەرمەند بیت.

وەکی بەری نوکە من گوتی، زەلامێ تە وێ سەرەدەریێ ب ئیرادا خو یا رەها ناکەت، و بڤی شێوەی گازندەکرنێ چ بەرهەم پێڤە نائێن، دڤێت تو زێدەتر یا بیرتیژ و خودان دیتنەکا بەرفرەه بی، و لدیڤ ڤان رێنمایا بچی:

١: دێ تو هەوجەی بێهنفرەهیێ بی، هەر گوهورینەکا دێ تو کار ل سەر کەی بەرهەمێ وێ زیکا نائێت، ئەم یێ بەحسێ کەسایەتیەکێ دکەین بدرێژاهیا چەندەها سالا یا پێکهاتی، و هەلویستا و ریدانا یا جێگیرکری، هزرا گوهورینێ دناڤبەرا شەڤ و روژەکا دا چ جارا چێنابیت.

٢: جەنگێ تە یێ سەرەکی دێ یێ راوەستیای بیت ل سەر مافێ تە د زەلامێ تەدا نەك مافێ تە ژ زەلامێ تە[1]! دێ تو هەوجەی وێ چەندێ

---

[1] ئانکو بابەت نە بابەتێ شەڕ و پێکدادانێ و ژێ ستاندنێ یە. "وەرگێڕ"

بی رولێ هەڤژینیێ و دەیکێ پێکڤە بگێرێ، تو یا پێشرەوییێ دکەی ژبو بدەستڤەئینانا هندەك روبەرا ژ بالانسێ دەیکا وی برێکا هەمبێزکرنا وی یا زێدەتر و نازاندنا وی یا زێدەتر، و چاڤ وەرگێران ژ هندەك رەفتارێن وی یێن نە ب دلێ تە.

٣: دێ هەوجەی ئێکبریاریێ و دانانا هندەك یاسایا بی ل هندەك دەلیڤا، بەس بێی سوحبەتێ ل سەر دەیکا وی بکەی دەربارەی وی تشتێ ئەو رەت دکەت یان دبیت ل سەر تە هژمار بکەت خەلەتی.

٤: پێکولێ بکە دلێ دەیکا وی بدەست خوڤە بینی، یان ئەگەر چ نەبیت پێکولێ نەکەی نەفسا خو بدانیە ئاراستێ هەڤدژ، ل هندەك دەلیڤا رێکێ ل بەرامبەری وێ ببڕە و پرس و راوێژا وێ بکە دەربارەی هندەك بابەتا، زاروکێن خو هان بدە ئەو خو نێزیکی وێ بکەن، ب کورتی هندی دشیان دابیت نەفسا خو دەربێخە ژ هاوکێشا دژایەتییێ.

٥: بەرێ خو بدە خالێن جیاوازیێ ئەوێن لدەڤ زەلامێ تە هەین. ب سەربور یا هاتیە دوپاتکرن کو ئەو زەلامێ برێکەکا ژ رادەی زێدەتر سەرەدەریێ دگەل دەیکا خو دکەت، زێدەتر یێ دلنەرمە، و زێدەتر د هەست و سوزێن ئافرەتێ دگەهیت، و زێدەتر نێزیکی و پێکڤەگرێدان دگەل رەگەزێ دی یا هەی.

پێکولێ بکە خاتینا من تو ئەوی شیرڤە بکەی، و ژبەرکو شیردانا وی یا دەرونی نە بتنێ دوو سال بون، دێ شیرڤەکرنا وی یا بزەحمەت و هێدی هێدی بیت، ڤێجا تو یا بێهنفرە و ئارام بە، و بلەز بێ هیڤی نەبە.

بومە نەگوت:

٢٥- پەیڤ تشتەکێ مەزن دکەن

....

گوتە مە چ باج ل سەر ئاخفتنێ نینە[1]... وەی بوڤێ درەوێ!

و چەوا باوەر ژوان بکەین ل وی دەمێ کارتێکرن و دەرئەنجامێن پەیڤا ل سەر مە دشێن نەفسا زیندی بکەن و گەشەکرنێ بێخنێ، یان ژی بشکێنن و پرت پرت بکەن...؟!

چەوا دشیان دایە باوەر ژ بانگەشا وان بکەین، ل وی دەمێ پەیڤا جوان د رێبازا ئایینی دا هژمار دبیت خێر و چاکی، و پەیڤا کرێت دشێت خەلکەکی ل سەر سەروچاڤێن وان بهاڤێتە دناڤ ئاگری دا؟!

دبیت ئەم بتنێ ل وی دەمی باوەر ژوان بکەین، ئەگەر بانگەشا وان ئەو بیت کو پەیڤ نەیا هەوجەی تشتەکێ مەزنە داکو بێتە گوتن، بڤی شێوەی دێ ئەم پسیارێ دوبارە دارێژین و بێژین: و باشە مادەم وەسایە پا بوچی پەیڤا جوان نابیتە رێبازا ژیانێ؟

برێکا وانێن ژیانێ و شینوار و دەرئەنجامێن سەربورا مە زانی کو هەر پەیڤەکا ئەم دبێژین جورەها پەیڤێن دی ژ هەڤوێنێن خو هەنە، و هەر رستەکا ئەم د دارێژین دشیان دایە ب پیچەکا هشیاریێ دوبارە بێتە دارشتن بشێوەیەکێ باشتر.

---

[1] چ باج ل سەر نینە، بوچی؟ چونکی چ حسێب بو نینە و نەیا ژ هەژی یە باجەك ل سەر هەبیت، ڤێجا نڤیسەر بەروڤاژی گوتنا وان دوپات دکەت. "وەرگێر"

بەلێ ب لێبورین ڤە، چ کەسا نیشا مە نەدا دێ چەوا پەیڤێن خو دوبارە دارێژین داکو زێدەتر د نازك و دلنەرمکەر بن، و گەلەك بوخو نەکرە خەم بێژنە مە ژیانا هەڤژینیێ یا سەرکەفتی ئەوە یا تێدا قالبێ دانوستاندنێ دئێتە چێکرن ب زمانەکێ نەرم و جوان، هەروەسا بومە نەگوت ل سەر مە پێدڤیە ئەم وان پەیڤێن سیفەتێ کارێ فەرمانکرنێ بخوڤە دگرن جوان بکەین، و شێوازێ واجبونا جێبەجێکرنێ ب هەلوەشینین دناڤ فەرمانێن خودا ئەوێن ئەم ئاراستەی هەڤپشکێ ژیانێ دکەین.

و یا هێشتا زێدەتر جهێ داخێ، ئەم بخو هشیار نابین ل سەر وێ چەندێ کو دڤێت ئەم د تورە پاك و جوان بین د سەرەدەریکرنا خودا دگەل هەڤدو، و تێ ناگەهین کو دشیان دایە پیچەك ژ پەیڤێن هاندانێ بزاڤ و چالاکیێ و گەرماتیێ بهاڤێژنە ژیانا مە.

زەلامێ تە وەکی هەمی زەلامێن دی کار دکەت، ڤێجا تو بوچی نابێژیە وی ئەو د چاڤێن تەدا جیاوازترە ژ هەر زەلامەکێ دی، و سوپاسیا وی بکەی ل سەر ماندیبونا وی، و رێزگرتنا خو دیاربکەی بەرامبەری گەشتا خەباتا وی پێخەمەت دابینکرنا ژیانەکا باشتر بوتە و بو زاروکێن وە؟

هەڤژینا تە ب ئەرکێن نافمالێ رادبیت وەکی هەر هەڤژینەکا دی، چ زەحمەتی تێدایە ئەگەر تو ئەنیا وێ ماچی بکەی، و دەستێ خو ب نازکی بدانیە سەر ملێ وێ و بو وێ دوپات بکەی یا ئەو دکەت تشتەکێ پیروزە، و تو سوپاسداری بو وێ هەمی

بەخشینا ئەو پێشکێش دکەت؟ کوپەکێ چایێ بوتە ئینا، ڤێجا تو بوچی سوپاسیا وێ ل سەر ڤێ چەندێ ناکەی؟

بەلێ، یا من مەرەم پێ هەی ب رون و ئاشکەرایی ئەوە تو بەرێ خو بدەیە چاڤێن وێ و سوپاسیا وێ بکەی ل سەر ئینانا کوپێ ئاڤێ، یان چایێ، یان موبایلا تە.

چ تشت نەشێن کیراتیا سەرەدەریکرنا پاك و شارستانیانە ئاشکەرا بکەن وەکی سوپاسیێ و نیشاندانا رێزگرتنێ، یاکو ژلایێ خوڤە دەربرین ژێ دئێتەکرن ب کێمترین و سادەترین پەیڤ.

دەمێ ئەم سوپاسیا لایەنێ دی دکەین، ئەم یێ بشێوەیەکێ پراکتیکی بو وی دیار دکەین ئەم ب وی کەیفخوش دبین، و دزانین کا ئەو چ تشتە ئەنجام ددەت، و رێزێ ل ماندیبونا وی دگرین.

دەمێ ئەم سوپاسیا وی دکەین ئەم وی هانددەین داکو تشتێ زێدەتر ئەنجام بدەت، و سەنتەرێ بەخشینێ لدەڤ چالاك دکەین داکو زێدەتر پێشکێش بکەت، و زێدەتر مە بەختەوەر بکەت.

دەمێ ئەم سوپاسیا وی دکەین ئەم بالانسەکی ژ دلنەرمیێ ددانینە ناڤ دلێ وی، کو دێ پاشی هەوجەبینێ دەمێ ئەم ددەرحەقێ وی دا کەمتەرخەمیێ دکەین، دێ ئەو ل وی دەمی هەست پێ کەت کو ئەم - سەرەرای هەر تشتەکێ بوری - نە وەکی توندوتیژیا جارائینە، و پیچەك ژ ئێشانێ دشیان دایە بێتە ڤەشارتن ل نیڤا بوشاتیەکێ ژ دلنەرمیێ یاکو مە دانایە ناڤ دلێ وی.

چ تشتێ وەسا بو سوپاسیێ پێ نەڤێت ژبلی چەندەکێ ژ راوەستیانێ و هزرکرنێ، چەندەك ژ هشیاریێ و پاقژکرنێ د فەرهەنگا تەیا زمانەوانی دا داکو پەیڤا باش و جوان ژێبگری، یا ڤالا ژ توندیێ، یا سڤك ژ رامانێن بومبەدارێژیێ و شەپرزەکرنێ و ئێشاندانێ.

د رێبازا پێغەمبەرێ مەدا سلاڤێت خودێ ل سەر بن پەیڤا باش خێر و چاکی یە، و ئەو کەسێ سوپاسیا خەلکی نەکەت سوپاسیا خودایێ مەزن ژی ناکەت، ئەوژی کو پێکهاتا دەرونی یا ڤی کەسی یا راهاتیە ل سەر خوپەرێسیێ و بەرێخودانێ بو هەر تشتەکێ بو وی دئێت هەروەکی ئەو مافێ وی یێ سافی و زەلالە، و هەوجەی سوپاسیێ و نیشاندانا رێزگرتنێ ناکەت.

و پێغەمبەر سلاڤێت خودێ ل سەر بن دزڤریت داکو دوپاتیێ ل سەر وێ چەندێ بکەت کو بابەت نەیێ بزەحمەتە بو وی یێ حەز دکەت، ئەوژی هەر کەسەکێ گوتە کەسێ بەرامبەر ((**جَزاكَ الله خَيرا**)) ئەڤە وی مەردینی کر و زێدەهی د نیشاندانا سوپاسیێ دا کر، ئانکو تو نەیێ نەچاری ژبو پێشکێشکرنا نامەکێ یان دەرئێخستنا بەیانەکێ یان بەخشینا باوەرنامەکا رێزگرتنێ... بتنێ پەیڤەکا سادە ب رویەکێ نەخشاندی ژ گرنژینێ دێ رولی هەمیێ ب باشترین شێوە گێریت.

ب لێبورین ڤە چ کەسا بوخو نەکرە خەم ڤێ چەندێ بوتە بێژن، ئەو هندەك تشتێن توراهات و بکێرنەهاتینە د تیتالا کومەلگەهەکی دا یێ کو کەسانێن خو فێر دکەتە ئاخفتنا نەرم و جوان ل دەمێ ئامادەبونا وان ل

جڤاتا بیانیا، و نە گرنگی و پیتەدان ب جوانکرنا ئەزمانی ل جڤاتا وان کەسێن دگەل دا دژیت و ئەو دگەل وی دا دژین، کومەلگەهەکێ گرنگیێ ددەتە وێ چەندێ تو گرنژینا خو بکەیە بەرخو و ئەزمانێ خو بهێن خوش بکەی بەری چاڤپێکەفتنا وان کەسێن د چارچوڤێ کاری دا سەرەدەریێ دگەل دکەی داکو یێ سەرکەفتی بی د کاودانێ خو یێ پیشەیی دا، و دەلیڤێ ددەتە تو هەردووکا دگەل پێلاڤا خو ل بەر دەرگەهێ خانیێ خو بێخی بێی کو ژبەر ڤێ چەندێ لومەییەکێ یان پنیکرنەکێ ئاراستەی تە بکەت.

<u>بومە نەگوت:</u>

٢٦- گیانێن مە دڤێت دگەل مە بن!

....

ئەو پسیارا ئاراستەی وێ کری یا رون و ئاشکەرا بو: سەروبەرێ وی دناڤ مالێ دا یێ چەوا بو؟

ئەوێ گوت: ئەو دناڤ مالا خودا مێر بو، و باب بو، و باپیر بو، ب وی سەروبەرێ دروست یێ کو یا پێدڤی ل سەر بیت...

ئەو د هەمی کاودانێن خودا یێ ب گرنژین بو، کێم فەرمان ئاراستەدکرن، یێ نەرم و جوان بو دەربارەی ئاماژەدانا خەلەتیا، و سەرەرای کاروبارێن وی یێن زێدە هاریکاریا مە دکر د کارێن نافمالێ دا، دنیا ب سەرك دا نە دئینا ژبەر جلوبەرگێ وی یێ کو من ژبیرکری بو بەرهەڤ بکەم، بەلکی بەروڤاژی دا ئەو ب هێمنی چیت داکو وێ کێماسیا تێدا هەی چارەبکەت بێی لوما ئاراستە بکەت یان گازندا بکەت، دەمێ ئەم ل دەمێ خارنێ پێکڤە درینشتین ئەوی ئەڤ کومبونا مە ب دەرفەت دزانی داکو دەربرینێ ژ ڤیانا خو بکەت بو من، ب دەستێ خو خارنێ بدەتە من، و ژ وی جهی بخوت یێ من ژێ خاری، و پەرداغی وەربادەت داکو ژ وی جهی ڤەخوت یێ من ژێ ڤەخاری... ئەز د گرنژیم د کەیفخوشیێ دا و ئەو د گرنژی د ڤیانێ دا!

ئەز نە د هێلامە بتنێ دەمێ ئەز یا ماندی، دا سەرێ خو دانیتە سەر سینگێ من و خینیت، و دا من نازینیت ب ناسناڤەکێ ئەوی ل سەر خاترا

من داهێنای، ڤیانا خو بو من ل بەرامبەری خەلکی دیاردکر، چ ئاستەنگ نە ددیتن بەرامبەری راگەهاندنا پێگەهێ من یێ بلند د دلێ وی دا.

دا ئەو ژ رینشتنێ رابیتە سەرخو داکو پێشوازیا کچا خو بکەت و بدانیتە باشترین جهـ، ڤێ چەندێ دکەت و ئەو یێ دناڤ هەڤالێن خودا، ئەو یێ دبێژیتە وان تشتەك ژ مالا وی و زاروکێن وی گرنگتر نینە.

ب کورتی، دەمێ ل مالا مە ئامادە دبوی ژبیر نەدکر گیانێ خو ژی دگەل خو بینیت، ئەوی شیان هەبوون ژێکجوداکرنێ پەیدابکەت دناڤبەرا بارگرانی و گڤاشتنێن کارێ خو و دناڤبەرا وەفاداریا وی ب گێرانا رولێن ژیانا هەڤژینیێ... ئەو ژ راست زەلام بو.

بەلێ، موحەممەد سلاڤێت خودێ ل سەر بن ژ راست زەلام بو، و بەرسڤێن هەڤژینا وی عائیشایێ خودێ ژێ رازی بیت دەربارەی سەروبەرێ وی دناڤ مالێ دا باشترین بەلگەنە ل سەر وێ راستیێ کو زەلامێ گرێدای ب بارگرانی و کاروبارێن بانگەوازیێ نا کەڤیتە وێ خەلەتیێ یاکو زەلامێن ڤی دەمی د کەڤنێ، ئەوژی غافلبونا وانە ژ ئەرکێن ژیانا هەڤژینیێ، ئەو سامانی پەیدادکەن، و دوماهیا روژێ بومە دئێنە مال و ئەو د ماندی، ڤێجا مالێ بوخو دبینن وەك دەلیڤەکا نمونەیی داکو باش بێهنا خو ڤەکەن ژ هەر ماندیبونەکا بو چێبوی، و بارێ خو سڤك بکەن ژ پێشکێشکرنا زێدەتر!

بەری نوکە مە گوت کو هەڤژینا بیرتیژ دڤێت پێشوازیا زەلامێ خو بکەت ئەوێ زڤری ژ جەنگێ ژیانێ پێشوازیەکا ژ هەژی ماندیبون و خوراگرتنا وی بیت، و ل سەر وێ پێدڤیە ئەو جورە بێهنڤەدانەکێ و تەناهیەکێ دناڤ مالێ دا بو وی دابین بکەت ببنە هاریکار ئەو بشێت گیانێ

خو بزڤرینیت ئەوێ هاتیە لاوازکرن ژبەر جڤین و لڤینێن ژیانێ، و گڤاشتنێن کاری، و جەنگێ پارییێ ژیارێ.

ڤێ جارێ ئەز بەرێ خو ددەمە چاڤێ زەلامی و دبێژمێ کو هەمی جەنگێن مە ژ دەرڤەی مالێ و دگەل رێزگرتنا مە بو وان جەنگا بەس ئەو وێ رامانێ نادەن کو ئەم کەمتەرخەمیێ ددەرحەڤێ ئەرکێن خو یێن نافمالێ دا بکەین، و دڤێت ئەو نەبنە هێجەت داکو ئەم مافێ کەسوکارێن خو د ئامادەبونا مەدا دگەل وان ژناڤببەین.

ئەڤ ئامادەبونا تە دگەل وان یاکو چ کەسا بوتە بەحسێ وێ نەکری، نە بتنێ ب لەشی یە، بەلکی ب گیانی ژی یە!

یێ ئامادەبی داکو پسیارا بکەی و بەرسڤا بدەی، داکو بگرنژی و سەرەدەریا نەرم و جوان نیشان بدەی، و یارییێن دلڤەکرنێ و کەنییێ ئەنجام بدەی، و خو پشت راست بکەی ژوان دلێن دوعا بوتە دکەن... کا ئەرێ ئەو هەر ماینە ل سەر وی سەروبەری و هێشتا تو ل بیرا وانی!

باراپتریا مە د ئامادەنە و د هەمان دەم دا نە د ئامادەنە، یێ ئامادە ب لەشێ خو نە ئامادە ب هوش و ئاگەهی و دلێ خو، دناڤ کەسوکارێن خودا د رینیت و زل و زل تەماشەی تلەفزیونێ دکەت، یێ مژیلی موباییلا خویە، هشیاریا خو یا هاڤێتیە گەلیەکێ دی، ئاخفتنا خو د برِیت ل دەمێ بەرسڤدانێ، دبینیت ئاماژەدانا دەستی و هژاندنا سەری و هندەك پەیڤێن کێم و بێ رامان بەسن ژبو گەهاندنا پەیامێ.

و هەڤالێ مە نزانیت کو ئەڤ دەستوداره دشێت گولێن ژیانێ دناڤ مالا وی دا بکوژیت، و ڤیان و بزاڤ و چالاکیێ و رویگەشیێ دیر بهاڤێژیت.

چ کەس بومە ڤێ چەندێ نابێژن ژبەرکو کێمن ئەو کەسێن بهایێ وێ چەندێ دزانن ئەم ب گیانێن خو دناڤ مالێن خودا د ئامادەبین، بهایێ وێ چەندێ ئەم بەرێ خو بدەینە چاڤێ بەرامبەر ب ئەقلەکێ هشیار و ل سەرخو، بهایێ وێ چەندێ ئەم گرنگیێ بدەینە ئامادەبونا خو دناڤ مالێ دا و بکەینە ئامادەبونەکا تمام.

پێغەمبەرێ تە موحەممەدی سلاڤێت خودێ ل سەر بن ئەڤ چەندە دکر و ئەو ژ تە مژیلتر و خودان کاروبارێن زێدەتر بو، دەمێ ژیاننام وی دخینی دێ مەندەهوش بی کا چەوا ئەو زەلامێ هەڤسەنگیا هێزێ د جیهانێ دا سەرنشیف کری وەسا سەرەدەریێ دگەل کەسوکارێن مالا خو دکەت هەروەکی ئەو بو وی جیهان هەمی نە، و ئاریشێن وان ئەوێن بچیك ب دیتنا هندەکا دا د چاڤێن وی دا د مەزنن، و هەست و سوزێن وان نابیت ب چ هێجەت بێنە پشتگوهاڤێتن.

عائیشا چیروکا بو وی د ڤەگێریت ئەو گوهداریا وێ دکەت بێی لڤینێ بێخیتە لەشێ خو و ژڤی رەخی خو وەربادەتە رەخێ دی، نەڤیێن وی حەسەن و حوسەین دچنە سەر پشتا وی ئەو دەستێ خو ب نازکی ب لەشێ وان دا دئینیت و کەنیا وان یا د گوهێن وی دا زەنگە زەنگێ دکەت، کچا وی فاتیما د کارەکێ خودا پرس و راوێژا وی دکەت دنیایێ د هێلیت داکو دلێ وێ تەنا بکەت، و رێکێ بو رون بکەت.

و دێ حێبەتیبونا تە هێشتا زێدە بیت دەمێ تو وی دبینی ئەو یێ ب ئەرکێن هەڤالینیێ رادبیت، و دێ پەحنکا دەستێ خو ل هەڤوێنا وێ دەی

دەمێ وى دبينى ئەو سەركردەيە و ورەيا سەربازێن خو بلند دكەت، و كا چەوا ئەوى بدرێژاهيا سالێن بانگەوازيا خو روژەكێ بتنێ ژى كەمتەرخەمى نەكر د گەهاندنا پەياما خودا.

راستە ئەو پێغەمبەر بو، بەس بەرى هەر تشتەكى ئەو مروڤەكێ ڤەنجكار بو، دزانى زەلامينيا راستەقينە ئەوە خودان بەرپرسياريێن خو بدانيتە سەر شانێ خو، و بابەتێن بچيك د چاڤێ زەلامى دا دبيت د مەزن بن د چاڤێ كەسوكارێن مالا وى دا، ڤێجا دڤێت بهايێ وان بابەتا كێم نەكەت، و ب بێ ئاڤلانە ل پێنوس نەدەت، و هەمەمێ ژ سينگێ خو نەئينيت و بێژيت كو كەسوكارێن وى رێزێ ل پەياما وى و رولێ وى ناگرن.

بومە نەگوت:

٢٧- هەبونا ئارەزوییێن هەڤپشك نە ژ تشتێن گرنگە

....

ئەز دزانم تشتەکێ باشە هەردوو لایەنێن ژیانا هەڤژینیێ بەشداریێ د ئێك ئارەزودا بکەن، و ژ ڤیان و دلوڤانییێ یە کەسەك ژمە ملێ خو بدەتە ملێ هەڤپشکا ژیانا خو بەرەڤ کومڤەبونێ ل هەر دەلیڤەکا کەیفێ و خوشیێ.

بەلێ پا ئەڤ چەندە و سەرەرای وێ خوشیا تێدا هەی، نائێتە هژمارتن نە پیڤەر و نە مەرج ژبو ژیانەکا هەڤژینیێ یا بەختەوەر.

هندەك کەسێن ل دەوروبەرێن مە دبیت ئەو بن یێن کو نمونەییێ ژ هەر تشتەکی دخازن و شیرەتێ ئاراستەی مە دکەن ئەم ژیانا هەڤژینیێ دگەل وی کەسی پێك بینین یێ وەکی مە د گرنگیدان و ئارەزوییێن خودا، و دبیت هێشتا دیرتر بچیت و بومە دوپات بکەت کو نە بەشداریکرن د کار و چالاکییێن هەڤپشك دا بەلگەیە ل سەر زێدەییا روبەری دناڤبەرا مەدا، و دبیت لێڤێن خو لێکبادەت وەك نیشاندانا مخابنیێ ل سەر رەوشا مە دەمێ دبینیت هەر کەسەکی ژمە ئارەزوێن خو یێن ب تمامی جیاواز ژ لایەنێ دی هەنە.

بەلێ چ کەس بومە بەحسێ گرنگیا وێ چەندێ ناکەن کو هەر کەسەك ژمە رێزێ ل ئارەزوییێن لایەنێ دی بگریت، هەتا ئەگەر وەسا ببینیت کو ئەو ئارەزو نە ژ هەژی گرنگیدانێ نە!

چ کەس بوتە نابێژن حەژێکرنا زەلامێ تە بو تەپا پێی، یان یاریێن ((Play Station)) تشتەکە دڤێت تە باش رێزگرتن بو هەبیت، هەتا ئەگەر ب دیتنا تە ئەو بتنێ هەدردانا دەمی بیت و تشتەکێ نە ژ هەژی وێ هەمی گرنگیدانێ بیت.

چ کەس بەرێ تە نادەنە وێ راستیێ کو پیتەدانا هەڤژینا تە ب بەرنامێن بەرهەڤکرنا خارنێ، یان ڤیانا وێ یا زێدە بو دراماییێ، دبیت دەربارەی وێ تشتەکێ خودان بها بیت، و دڤێت تو رێزێ لێ بگری.

دبیت ئەم گەنگەشێ بکەین دەربارەی وی دەمێ دناڤ وان ئارەزویادا دئێتە هەدردان، دبیت گلە و گازندا ژ هەڤدو بکەین دەربارەی ڤێ چەندێ، بەس دڤێت ئەم ڤێ چەندێ بکەین بێی کو گرنگیدان و ئارەزوییێن هەڤپشکێ ژیانا خو ب دەبەنگی ل پێنوس بدەین یان تورانا پێ بکەین.

پشتی ڤێ چەندێ دبیت ل سەر تشتەکی کوم ببین یێ کو ئەم هەردوو حەژێ دکەین، دبیت پێکڤە بچینە سینەماییێ یان شانوگەرییێ... دبیت دگەل وێ بەشدارییێ د چەند ئارەزوییێن وێ دا بکەم وەك شکاندنا بێزارییێ یان وەك بەشداریکرنەکا وژدانی، دبیت تو دگەل وی برینی ژبو بەرێخودانا یاریەکا گرنگا تەپا پێی و پێکولێ بکەی دگەل وی هاندانێ بکەی، و دبیت ئەم هێشتا وێڤەتر بچین و سەروبەرێ گونجای بو هەڤپشکێ ژیانا خو بەرهەڤ بکەین داکو ئەو ب تامتر و خوشتر ئارەزویا خو ئەنجام بدەت.

و ل وی دەمی، دێ دشیان دابیت ئەم ببینین کا چەوا جیاوازیا ئارەزویا بو ئەگەرێ ڤیانێ و رێزگرتنێ، و بزانین کو چ تشت نائێنە رێزا دیتنا خوشتڤی و ئەو یێ دەمێ خو د کەیف و خوشیێ دا دبورینیت داکو ب ڤیان و سوپاسداریەکا زێدەتر بومە بزڤریت.

سیە رێسا ژبو هەڤژینەكێ نمونەیی

....

١: باراپتریا مە زەلاما لێگەریانا هەڤپشكا گونجای دكەن، بەس كێمەك ژمە خەباتێ دكەن داكو ئەو بخو كەسەكێ گونجای بیت!

٢: هەما بتنێ دەمێ دەرگەهـ ل وە هەردوكا دئێتە گرتن، پێكولێ بكە نەفسا خو پشت راست بكەی كو دشیان دا نینە ژڤێ باشتر هەبیت، و سەردەمێ ژێگرتنێ بدوماهی هات.

٣: نەچە دناڤ ژیانا هەڤژینیێ دا ب سەربورێن كەسانێن دی و ب وان رێسا و پرەنسیپێن دناڤ كومەلگەهی دا هەین دەربارەی وێ ژیانێ، پێكولێ بكە تو بخو ئاشكەرا بكەی، دێ گەلەكێ ژ دەست خو كەی دەمێ خوشی و جوانیا ئاشكەراكرنێ د هێلی.

٤: ب هێمنی پاشڤە هەرە و لێ زڤرینێ بو پێشبینی و تەخمینێن خو یێن بەری پێكئینانا ژیانا هەڤژینیێ بكە، بەشەك ژ كارەساتێ یا د وێ دیراتییێ دا یاكو دیار دبیت دناڤبەرا پێشبینی و تەخمینێن مە یێن نە بەرئەقل و دیتنا نمونەیی بو هەر تشتەكی و دناڤبەرا واقعی دا ب قەیرانێن خو و گرێكێن خو یێن ئالوز.

٥: ئەگەر پێناسا تە بو ئاقلداریێ ئەو بیت كو هەڤژینا تە سەرەدەریێ بكەت وەك زەلام، و باش د تە بگەهیت كا چەوا هەڤالێ تە ئەشرەف ڤێ چەندێ دكەت، وی دەمی باش بزانە چ ئافرەتێن ب ئاقل ل سەر ڤێ هەسارێ نینن.

٦: تو لێگەریانا خارنگەهەکێ بکەی ((خارنا مالێ)) پێشکێش دکەت، و نەرازیبونا خو دیار بکەی کو ((خارنا مال)) نە وەکی وێ یە یا خارنگەهـ پێشکێش دکەت وی دەمی هەوجەییا تە دانەکێ قەناعەتێ یە نەك دانەکێ خارنێ.

٧: نە ترسە ل وی دەمێ تە تومەتبار دکەت کو تو حەژ وێ ناکەی ل وی دەمێ تو ژبیر دکەی ((نانی، پەنیری، حەفازێن زاروکی)) دگەل خو بینیە مال، بتنێ بگرنژە، و ژبیر نەکەی جارا داهاتی دگەل خو بینی.

٨: گەلەك تشت د ژیانێ دا هەوجەی شروڤەکرنا ((ئەو وەسا بو یان وەسا نەبو)) ناکەن، و ژ تەڤایا ڤان تشتا هەڤرکی و گلە و گازندێن وێ ژتە ژبەرکو تو نە لدیف وێ هزرا باش بوی یاکو ئەوێ ژتە دکری د وی کابوسی دا ئەوێ شەڤا بوری ب سەر وێ دا هاتی! ب راستگویی داخازا لێبورینێ ژێ بکە، و سوزێ بدێ کو دێ هەمی تشت د دروست بن ل خەونا وێ یا داهاتی!

٩: بو وێ بەحسێ پەسنا هەڤالێن خو بکە ل سەر تشتەکی یێ کو ئەوێ بوتە کری یان بوتە پێشنیارکری و تە لدیف پێشنیارا وێ کری.

١٠: ئەم هەمی وەسا خو نیشان ددەین کو مە ڤیان بو ئاشکەراییێ و گوتنا وی تشتی یا هەی یێ د دلی دا بێی ڤەشارتن یان زێدەهی، بەس باوەر ژمن بکە دەڤخوشی و خەملاندنا پەیڤا باشتر و بێ سەرگێژیترە.

١١: ئەگەر ئەوێ ((درەوا تە)) باوەرکر ئەڤە وێ رامانێ نادەت کو ئەوێ ژ راست باوەرکر، ب پشت بەستن ل سەر بیرتیژیا خو یان باشی و نەرماتیا

سەرەدەریا وێ درێژەدانێ نەدە درەوکرنێ، باوەر ژمن بکە مەترسی دبیت ژ وی تشتی بێت یێ خودان ژێ پشت راست و تەنا.

١٢: ئەگەر گوتە تە ((مەرەما من نە ئەو بو)) یان ((من نە دزانی))، باوەر ژێ بکە و بابەتی ژبیر بکە، بەشەك ژ زەلامینیێ یا د وێ چەندێ دا تو براوەستی ژ راهێلانا قوربانیەکێ بێ ئەخت و بارێ پێکولا قورتالبونێ دکەت.

١٣: هەڤژینا تە چەند یا نەرم و باش بیت د سەرەدەریکرنا خودا، چەند ئاستێ رەوشەنبیریا وێ یێ نزم بیت، چەند پێزانینێن وێ دەربارەی تەکنولوژیایێ د کێم بن، دێ هەر ژمارا نهێنیا تلەفونا تە زانیت!

١٤: یاری و تورانا ب ئارەزویا وێ نەکە، هەتا ئەگەر ئەو ئارەزو د چاڤێن تەدا تشتەکێ بێ بها بیت، بەلکی بەروڤاژی بیرا وێ بینە ل ژڤانێ خەلەکا ٢١٦ ژ زنجیرا تورکی!

١٥: دەست ب بەرهەڤکرنا وێ نسکافیێ بکە یا ئەو حەژێ دکەت ل وی دەمێ تەماشەی زنجیرا خو یا ژ هەمیا خوشتر دکەت، و ژبیر نەکەی گرنژینێ ل سەر رویێ خو ب نەخشینی دەمێ تو پێشکێشی وێ دکەی.

١٦: دەمێ تو پسیارا وێ دکەی دەربارەی گورا بەرزەبوی، یێ نەرم و جوان بە و لێ نەکە ڤێژی، ژبەرکو باراپتر دێ ئێت و ل پێش چاڤێن تە ژ جهەکی ئینیتەدەر.

١٧: دەمێ پسیارا روژا تە ژ تە دکەت، بلا هەلویستەك دەربارەی روژا تە د سەرێ تەدا یێ بەرهەڤکری بیت داکو بو وێ ب ڤەگێری، بەرسڤێن

ژ جورێ ((سوپاس بو خودێ، روژەکا ئاسایی بو، یا برێڤەدچیت)) دوماهی تشتە یێ ئەوێ دڤێت بچیتە گوهێن وێ.

١٨: بەردەوام پاراستنێ ل سەر دیاریەکا خودان بها بکە ل جهەکێ ڤەشارتی، ب پشت راستی دێ جارەکێ ژ جارا هەوجەبییێ دەمێ ئەو هەلکەفتەکێ ژ لیستا وان هەلکەفتا ژبیر دکەت ئەوێن بو وێ گەلەك گرنگیا خو هەی، ب ئارامی بو بینەدەر، و ژبیر نەکەی لومەیا خو ئاراستەی وێ بکەی دەربارەی نیازا وێ یا نەباش ددەرحەقێ تەدا!

١٩: خشاندنا پیچەکا تۆزێ و پرتێن گلێشی بو ژێر شەملکا نڤێژێ وێ رامانێ نادەت تو ب کریارا پاقژکرنێ رابوی، هەمان تشت دەربارەی وان خەلەتییێن تە ئەنجام داین و وەسا هزرکری کو بتنێ ژبەرکو ئاریشە بدوماهی هات ئانکو ئەڤە ئەو خەلەتی ژی بدوماهی هاتن، ئەو د ئەرشیفێ ئەقلێ وێ دا د ئامادەنە، بەرهەڤ دکەت داکو سوحبەتێ ل سەر بکەت ل دەمێ هاتنا هەر ئاریشەکا داهاتی.

٢٠: گەلەك تشت بو ئافرەتێ د گرنگن ((رێزگرتن، بەرز راگرتنا ماندیبونا وێ، تێگەهشتنا هەست و سوزێن وێ))، بەس هەستکرنا وێ ب تەناهیێ هەر دمینیت گرنگترین داخازیا وێ، ڤێجا پێکولێ بکە هندی دشیان دابیت و تو چەند یێ تورەبی لڤینێ نە ئێخیە هەستکرنا وێ ب تەناهیێ دگەل تە و ژ جه نەبەی.

٢١: ئافرەت بەروڤاژی زەلامی هزر دکەت و ئەو یا د ئاخڤیت، و بڤی شێوەی زێدەتر خوهەلچون لدەڤ دیار دبیت، هەست و سوز دئێنە بەری ئەقلی د لومە و تومەتێن وێ دا ئەوێن ئاراستەی تە دکەت، پێکولێ بکە هندی دشیان دابیت وی تشتی ژبیر بکەی یێ تو دبینی تومەتبارکرنەکا

بێ بەختانەیە ژلایێ وێ ڤە ل وی دەمێ ئەو یا تورە ددەرحەقێ تەدا، خو ب سەرڤە نەبرن ژ سیفەتێ مەردایە.

٢٢: دێ دوبارەکەم، ئافرەت دەمێ تورە دبیت، دکەتە گری، دکەتە قێژی، گازندا دکەت، ب هەر سەروبەرەکێ هەی ئەو بێ دەنگ نابیت، ڤێجا ئەگەر تە دیت ئەو یا بێ دەنگە خو نێزیکی وێ بکە و بابەتی بدوماهی بینە، ژبەرکو باراپتر دێ ئەو د کومبونەکا گرتی دا بیت دگەل شەیتانی!

٢٣: دەست ب خارنێ نەکە هەتا ئەوژی نەئێت و بەشداریێ نەکەت، و بیرا زاروکێن خو ژی ل ڤێ چەندێ بینە.

٢٤: یێ مەزن بە د چاڤێ وێ دا، نەك ل سەر وێ، سیفەتێ رابونێ ل سەر خێزانێ و ئافرەتێ یێ کو ئەم پشت بەستنێ ل سەر دکەین و خو وەك زەلام ب خودانێن وی دزانین ل سەر راستیا خو نابیت هەتا ئەم ئەدەبیاتێن وی سیفەتی پەیرەو نەکەین ب راکرنا بەرپرسیاریێ، و سوپاسیکرن ل سەر بەخشینێ، و داخازا لێبورینێ ل بەرامبەری خەلەتیێ، و چاڤ گرتن و خو ب سەرڤە نەبرن ژ وی تشتێ ژ لایەنێ دی دەردکەڤیت و بومە یێ نەخوش.

٢٥: ئەز دزانم ئەم وەك زەلام حەژ ئافرەتێن زراڤ و لەش جوان دکەین، باشە، ئەڤە بوتە ئەڤ پەندا زیندی: ((بو وێ براد بێت بە دێ ئەوژی بوتە ئەنجلینا جولی بیت)) دگەل ل بەر چاڤ وەرگرتنا وێ چەندێ کو خاتین ئەنجلینایێ دەمەکێ ڤالا یێ هەی دبورینیت ل هولا یاریێن وەرزشی، و بودجەکا تایبەت ژی بو ڤێ چەندێ یا هەی.

٢٦: پێکولێ بکە دەربرینێ ژ دلتەنگیا خو بکەی دەربارەی ((لایکێن سوهامێ)) و ((کومێنتێن دوعایێ)) ل سەر وی تشتێ تو د فەیسبوکی دا د نڤێسی، بەردەوام بێژە وێ تو نەیێ رازی و کەیفخوشی بڤێ چەندێ.

٢٧: هەڤژینا تە ژمارا نهێنیا فەیسبوکێ تە دزانیت، یان ل دەمەکێ نێزیك دێ زانیت، ڤێجا هندی دشیان دابیت رێکا راست بگرە و توشی هنگافتنا نەبە.

٢٨: دبیت ئەم دوبارە بەرێخودانێ بو گوتنا ((**پارە بەختەوەرییێ پەیداناکەت**)) بکەین، بەلێ ئەز ب پشت راستی بابەتی ئێکلا دکەم کو ((**پارە زەلاما پەیداناکەت**))، و کار و ئەرکێن زەلامی گەلەك زێدە د بورن ژ وێ هزرێ کو بتنێ ئەو جزدانکا پارەی بیت.

٢٩: روژەك ژ هەیڤێ بو سینەمایێ، و ئێکا دی بو شیڤخارنێ ژ دەرڤەی مالێ، دشێن گەلەك تشتی پیشکێش بکەن، و وەی خوزیکێن وێ چەندێ تە دەستێ وێ گرتبا و هین هەردوو ژ دەرڤە بان ل جهێ وێ چەندێ ئەوێ بهێلی ل پشت تە باز بدەت.

٣٠: هندی بیرتیژیا تە وەسا قەناعەتێ بوتە پەیدابکەت کو تە هەڤژینا خو نیاسی، باوەر ژمن بکە هەر روژەکێ دێ تشتەکێ نی ئاشکەراکەی، ئەو هەمی د سەرنجراکێشن ئەی هەڤالێ من.

بیست راستییێن تو نەزانی دەربارەی زەلامێ خو

....

١: ئەو گەلەك نابێژیت ((حەژتەدکەم))، ژبەرکو وەسا هزر دکەت کو پەیڤا حەژتەدکەم یاکو ئەوی ل دەمێ دەزگرینیێ گوتیە تە یا ب سلامەتە و هێشتا یا ((کار دکەت)) هەتا وی دەمێ ئەو بەروڤاژی وێ دبێژیتە تە! ژبەر ڤێ چەندێ ئەو چ مفای نابینیت ژ دوپاتکرنا تشتەکێ دوپاتکری و پێناسەکرنا تشتەکێ پێناسەکری.

٢: ئەو یێ هەوجەیە تو ل سەر وی بنەمای سەرەدەریێ دگەل بکەی کو ئەو بەشەکە ژ چارەسەریێ نەك بەشەك ژ ئاریشێ، و ل سەر ڤێ چەندێ گوتنەکا وەکی ((ئەز خەندڤیم دناڤ مالێ و کاروبارێن وێ دا و تو یێ ژ دەرڤە بدرێژاهیا روژێ و ئاگەه ژ تشتەکی نە)) دێ بەرسڤدانا وێ ژلاییێ وی ڤە بەرەڤانیکرن و هێجەتگرتن بیت بو هەلویستێ خو و دوپاتکرن بیت کو ئەو یاریا گولفێ ناکەت دەمێ ژ دەرڤە، ئەڤە ژبەرکو تە ئەو - بێی مەبەست - تومەتبارکر.

٣: زەلام دبێژیت ((بەلێ)) ل وی دەمێ ئەم ئازادیێ ددەینێ داکو بێژیت ((نەخێر))، و ژبەر ڤێ چەندێ ((دڤێت ئەم سەرەدانا دەیکا من بکەین)) یا جیاوازە ژ ((ئەز دزانم تو یێ ب کاری، خوزی تە دەمەکێ ڤالا هەبا و ئەز پێ ئاگەهدار کربام بەلکی مە سەرەدانا دەیکا من کربا))!

٤: زەلامی بشێوەیەکێ گشتی هێجەتێن خو بو درەوکرنێ هەنە ((داکو تە خەمبار نەکەت))! ملێ تە ب ملێ زەلامەکی ڤە یێ کو درەوا نەکەت

تشتەكە دڤێت سوپاسيا خودايێ مەزن ل سەر بێتەكرن ژبەركو زەلامێ بڤى شێوەى دئێتە هژمارتن ژ كەمينا راستگو، يان ژ زورينا خودان خەيالەكا بەرفرەھ و گەشەكرى.

٥: ((ئەگەر وى گرنگى دابا من دا ئەز ب چاڤێ خو بينم))، ئەڤ گوتنە ب تمامى يا شكەستى و بێ رامانە، ئەو بدروستاهى گەلەكێ ژ وى تشتى نزانيت يێ تو پێ بەختەوەر دبى يان خەمبار دبى، و ئەڤە ب چ شێوا وێ رامانێ نادەت كو ئەو گرنگيێ نادەتە تە، دێ تو بڤى شێوەى يا هەوجەى شروڤەكرنێ و ئاسانكرن و نە ئالوزكرنا تشتى بى.

٦: زەلام نە ل ئاستێ وێ بيرتيژيێ نە ياكو خو پێ نيشان ددەن، زەلامێ تە زاروكەكێ ب سمبێلە! تورە دبيت و رازى دبيت وەكى زاروكا، و بڤى دەستودارى، چەندەك ژ بێهنفرەهيێ، و گەلەك ژ يارى و لڤينێن خوشيێ و كەنيێ، بوتە د پێدڤى نە ل دەمێ سەرەدەريكرنا تە دگەل وى.

٧: بيرتيژيا تە د سەرەدەريكرنێ دا دگەل وى ئەوە تو وێ هەستكرنێ لدەڤ وى پەيدابكەى كو تو ب وى يا مەزنى نەك ل سەر وى يا مەزنى، و ئەو سەركەفتنا تو بدەست خوڤە دئينى بەشەكێ گرنگێ وێ ژ وى يە ژبەركو ئەو يێ د ژيانا تەدا.

٨: مافێ تەيە تو غيرەتێ هندەك جارا ژێ راكەى، و دەربرينێ ژ خەمباريا خو بكەى بەرامبەرى رەفتارەكا وى يا خەلەت، بەس ئاريشە ئەوە زێدە بناڤداچون د زێرەڤانيكرنا ((كومێنتێن مەنالێ)) و ((لايكێن نوهايێ)) و ((مەسجێن خاتين عەلياييێ)) دبيت تە ژبيرڤە ببەت و تو

ئاگەهی و پیتەدانا خو نەدەیە دگەل وی، و پاشی دێ بتنێ کارێ خو کەیە تیر هاڤێتن بو ئاراستێ لایەنێ دی و هێلینا خو د ڤالاتییێ دا دانی.

٩: نوژدارێ دەروونناسی یێ بناڤ و دەنگ فلیپ ماکجرو دبینیت کو هەڤرکی راکرن دناڤبەرا ژن و مێرادا تشتەکێ مەترسیدارە، و ل سەر ژنێ پێدڤیە ئەو سیفەتێ رابونێ ل سەر خێزانێ و ئافرەتێ لدەڤ زەلامێ خو کارا بکەت و رێزێ لێ بگریت، بەلێ هەڤالێ من ((حەجی عەبدولغەنی)) دبینیت کو ل دەمێ کێشە و ئالوزیا ل سەر ژنێ پێدڤیە ئەو کاری ب وێ گوتنێ بکەت یا دبێژیت ((هەر تشتەك ب نەرم و نازکی ڤەدبیت)) بێی بچیتە ناڤ پێکدادانا ل سەر هەر بچیك و مەزنەکێ، و ئەز بخو زێدەتر دگەل بوچونا دوویێ مە.

١٠: گرنگترین داخازیا وی ((رێزگرتنە))، داکو ئەوی بدەست خوڤە بینی ل سەر تە پێدڤیە تو بەردەوام بو وی دیار بکەی کو تە بها و رێزگرتن بو ماندیبونا وی هەیە یاکو ئەو ددەتە بەرخو پێخەمەت تە و پێخەمەت زاروکا.

١١: باشترین ئافرەت لدەڤ وی ئەوە یا خودان کەسایەتیەکا رون و ئاشکەرا و ئاقلدار و رژد د ژیانێ دا، گوهدار و نەرم و نازدار دناڤ دەستێن وی دا، و دبینیت ئاریشا بێ چارە سەرکەفتنا کەسایەتیا ئێکێ یە ل سەر یا دوویێ.

١٢: ل دەمێ کرینێ ئەو لێگەریانا ((تشتێ گونجای)) دکەت، و تو لێگەریانا ((گونجایترین تشت)) دکەی، و ژبەر ڤێ چەندێ وی تشتێ دڤێت ئێکسەر دکریت مادەم ئەو تشت کەتە بەرچاڤا و دیت، و ئەو نەشێت

د سەروبەریٚ لێگەریانا تە بگەهیت، و بەراوردکرنێن تە، و شەپرزەبونا تە، و رژدیبونا تە ل سەر چونە ژورا هەمی دوکانا، و ئەو توشی گێژبونیٚ دبیت دەمیٚ تو بریاریٚ ددەی ل روژا پاشتر وی تشتیٚ تە کری بزڤرینی ب ویٚ هێجەتیٚ کو ((تە هەست پیٚ نەکر ئەو یێ باشە))!

١٣: سەرەرای ویٚ چەندیٚ کو ئەو وەکی راستیەکا گەردونی یە، بەس بومە یا گرنگە ئەم لڤێرە ویٚ ژی بکەینە د رێزیٚ دا و دوپات بکەین ((تەپا پێی نە بتنیٚ یاریە و بەس))!

١٤: ئەو نە کەسەکە زێدەهییٚ د نەرازیبونا خودا دکەت، بابەت هەمی ئەوە یێ پسیار دکەت ئەریٚ گەلو چ مفا هەیە د ((سي بي سي سفرة)) و ((فیتافیت)) و بەرێخودانا ((الشيف حسن)) و کرینا پەرتووکا ((منال العالم)) یا خارنێن شامی، پاشی خارنا تە ((برنج و بامی)) ل دانیٚ فراڤینیٚ، ئەوی بتنیٚ هندەك داهێنان دڤیا... و نە زێدەتر[1].

١٥: زانست هەتا ڤیٚ گاڤیٚ نە گەهشتیە چ شروڤەکرنا بو ڤیٚ چەندیٚ، بەلیٚ پا ژ راست پشتی داهێنانا موبایلێن سمارت سەرشو یێن بوینە جهیٚ بێهنڤەدان و خوشیترنەکا زێدەتر بو زەلاما.

١٦: بلا ئاخفتنا وی یا بیٚ رامان دەربارەی فرەژنییٚ تە نەخوش نەکەت، پەند دبێژیت ((یێ د ئاخڤیت ناکەتە کریار))، بەلکی ترس هەمی ژ وی هەڤالیٚ مەیە یێ تورانا ب فرەژنییٚ دکەت و دوپات دکەت ئەو نە

(1) ئەو ناڤێن وان بەرنامێن تلەفزیونی و پەرتووکانە ئەوێن گرێدای سەروبەریٚ نافمالیٚ و کابانییٚ. "وەرگێر"

دگەل ڤێ هزرێ یە و ئەوی بتنێ قەناعەت ب هەبونا ئێك هەڤژین یا هەی، ژبەركو باراپتر كورێ وی ژ هەڤژینا دووێ یێ ل KG2.

١٧: دێ بێژیتە تە هەبونا ئاماژا ((هاتە فرێكرن)) برەنگێ شین ل سەر ((واتساپی)) وێ رامانێ نادەت كو ئەوی ناما تە دیت و پیتە نەدایێ بەلكی بابەت هەمی ئەوبو ئەوی كربو دلێ خو پشتی ژ كاری بدوماهی دئێت بەرسڤێ بدەت بەلێ پا ژبیركر... ئەرێ مان من بوتە نەگوت كو ئەو نە ل ئاستێ وێ بیرتیژیێ نە یاكو خو پێ نیشان ددەن، كوپیكرنەكا دوبارەبوی هەتا د ئینانا هێجەتا دا!

١٨: ئەو یێ سنوردارە د سەروبەرێ خودا بگرە ژ جزدانكا پارا یا بچیك هەتا دگەهیتە پەیڤێن وی یێن كێم، تو یا سەرتاسەری د سەروبەرێ خودا و ((زێدە پیتەدان و داكوكیێ دكەی))، ئەڤە تشتەكێ جانە ژبەركو رامانا تەكوزیێ ددەت، دێ ئەو وی دەمی بهایێ ڤی تشتی زانیت دەمێ یارییێن خو ب ((چانتێن هاڤینی)) یێن زێدە دكەت و پاشی دزانیت كو تە ((قەهوە و شەكر و شامبو و جورێن كریما)) ژبیر نەكرینە ل وی دەمێ ئەوی ژبیركری شەحنا موبابیلا خو دگەل خو بینیت.

١٩: ڤێ چەندێ نەبێژە، چ گومان تێدا نینە هەڤالێن وی ژتە گرنگتر نینن، بابەت هەمی ئەوە زەلام یێ لێگەریانا جڤاتەكا وەكی خو دكەت، لێگەریانا پیچەكا سەربەخوییێ دیر ژ جیهانا مالێ و ژیانا هەڤژینیێ، پێكولێ بكە هندی دشیان دابیت گرنژینەكێ پێشكێشی وی بكەی داكو ب گرنژینەكا دی بزڤریت، باوەر ژمن بكە دێ ب بزاڤ و چالاكیەكا زێدەتر زڤریت، و دێ سوپاسدارێ تە بیت.

٢٠: زەلام بها و جهێ ئافرەتا جوان بەرز د نرخینن، بەس ئافرەتا پشت راست ژ نەفسا خو و شیانێن خو و جوانیا خو، ئەوە یا شیان هەین دلێ وان بوخو رابکێشیت، ب لێبورین ڤە تشتێ زەلام و ئافرەت نەزانن ئەوە کو بەشەکێ مەزن ژ بالکێشانێ و جوانیێ... دئێتە بدەستڤەئینان و نەیێ خورستی یە.

دەهـ شیرەت ژبو ژیانەکا هەڤژینییێ یا بەختەوەر

....

١: دێ ل دەوروبەرێن خو مالێن بێ سەروبەر و دامای، و هەڤپشکێن ژیانێ یێن خەمبار بینی، و ئەڤە ژلاییێ خوڤە دێ ترس و دوودلیا تە زێدەکەت و دێ وێ هزرێ لدەڤ تە خوجهـ کەت یا دبێژیت ژیانا هەڤژینییێ گورستانا ڤیانێ یە.

باشە، دڤێت ئەم باش بزانین کو رێکخراوا ژیانا هەڤژینییێ تشتەکێ سەرکەفتی یە، و ئەگەر شکەستن ئینا رامانا وێ ئەوە هندەك هەڤپشك هەنە خەلەتییێن ئەنجام داین، و دڤێت ئەڤە ب چ شێوا نەبیتە ئەگەر ئەم ب گومان بکەڤین دەربارەی وێ یا خودایێ مە سالوخدای ب ((ڤیان، دلوڤانی، تەناهی))، و زانستێ دەروننناسی دوپاتی ل سەر کری د ئاڤاکرنا کەسایەتیەکا خودان سەنگ و خوراگر دا، بەلکی بەروڤاژی، دڤێت ئەو ببیتە ئەگەر ئەم بهاییێ وی سەروبەری بزانین یێ ئەم تێدا، و تا وی ئاستی رژدیبون و گرنگیدانێ بدەینێ بومە وەکی خوپاراستنەکێ لێ بێت ژ ئەنجامدانا وان خەلەتییێن خێزانێن دەوروبەرێن مە ئەنجام داین.

٢: یێ واقعی بە، لێك تێگەهشتن دگەل هەڤپشکا ژیانا تە هێدی هێدی دێ پەیدابیت، و هین هەردوو پێکڤە دێ ژ قوناغەکێ بورن یاکو هەر چەوا بیت دێ کریار و هەلویستێن دروست تێدا هەبن و دیسا یێن خەلەت ژی، ژیری لڤێرە نە د کێماتیا جیاوازییێ دایە دناڤبەرا وە دا، و دیسا نە د بەرزەبونا هەڤدژییێ یە دناڤبەرا وە دا، و بەختەوەری ژی نە د بەرزەبون و دیارنەمانا ئاریشا دایە، بەلکی یا د شیانێن وە دا ژبو وەرگرتنا مفا و

سەربورا ژ هەر ریدانەکێ و بکارئینانا وێ وەك زانین و شەهرەزاییەکا هاریکاریا وە بکەت ل روژێن داهاتی.

بیرتیژ ئەون یێن مفای ژ خەلەتیا وەردگرن، و بێ ئەقل ئەون یێن خەلەتیا دوبارە دکەن... بەس دناڤ هاوکێشێ دا هزرا نەبونا خەلەتیا ب چ شێوا نینە.

٣: دڤێت هەر کەسەك ژمە پێنگاڤەکێ خو نێزیکی ئاراستێ هەڤپشکێ ژیانا خو بکەت، و دەستا ژ هندەك خەسلەتێن خو، و رەفتارێن خو، و داخازیێن خو بەردەت، داکو بگەهینە ناوچا ناڤەراست.

بەختەوەریا مە دێ ئێتە بدەستڤەئینان ل وی دەمێ هەر لایەك دزانیت پروژێ ژیانا هەڤژینیێ گرنگترە ژ خویەتیێ، ڤێجا پیچەکێ پاشڤەدچیت ژ خوپەرێسیا خو، پێخەمەت پەیداکرنا سەقایەکی ژ دانوستاندنێ و رێزگرتنێ و لێك تێگەهشتنێ.

هەر لایەك پێنگاڤەکێ بو پێشیێ بچیت داکو ئەو پێنگاڤ مە هەمیا ل ناوچا ناڤەراست بگەهینیتە ئێك و بومە ئاستەکێ رازیکەر ژ تەناهیێ و بێهنڤەدانێ دابین بکەت.

٤: ئەم نە د ڤەدەرین ژ کێماسی و خەلەتیا، و بڤی شێوەی، مە ماف نینە ئەم داخازێ ژ هەڤپشکێ ژیانا خو بکەین ئەو یێ بێ خەلەتی و کێماسی بیت، بو زانین، ئەو کەسایەتیا تە هەڤپشکێ ژیانا خو ل سەر دیتی ل دەمێ دەزگرینیێ بەرپرسیاریا وێ کەسایەتیێ هەر ل سەر شانێ تە بخویە کا ئەو چ مالە، خودیکا ڤیانێ تو دانایە سەر وی دەستوداری تو هەڤپشکێ خو وەسا ببینی ئەو یێ نمونەیی و بێ کێماسی یە، و ل سەر ڤێ چەندێ، دیتنا رویێ وی یێ راستەقینە هند وێ رامانێ نادەت کو تو

قوربانی و زەرەرمەندی هندی وێ رامانێ کو تو یا هەوجەی فێرکرنا نەفسا خوی ل سەر سەرەدەریکرنێ دگەل راستییێن واقعی.

٥: ڤیان یا دناڤ تێر و تەسەلیێ دا، ئەو نە کارەکێ ئەفسانەیی یە، و ژتە ناخازیت تو ببیە سوارەکێ شەرخواز و پرهێرشکەر.

ڤیانا راستەقینە دئێت ژ پیتە و گرنگیدانا هەر لایەنەکی ب تێر و تەسەلیێن ژیانا خو و یا هەڤپشکێ خو، ژیانا مە دەربرین بیت بو کومەکا تێر و تەسلییێن بچیك و بەختەوەر، و ب هشیاری کار بکەین پێخەمەت گرتنا رێکێ ل بەرامبەری کومڤەبونا رەفتار و پەیڤ و کارڤەدانێن بچیکێن زەرەرمەند.

٦: زەلامێ راستەقینە ئەوە یێ زەلام بیت د چاڤێ هەڤژینا خودا، نەك زەلام بیت ل سەر وێ!

ئەوە یێ ب ئارامی سەرەدەریێ دکەت سەرەدەریەکا دبیتە ئاماژە و نیشان ل سەر باوەریا وی ب نەفسا وی، و نە تێکچونا وی ل دەمێ دیاربونا جیاوازیێ دناڤبەری وی و وێ دا، و نە هەستیاریا وی ل بەرامبەری سەرکەفتنێن وێ، ڤێجا دێ وی بینین ئەو یێ هاندانا وێ دکەت ل سەر بدەستڤەئینانا دەستکەفتیا هەتا ئەگەر دەستکەفتیەکا بچیك بیت، و سوپاسیا وێ دکەت ل سەر ڤەنجیا وێ هەتا ئەگەر یا سادە بیت، و ل بەرامبەری خەلەتییێن خو چ یێن مەزن یان بچیك داخازا لێبورینێ دکەت، ئەو یێ هەوجەی ڤەشارتنا لاوازیا خو نینە ل پشت دەنگ بلندکرنێ، و ئەو زیرەکی و جیاوازیا هەڤژینا خو هژمار ناکەت کێمکرنەك بو سیفەتێ وی یێ سەرەیی و رابونێ ل سەر خێزانێ.

٧: ئافرەتا بیرتیژ ئەوە یا وێ هەستکرنێ لدەڤ زەلامێ خو پەیدادکەت کو ئەو گرنگترە ژ هەمی زەلاما، و تێگەهشتیترە ژ هەمی مروڤا، و تشتێ ئەو دبینیت ژوان نهێنیێن د کەسایەتیا زەلامێ وێ دا هەین دبیتە ئەگەر ئەوی باش بگریت و حەژ پێکڤەژیانا خو دگەل وی و نێزیکیا خو ژ وی بکەت، ئەو باش رێزێ ل وی دگریت، و پشتەڤانیا وی دکەت ل سەر وێ چەندێ ئەو پێنگاڤێن نی د کاروانێ ژیانا خودا بهاڤێژیت، ئافرەت یان دێ هاریکارا زەلامێ خو بیت ل سەر فشارێن روژانە، یان دێ هاریکارا فشارێن روژانە بیت ل سەر وی.

٨: بلا هەر کەسەك ژمە بو هەڤپشکێ خو بەحسێ وی تشتی بکەت یێ ئەو حەژێ دکەت و بو دلێ وی خوش، هزرا ((ئەگەر ئەو خودان بیت یێ کو پیتە و گرنگیێ ددەتە من هەما ئەو بخو دێ زانیت کا من چ دڤێت))! یاکو ئافرەت دبێژیتە زەلامێ خو نەیا دروستە، و ب ئێکجاری ناکەڤیتە ژێر تایێ خونازاندنی ژی، ژبەرکو ئەم وەك زەلام دبیت گەلەك جارا خەلەت د مەبەستێن وە بگەهین، و شەپرەزببین ژ گازندێن وە و کاودانێ نەرازیبونێ یێ کو لدەڤ وە پەیدادبیت، دیسا زەلام ژی ژلایێ خوڤە ئەگەر وی تشتی ژ هەڤژینا خو داخاز بکەت یێ کو ئەو دبینیت ((ژ تشتێن بەرنیاسێن ژیانا هەڤژینیێ و هەوجەی گوتنێ ناکەت))! نە تشتەکێ دروستە.

ئەگەر دەیکا تە یان خیشکا تە یان ژنبرا تە تشتەك ئەنجام دا و تو دبینی تشتەکێ دروست و ب دلێ تەیە وێ رامانێ نادەت کو دێ هەڤژینا تەژی هەمان تشت ئەنجام دەت، ب رون و ئاشکەرایی بو بێژە کا تە چ دڤێت، یا تە دڤێت بو شروڤە بکە، هەتا پەیوەندیا سەر تەختێ نڤستنێ،

دڤێت هەر کەسەك ژمە وێ بو لایەنێ بەرامبەر بێژیت یا دڤێت و ئارەزو بو هەی، و پت پتێ نەکەت ژبەرکو دبیت لایەنێ بەرامبەر... نەزانیت!

٩: هەڤرکی راکرن تشتەکێ مەترسیدارە، و راوەستیانا مە روی ب روی دناڤ هاوکێشەکا سفری دا ئەنجامێ وێ دیاربکەین ب ((**یان بوچونا من یان نە**)) جهێ داخێ یە، چ تشت نەشێن ڤیانێ بشکێنن وەکی وێ چەندێ ئەم وەسا سەرەدەریێ دگەل هەڤپشکێ ژیانێ بکەین هەروەکی ئەو یێ ل لایەنێ دی یێ پەیوەندیێ راوەستیایە، یان ئەوی وەسا ببینین ئەو یێ ب سەر چەپەرەکێ دی ڤە ((خەسی یان برا یان هەڤال))، ڤێجا پلانا بدانین، و زیرەکیێ نیشان بدەین د دیارکرنا خەلەتیا وی دا و سەلماندنا زورداریا وی ل سەر مە، ژ بیرتیژیێ یە ئەڤ گریمانە بێتە رەتکرن بدرێژاهیا پەیوەندیا مە، و رێکێ بو خوش نەکەین بێتە پێشکێشکرن هەتا ئەگەر ئەم چەند د تورە بین، یان چەند هاتبینە ئازراندن ژلاییێ هەڤپشکێ ژیانێ ڤە.

١٠: راستە، ((خانی نهێنی نە))، و دەلیڤەدان بو کەسانێن دی دگەل مە بەشداریێ د تایبەتمەندیێن وی دا بکەن تشتەکێ گەلەك مەترسیدارە، هەتا ئەگەر ئەو کەس نێزیکێن دلێ مە بن، بەس هەر چەوا بیت ل دوماهیێ دێ ئەو دگەل مە بەشداریێ کەن د وی تشتێ دا یێ ئەو دبینن باشیا مەیا تێدا، و دبیت ئەو وەریسێ بێهنفرەهیێ ببڕن و بوتە دوپات بکەن تو قوربانی و زەرەرمەندی، و دبیت سینگێ تە ب غیرەت بێخن ل سەر هەڤپشکێ تە ئەوژی ب داکوکیکرنا وان ل سەر نیازێن وی یێن نەباش و خشیمیا تە، و دبیت هاریکاریا مە بکەن د پەیداکرنا کاودانێ کەرب و نەڤیانێ یان هەتا کاودانێ نەرازیبونێ دناڤبەرا هەڤپشکێ ژیانا مە

و ئەندامەکێ خێزانا مە یێ کو مە گازندێن خو بو کرین، و ئەو کاودان هەر بمینیت یێ بەردەوام هەتا پشتی پەیوەندیا مە دگەل هەڤپشکێ ژیانا مە دکەڤیتە سەر بارێ خو یێ ئاسایی پشتی وێ گازندەکرن و نەرازیبونێ، کاودانێ ئێکانە یێ کو دشیان دابیت ئەم تێدا پرس و راوێژا وی کەسی بکەین یێ مە باوەری ب ئاقلداری و سەنگا کەسایەتیا وی هەی ئەو کاودانە دەمێ ئەم هەست پێ دکەین هەمی رێك د گرتی نە، یان دەمێ ئازارەکا جەستەیی یان دەرونی ب سەر مەدا دئێت و ژ ژیانا خو بترسین.

و ژبلی وی کاودانێ ئێکانە، مادەم کاروبار و ئاریشێن مە دناڤ دەستێن مە دانە، رێکێن چارەسەریێ دێ زێدەتر د دابینکری بن، و دێ بلەزتر بن.

دوماهی

....

و پا چ دەربارەی تشتێن دی ئەوێن ژێ غافلبوین و بومە نەگوتین؟!

بەلێ، گەشت بدوماهی هات، و هێشتا گەلەك تشتێ تایبەت ب ژیانا هەڤژینیێ ڤە یێ مای یێ كو ئەم چ ژێ نزانین، و ئەوێن ل دەوروبەرێن مە خەمساری كری مە پێ ئاگەهدار بكەن!

ئەز دزانم ئەو تشتێ من گوتی بوتە نەیێ نی بو، و باراپتر هندەك ژ وی تشتی یێ كەتیە بەرسینگێ تە و تە یێ دیتی د ژیانا خودا.

و دیسا ئەز دزانم تە هندەك تێبینی هەنە دەربارەی دوبارەبونا هندەك هزرا، و لدور زڤرین د پتر ژ جهەكێ پەرتووكێ دا.

و تێ دگەهم كو هندەك نەرازیبونێن نێرینە هەنە، و هندەكێن دی یێن مێیینە هەنە و مانە د سینگی دا، و ئەز یێ تومەتبارم ب گونەهباركرنا لایەنەكی ژ لایەنا گونەهباركرنەكا بێ بەختانە، و تومەتبارم ب تاگیریكرنێ بو ئادەمی... یان حەوایێ!

هەر چەوا بیت، ئەڤە نابیتە رێگر ئەز دەربرینێ ژ سوپاسداریا خو بوتە بكەم، و ژ بەختەوەریا خو ب وێ گەشتا مە پێكڤە بوراندی، ئەو بەختەوەریا سەرەكانیا وێ دئێت ژ وێ چەندێ كو ئەڤێ پەرتووكا بچیك بهایێ خو ددلێ من دا یێ هەی... و چەند من دڤیا ئێكا وەكی وێ دگەل من با بەری من ژیانا هەڤژینیێ پێكئینابا!

باوەر ژمن بکە، چ غرور د بابەتی دا نینە، بەلکی هەما تەڤایا بابەتی ئەوە کو چ تشت خەمباریێ بدیف خودا نائینن وەکی وێ چەندێ تو هەست پێ بکەی تو یێ تشتێن پیروز و گرانبها ژ دەست ددەی ژبەر هندەك ئەگەرێن بێ بها و چوننە، و ئەو تێکدانا د ژیانا تەدا هەی دشیان دایە کونترول ل سەر بێتەکرن ئەوژی بتنێ ئەگەر تە تشتێ دروست زانی، و تو راوەستیای ژ ئەنجامدانا خەلەتییێن خشیمانە، ئەوێن کو ب لێبورین ڤە کەس مە ژ مەترسیا وان ئاگەهدار ناکەت.

روژەکێ ژ روژا من گوتنەك خاند دەربارەی وێ چەندێ کو هزر وی دەمی دێ یا رون و ئاشکەرا بیت د ئەقلێ خودانێ خودا ئەگەر یا کورتکری بیت د سێ ریزا دا، و دراستی دا هزرا ڤێ پەرتووکێ ئەز دشێم کورت بکەم بو سێ پەیڤا ((**ژیانا هەڤژینیێ یا هەوجەی تێگەهشتنێ یە**))، ئەو گرنگترین پروژێ تەیە، و بڤی شێوەی، نەیا بەرئەقلە تو گرنگی و پیتەدانەکا لاواز بدەیێ، و ب نیڤا رژدی و هشیاریا خو سەرەدەریێ دگەل بکەی، و پشتا خو ب وان سەربور و شیرەتا گەرم بکەی ئەوێن کومەلگەهێ بوتە گوتین.

و دبیت تو من ببینی ئەز یێ کومەلگەهێ مە گونەهبار دکەم، بەس باوەر ژمن بکە، قەبارێ وێ خولیسەریا دەوروبەرێن مە گرتی گەلەك زێدەترە ژ وێ چەندێ یا خودان هزر تێدا دکەت، هەتا ئەو تشتێ مە وەك کومەلگەهێن عەرەبی و ئیسلامی روژەکێ ژ روژا گەلەك شانازی پێ دبر کو ((**تەباییا خێزانێ**))[1] یە، یا کەتیە ژێر مەترسیا نەمانێ!

---

[1] ب عەرەبی وەك زاراڤ دبێژنێ ((الدفئ العائلي: ئێکریێزی و ڤیان و هاریکاری و ریزگرتن و لێك نێزیکبون دناڤبەرا ئەندامێن خێزانێ دا)). "وەرگێر"

و هەتا ئەم بخو د ئارامیا خودا و د هشیاری و تێگەهشتنا خودا یێن کەتینە ژێر گەفا، و کارتێکرنا وان گڤاشتنێن ل دەوروبەرێن مە هەین یا دژوار بوی، و ئەم یێن هەوجە بوینە دەرکەفتنێ ژ وێ بازنا دورماندوری مە گرتی، و رێکەکا دی یا زێدەتر داهێنان تێدا هەی بگرین داکو ژیانا خو راستڤەبکەین، و باشتر بکەین، و ئەڤ باشتربونە نە خەونەکە، نە هندەك خەیالێن شاشن، ژ بلی بجهئینانا وێ یا خودایێ مەزن فەرمان پێ ل مە کری، و لژێر سیبەرا کاودانێ ڤیانێ، و دلوڤانییێ بژین، و مالێن مە پەناگەها راستەقینە بن بو گیانی و بو لەشی، مە چ تشتێن زێدەتر نەڤێن.

هیڤیا من ژ خودایێ مەزن ئەوە پێنگاڤێن مە بنەجه بکەت، و چاڤدێری و پاراستنا خو ب سەر مالێن مەدا بینیت، و ڤێ پەرتووکا من بکەتە هاندانەك بو هزرکرنێ... و یاخیبونێ!

کەریم شازلی

ناڤەرۆك

....

بابەت	پەڕ
ل دەستپێکێ	٥
بومە نەگوت:	
پێکئینانا ژیانا هەڤژینییێ نەبتنێ ((قسمەت و ئێقبالـه))!	١١
ماوێ دەزگرینییێ بو ئەقلی یە نەك بو هەست و سوزا!	١٦
پێکئینانا ژیانا هەڤژینییێ نە چارەسەریەکا دەرونی یە!	٢١
پێکئینانا ژیانا هەڤژینییێ نە دوماهی یە	٢٥
بو هەیڤا هنگڤینی هندەك کار و ئەرکێن دی هەنە!	٢٩
یاریا ژیانا هەڤژینییێ ((سەرکەفتی و شکەستی)) تێدا نینە!	٣٤
باشترین تشتێ ئەم پێشکێشی زاروکا بکەین ئەوە ئەم ((حەژ هەڤدو بکەین))	٣٨
جیاوازیا لـەزاتییێ دناڤبەرا مەدا یا مەترسیدارە!	٤٤
ئەم ب هزرکرنا خو بەرەڤ بژاردەیا بچین	٤٨
ئاریشە ڤیانێ ناکوژن	٥٢
ڤیان ب جەلتا دلی نامریت	٥٧

خەسلەتێن مە یێن کەسایەتی دێ کارتێکرنێ ل ژیانا مە کەن	٦١
بەردان رامانا شکەستنێ نادەت	٦٦
سێکس نە هار و دیناتیا زەلامێ روژهەلاتیە!	٧٢
رولێ تە وەك هەڤژین بەری رولێ تە وەك دەیك دئێت!	٧٦
دەردێ لالبونێ پشتی پێکئینانا ژیانا هەڤژینیێ دێ وی گریت!	٨١
ل پشت هەر خولیسەرەکی ئافرەتەك هەیە!	٨٧
شیشتنا ئامانا ژ ڤیانێ یە!	٩١
زەلام خەلەتیا دکەن	٩٦
ئەم باش هاندانێ ناکەین	١٠١
دڤێت ئەم براوەستین ژ دیتنا نەفسێن خو وەك قوربانی	١٠٧
ل سەر ئافرەتێ پێدڤیە ئاستێ پیڤەرا بلند بکەت	١١٢
سوحبەت ل سەر پەیوەندیا سێکسی نیشانەکا باشە	١١٧
هندەك زەلام هەنە هێشتا نەهاتینە شیرڤەکرن	١٢٣
پەیڤ تشتەکێ مەزن دکەن	١٢٨
گیانێن مە دڤێت دگەل مەبن	١٣٣
هەبونا ئارەزوییێن هەڤپشك نە ژ تشتێن گرنگە	١٣٨
سیه رێسا ژبو هەڤژینەکێ نمونەیی	١٤١

بیست راستییێن تو نەزانی دەربارەی زەلامێ خو	١٤٧
دەه شیرەت ژبو ژیانەکا هەڤژینیێ یا بەختەوەر	١٥٣
دوماهی	١٥٩
ناڤەرۆك	١٦٢